

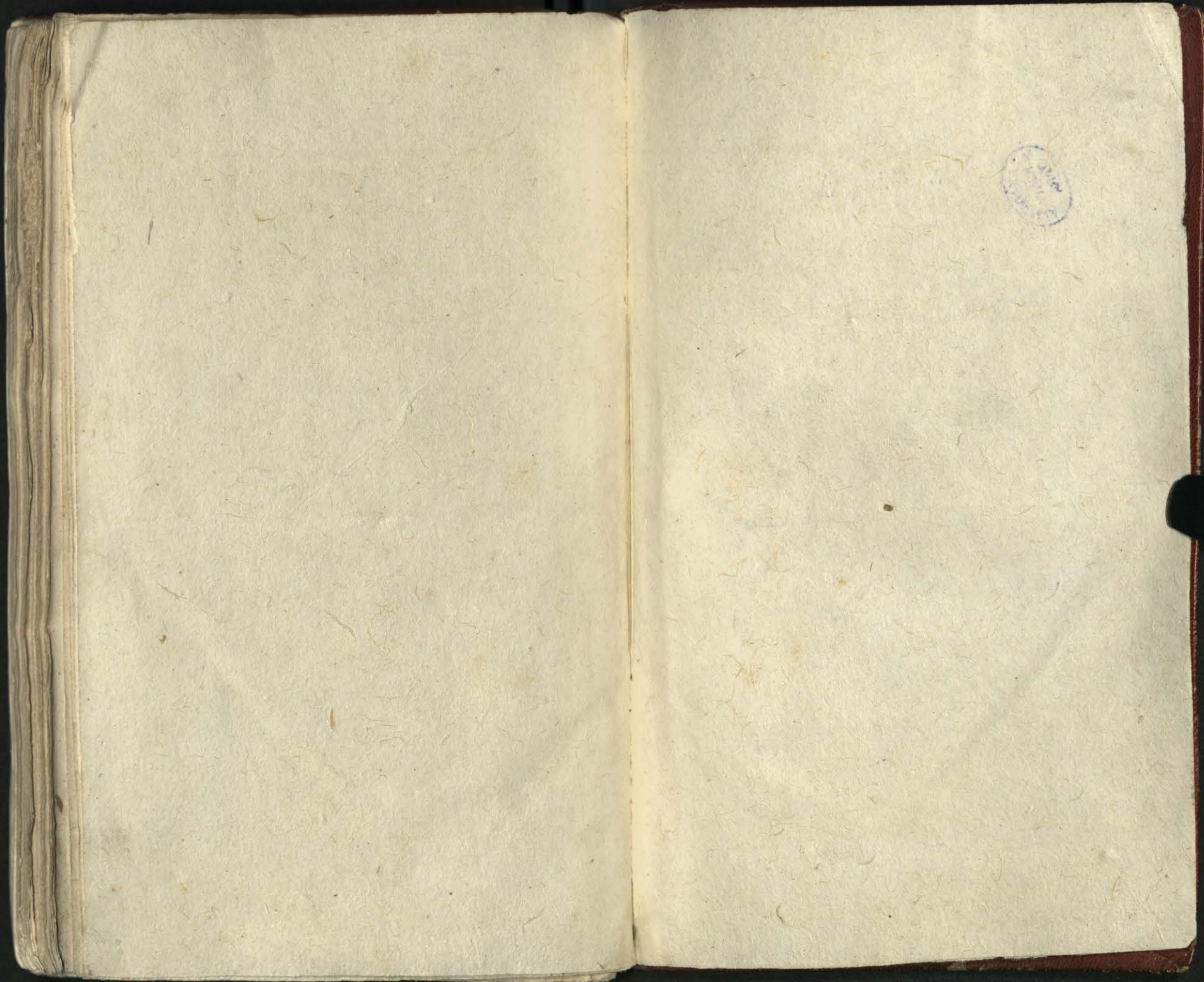
Perzsa. O. 82.

780

A. MAURICE
13, Tavistock Row,
Covent Garden, LONDON.
36, Rue de la Huchette,
PARIS.

No 338a
L1e

مکتب
عالمی
کتابخانه

کتابخانه

مکتب عالمی
کتابخانه
کتابخانه
کتابخانه

سوره حمد

منت خدای را غرور جل که طاعتش موجب قربت و شکر
اندرش فرزند نعت هر نفسی که فرود رود در محالست چون
بری ای بیفوح ذات پس در هر نفسی دو نعت موجود است در
هر نفسی شکر واجب است از دست زبان که بر آید
که عهده شکرش ببرد ^{فیلد تعالی} ^{عمل بکنه اول داود شد را} **اَعْلُوا لِدَاوُدَ شُكْرًا**
وَقَلِيلٌ مِّنْ عِبَادِيَ الشَّاكِرِينَ ^{از سنگان شکر را} ^{میزه همان به}
که ز نصیر خویش عذر بدگاه خدا آورد و ز سر اوار خدا
وندیش کس نتواند که بجا آورد ما بر آن رحمت مجابش
همه را فراسیده و خوان الوان نعت بند بختش همه جا

کننده

کشیده و پرده ناموس بندگان بکنانه فاش نبرد و طلیفه
روزی خواران خطای شکر نبرد ^{قطعه} ای کبری که از خزانه غیب
نبرد رسا و طلیفه خورداری ^{دوستان را کجا کنی محروم}
تو که باد شیمان نظر داری ^{دانش با دصار گفت تاورش}
ز زمین بگسترده و دایه ابر بهاری را فرود تا نبات دهد
زین به پرورد و در جهان رخساعت نوروزی قبا ای سترق
در بر گرفته و اطفال شاخ را بقدم موسم بهاری بکلاه شکوفه
بر سر نهاده و حصاره تاکی بقدرش شهید فانی گشته و تخم خرما
به بریش نخل باسق شده ^{قطعه} آبرو باد و همه ذر خورشید
فلاک در کاره تا توانی بکلف آری و بقلبت نخوی همه آرز
بهر تو گشته و فرمان بردار ^{سزوا الصاف} ساشد که تو فرمان

نبری در خرابی از هر دو کائنات و مخیر موجودات در حق

عالمیان و صفوت آدمیان همه دور زمان محمد مصطفی صلی الله

علیه و آله وسلم **ه** شفیق مطاع نبی کریم قسم و

حکم نسیم و نسیم **ه** بلغ العلی بکماله کشف

الدجا بکماله حسنت جمیع خصاله صلواته

والله چه عجم دیوار است را که باشد چو نوبشتیان **ه** چه با

از موج بحر آنرا که باشد نوح کشتیان **ه** که بر گاه یکی از زندگان

کنا به کار ویریشان روزگار دست انابت با مبدی اجابت

بدر گاه می جل علام بر دارد از دلت و تقدس در وی نظر کند

با ارتش بخواند و با با اعراض کند با ارتش مضرع و داری خواند

می سجانه تا با بلاید گوید یا صلا **ه** لقی لقد استخیت

رغم

من عبیدی و لیس له غیری فقد غفرت له

یعنی دعوتش را اجابت کردم و حاجش را برآوردم که از

بسیاری دعا و زاری بنده شرم همیدارم **ه** قطعه گرمین و لطف

خداوند کارگزار گنده بنده کرده است او سرساز عاقل که

جلالتش بقدر عبادت مغفرت اند که ما عندناک حق

عنادتک و و اصفان علیه حاجش بجز مشرب که ما عاقل

حق معرفتک **ه** قطعه گرمین و لطف افرین برسد **ه** بدل از

ولی نشان چه گوید بار **ه** عاشقان کشتگان معشوق اند بر ساید

ز کشتگان آواز حکایت **ه** یکی از صاحبان سزجیه واقعه فرد

برده بود در بحر کمانه مشغول مستغرق گشته و فیکه از آن حالت

باز آمد یکی از صاحبان کفشت درین بوستان که تو بودی

رغم

مدارج بخت کرامت آوردی کوفت خاطر داشتیم که چون بدخت کل بریم
 دامن بر از کل کفم دیدیم اصحاب را بر دم چون بدخت کل رسیدیم
 بوی کلم خشان مست و مدیهوش کرد که دانستم از دست برفت
مف گفتیم که کلی بچشم از باغ **کل** دیدیم دست گشتم از بوی
قطعه ای مرغ سحر عشق ز پروانه بیاموز کانسوزنده و اجان شده
 آواز نیاید این مدعیان در طلبش بجز آنند کار از که خیر شد
 خبرش باز نیاید **قطعه** ای برتر از خیال و قیاس و محاسن و هم
 در هر چه گفته اند شنیدیم و خوانده ایم مجلس تمام گشت بیامان
 رسیدیم **ما** همچنان در اول وصف نو مانده ایم **در کمال کمال**
اسلام ذکر جیل سعدی که در افواه عوام افتاده است و **ادار** صفت
 سخنش که در بسط زمین رفته و قصب الجیب حدش که

همچو نیشگر میوزند و رفته نشانش که چون کاغذ زر میسزند بر
 کمال فضل و بلاغت او حمل نتوان کرد **بگفت** خداوند جهان
 و قطب دایره زمین و زبان **وقایم** مقام سلیمان **ما** صبر ایل
 ایمان **انا** ملک اعظم مظفر الدینا و الدین ابو کربن سعد زکی
طل **الله** **قرب** **الارض** **مراض** **عنه** **بعین** **عنا**
 نظر کرده و تجسین بلوغ فرموده و ارادت صادق نموده لاجرم
 کافه انام از خواص و عوام محبت او گرانیده اند که **التکاس**
علی **دین** **ملوک** **کشم** **قطعه** زانکه که ترا برین سکین نظر است
انام از افتاب مشهور تر است **گر** خود همه عیبه با بدین منیده
درست **هر** عیب که سلطان بسپرد **نه** است **غزل** کلی
خوشبوی در جام روزی **رسید** از دست محبوبی بدستم

بد گفتیم که شکی با عیبری که از بوی دلاویز گوییم **بلقا**
 من کلی ناجیز بودم **و** لیکن مدنی با کل ششم **جمال** متن
 درین اثر کرد **و** کریم من همان خالم که هستم **بیتی** دارم پنهان
 در سینه خود که روز و شب با من آن بیت می پرستم **و**
 کسی را چیت من در خانه خود **مسلمان** سیرم با پیت **ستم**
 و کریم کرد عالم می برآیم **بیاید** جویتو محبوبی **بستم** **اللهم**
متع المسلمین بطول حیاتهم و ضاعف ثوابهم
حیل حیاتهم و ارفع درجاتهم اولیایه و ولایه
و مر علی اعدائهم و شتمه بانی فی القرآن من انابه
اللهم امن لده و احفظ ولده سع **لقد سعد**
الذی ادا سعده **و ائده المولی یا لویه النصیر** **لذلك**
بسیار است که در این دعا دعا کرده اند و در این دعا دعا کرده اند و در این دعا دعا کرده اند

5
بنیاد **لستة** **هو** **عز** **قما** **و حسن** **سکات** **لا** **ارض**
چون از بوی دلاویز گوییم
من **کرم** **البدن** **ایر** **و تعالی** **و لغدس** **خطه** **باک** **شیراز**
را **بهیت** **حاکمان** **عادل** **و نهت** **عالمان** **عامل** **نا زمان** **قیامت**
در **امان** **سکات** **نگا** **هدارد** **قطعه** **اقلیم** **با پس** **را** **غم** **از** **سب**
در **هیت** **تا** **بر** **شش** **و جو** **توی** **سایه** **خدا** **امروز** **ک** **نشان**
ند **در** **لب** **ط** **حاک** **مانند** **استان** **درت** **با من** **الرضا** **پرست**
با پس **خاطر** **بچارگان** **شکر** **بر ما** **و بر** **خدای** **جهان** **اقرین** **خواجه**
تا رب **زبا** **دغه** **نگا** **هدارد** **حاک** **پس** **چند** **که** **خاک** **را** **جو** **و ما** **د**
را **تجا** **سبب** **تالیف** **کلمتان** **کو** **بیشی** **تا** **مل** **ایام**
گذشته **سکردم** **و بر** **عمر** **تلف** **شده** **تا** **سف** **تجو** **دم** **و شک** **لا** **خ**
دل **را** **با** **کس** **آب** **دیده** **می** **ستم** **و این** **ایات** **مناسب** **حال** **موجود** **مکتوم**

مشرب مردم از عمر می رود نفسی چون نیکو مسلمند مانند بسی ای که
بجاه رفت در خوابی طران بخورد در بانی محل آنکس که رفت
کار ساخت کوس رحلت زدند و بار ساخت خواب
نوشین مابدا در حیل باز دارد پیاده راز سبیل هر که
اند عمارت نو ساخت رفت منزل بد بگری بردخت
وان در کجاست همچان بوسی وین عمارت لبر نبرد کسی
یار نایب دارد دست مدار دوستی را نشاید این عذاره فایه
عیش آدمی شکست که بتدریج می رود و چه غم است که ببرد
چنانکه نشاید کودل از عمر بگذرد و نشاید چنانکه توان
بست کوشی از حیات دنیا دست چها طبع مخالف
سرکش مجوزی بوند با هم خوش که بی زین چهار شد

جان شیرین بر آید از قالب لاجرم مرد عاقل و کامل نه بند
بر حیات دنیا دل نیک و بد چون همین مباد مرد **حکایت**
که کوئی نیکی برد بر کسی پیش بگوشش فرست کس ناید
لبس پوشش فرست عمر رفت آفتاب نوز آند که
مانده خواج غره نوز ای نهی دست رفت در بازار بمرت
باز نیادری دستار هر که مردع خود بخورد خود وقت
خرش خوشه باید چید بد سعیدی بگوش دل نشود ره چنین
است مرد باش برود بعد از نامل بسیار صحت آن دیدم که
در شبنم عزت نشینم و دامن از صحبت فرا جیم و دفتر افکار
های بر پشیمان شویم و من بعد پشیمان گویم **مهم** زبان بریده بچی
نشسته هم دیکم به ار کسی که نمانند زبانش اندر حکم درین

بودم که تا بچه تا بلی اردوستان که در کجا ده غم همسین بود
در حجره هم جلس برسم قدیم از در در آمد چه آنکه نشاط ملبت
کرد و بساط مرا غبت کسیر و جوشش نکفتم و سر از زانوی تعب
بزرگم رنجیدین که کرد و گفت **قطعه** کنوت که ایجان گفت
هست **قطعه** بلوای برادر بطف خوشی **قطعه** که زدا چو یکی جل
در رسد حکم ضرورت زبان در کنی **قطعه** یکی از متعلقان منش
بر حسب این واقعه مطلع گردانید که فلان عزم کرده است و
جزم آورده که بعیت عمر مغلف نشیند و خاموشی گزیند
و دامن رحمت فرا چند تو نیز از توانی سر خویش گریز راه
محانت پیش آر گفتا لغت عظیم و صحبت قدیم که دم بر نیام
و قدم بر نذارم مگر آنکه سخن گفته شود و بر عادت مالوف و طریق
دیده بودی

نور

معروف که آزدون دل دوستان جهلت و لغات بین
سهیل و خلاف رای صواب **قطعه** و تقص عهد اولو اللباب
که دو الفقار علی در نیام و زبان سعدی در کام **قطعه** زبان
در دهان خردمند چیست **قطعه** کلید در کج حساب نه **قطعه** جو در
باشد چه داد کسی **قطعه** که گوهر فروشت باشی **قطعه**
اگر چه پیش خردمند خاموشی اولست **قطعه** بوقت مصلحت آن
که در سخن کوشی **قطعه** دو چیز طریقه عقلست دم فرو بستن **قطعه**
گفتن و گفتن بوقت خاموشی **قطعه** فی الجمله زبان از مکالمه درین
فوت نداشتیم و روی از محاورت او گردانیدن مروت نداشتیم
که یار موافق بود و ارادت صادق **قطعه** جو خبک آدمی کسی
درستیز **قطعه** که از روی گریز بود یا گریز **قطعه** حکم ضرورت سخن گفتن

و تفریح کنان مبرون بفرغم در فصل ربیع که آثار صولت بردار رسیده
 بود و او ان دولت و زرد رسیده **مشغولی** بر این سبزه
 در خان **حون** عید نیکخان **اول** اردی بهشت
 ماه جلای **بیل** گویند بر بنا بر فضا **بر کل** سرخ از غم
 او فزا دلای **بمجموع** بر عذار شاه عضبان **نبت** را بوستان
 با بی از دوستان افغان **بست** افتاد موضع خوش و
 خورم و در خان دلکش و در هم کوی که خرده بنا بر خوش
 ریخته و عفت ترا با ارتش او **نخته** **بشعر** **مرا** و صده ماء
بهر **هائسان** **دوخته** **شخج** **طهر** **ها** **مور** **دو** **دو** **دو**
 آن پر از لاله های رنگارنگ **وین** بر از میوه های کونا کون
 باد در سایه درختانش **کسز** **انید** **خوش** **تو** **فلمون**

بایداد

بایداد اندک خاطر باز آمدن بر برای شستن غالب آمد دیدش
 که دامن بر از گل در میان و سنبل و ضمیران فرام آورده **غبت**
 شهر کرده کفتم کل بوستان را چنانکه دانی بقای نباشد و عجب
 گلستان از افای نه و حکما گفته اند هر چه در بیاید دستکی نشاید
 لقا طری حین کفتم از برای نزهت ناظران و صحت
 حاضران کتاب گلستان لصفی تو انم کرد که ما در خان روزگار
 را بر اوراق او دست تطاول نباشد و کردش زمان عیش
 ز پیش را **طبیث** حریف **ببدل** **نمذ** **بچه** **کار** **آید** **ز** **کل**
طبعی از گلستان من **میر** **ورنی** **کل** **مصل** **نخورد** **و** **ش** **بشد**
وین **گلستان** **میش** **خوش** **بشد** **حالی** **که** **من** **این** **سخن** **کفتم** **از**
دایم **کل** **بر** **بخت** **و** **دست** **در** **دانم** **او** **بخت** **که** **الکریم** **اد** **او** **عده** **و** **فا**
 روزگار است **مرا** **عده** **که** **بکار** **آرد**

فصلی دو در جهان روز اتفاق بباض افاد در حسن معاشرت
 و اداب محاورت در لباسی که منگلم از بکار آید و بر سران
 بلاغت افزاید نمود از کل بوسان تقیته مانده بود که کتاب
 کلستان تمام شد و تمام آید شود که بر پسندیده آید در بارگاه
 شاهزاده جهان سپاه کرد کار بر تو لطف بر دور دکار

اصف زمان و اصف افان المود من السماء المظفر
 و ناه از قوه غده از امان خرد از خرد

عملی لا اعداء عضد الدولت القاهره غیاث الملة
 بزرگ جهان بزرگ دولت غلبه و بزرگین درین
 الباهره جمال الامام مغز الاسلام شهنشاه معظم
 خرد خلق بزرگ سلطان ملک شاه بزرگ

مالک رقاب ام مولی ملوک العرب و العجم سلطان البر
 صاحب لادن بزرگ از امان عرب و عجم شاه جهان

و البحر ضابط الافالیم و ارب ملک سلیمان المنوکل
 بزرگ صاحب ملک سلیمان و کلک شده

علی الرحمن ابو بکر بن سعد زکی ادم المدافع لهما وضا
 خدا بخت از صلوات بر ائمه و در آن برود

اجلایها

اجلایها و جعل الی کل ما خرمالها بکر شمه لطف خداوندی
 بزرگان برود
 مطلع فرماید **قطع** که التفات خداوندیش سپارند **لکارخانه**
 چینی و نقش از زنگت **آسید هست** که روی ممال در کشد
 ازین سخن که کلتان نجائی و شکست **علی الخصوص** که دریا چه
 بهما بولش **بنام سعد ابو بکر سعد بن زنگت** در مکارم خلایق

از عادل ادم الله علوه مکر عروس فلین از چجالی سر بریدله

و دیده یاس از پشت بای خجالت سر برین بار و در زمره

صاحب دلان منجلی نشود مگر آنکه منجلی گردد بزور قبول امیر کبر عالم

عالم عادل ظهیر سرسلطنت و شیر تیر بر سلطنت کشف
 نقش جهان
 بزرگ کشته

الفقر ا بلاذ العرا فری الفضل محی الاقیما افتخار ال بارک
 بزرگه باضلال دوستدارنده مشفقان

ملک الخواص بین الملوک و السلطین بار یک فخر الدولت
 بار و زنگ

والدین غیاث الاسلام و اسلمین عمده الملوک و السلاطین البکر
 بن ابوالفضل اطال المدعوم و اجل قدته و شرح صدره و صفا
 و در کس صفتش عودا دور کرد صفاش فدا دارا در ذی کعبه شایسته دارا و در کعبه
 اجره که مدوح اکابر افان است و مجموع اکرام اخلاق **نور**
 هر که در سایه غیاث اوست که کهنش طلعت و دشمن
 دوست بر هر یکی از زندگان و جوانی خدمتکاران خدمتی
 معین است که اگر در ادوان برخی تغافل و تکاسل رود دارند
 هر آینه در معرض خطا آیند و در محل عتاب افتند مگر بدین
 طایفه درویشان که شکر نعمت بزرگان برایشان واجب است
 و در جیل و دعای خریل بر پهلوان فرض و ادا و چنین خدمتی
 در غیبت او تشریح **دعای** که بوقت مرجه گفته می آید که این
 بر ضعیف نزدیک است و این از تکلف دور و باجابت **مقول**

قطعه

قطعه پشت دوتایی ملک راست شد از خرمی تا چو تو
 فرزند زاده مادر ایام را حکمت محض است اگر لطف جهان
 آفرین **حاصل** کند بنده مصلحت عام را دولت جاوید یافت
 هر که نگو نام ز بسبب که حقیقتش ذکر خیر زنده کند نام را
 مدح ترا کند و ز کند اهل فضل حاجت شایسته کند روی
 دل آرام را **سبب** توفیر خدمت و موجب اختیار غلظت
 توفیر و تعاضدی که در موافقت بارگاه خداوندی میرود
 بسیار است که طایفه حکماء هند در فضیلت بندگی هر سخن
 میگویند و با خبر خیر این عیشند استند که در سخن گفتن لطف
 است یعنی در تکلیب بسیار میکنند و مستمع را بسی منتظر باید بود
 تا آنکه وی تفریر سخن کند بندگی هر شایسته و گفت اندیش کردن

بیت ۴

که چه گویم به آریستجانی خوردن که چراغ **منوی سخن** دانج
پرورده سپر کین **بندش** آنکه بگوید سخن **فران** به تامل
بگفازدم **کوی کوی** کرد بر کوی **جهنم** **بندش** دانکه
بر آورش **فران** پیش بس کن که کونید بس **مطلق آدمی**
بهترت از دو **دواب** از تو به **کوی صواب**
فکلف در نظر **ایمان** خداوندی **عرضه** که **مجمع** دست
و **کر علی** **مخبر** در **سبقت** سخن **دلبری** **کنیم** **سوتی** کرده **باشم**
و **نصاعت** **فرجات** **حضرت** **غیر** آورده **و شسته** در بازار
چهره **مان** **جوی** **تیز** زده **و ساره** بلند **در** **داسن** **کوه** **الوندی**
نماید **و چراغ** **پیش** **آفتاب** **پر** **توی** **ندارد** **و شوی** **بر** **که** **کردن**
بد **عوی** **افزودن** **دشمن** **از** **طرف** **بر** **تازد** **سعدی** **افزوده**

اراده

اراده **کس** **نیاید** **بجک** **افزوده** **اول** **اندیش** **و انبلی** **گفتار**
پاچی **پیش** **آمد** **است** **بس** **دو** **بار** **تخلیتم** **ولی** **نه** **در** **بوستان**
شاید **ستم** **ولی** **نه** **در** **کنعان** **لقمان** **حکیم** **را** **گفتند** **ادب** **از** **که**
امروزی **گفت** **از** **بی** **ادبان** **گفتند** **حکیم** **گفت** **که** **هر** **چه** **ادب** **شان**
در **نظم** **ناب** **بندیده** **آمد** **از** **ان** **اقرار** **کردم** **و** **حکمت** **از** **که**
امروزی **گفت** **از** **بانیان** **که** **تا** **جایی** **نه** **بالند** **بایی** **نه** **بهند**
و عرب **کو** **قدیم** **الخروج** **قبل** **الو** **لوج** **مصرع** **روین**
بیار **نای** **و** **انبلی** **رن** **کن** **که** **چرا** **ط** **رود** **خروش** **بجک**
چه **بند** **پیش** **باز** **روین** **بجک** **که** **بشیرت** **در** **گرفتن**
موش **لیک** **موش** **در** **صاف** **نیک** **اما** **باعتقاد**
وسعت **اخلاق** **بزرگان** **که** **چشم** **از** **عواجب** **ز** **بوستان**
و **ع** **حضرت**

جوشتند و درفش و جرایم کهنان نکوشند کلمه چند طریقی
 اختصار از نواد انسان و حکایات و سیرت و کرم
 درین کتاب درج کردم و برخی از عمر کرامتیه برو خرج کردم
 موجب تصنیف کتاب کستان این بود المعانی نظر در ترتیب
 کتاب و تهذیب ابواب ایجاز سخن را مصلحت آید بدیم که
 روضه علیا و حدیقه معلی چون بهشت بهشت باغ اتفاق
 افتاد و الله المنعمان **نظمه** بماند لها این نظم
 ترتیب **۱** زما هر ذره خاک افتد بجای غرض نقشی
 است که نماید مانند **۲** که هستی را نمی بینم بقای **۳** مگر
 صاحب دلی روزی بر جنت **۴** کند در کار این مسکین
 دعائی **۵** **باب اول** در سیرت بادشاهان درین باب

چهل

چهل حکایت است **باب دوم** در اخلاق درویشان درین باب
 چهل و شش حکایت است **باب سوم** در فضیلت و قناعت
 درین باب چهل حکایت است **باب چهارم** در فوائد جاموشی
 درین باب چهارده حکایت است **باب پنجم** در عشق
 جوانی درین باب نوزده حکایت است **باب ششم** در ضعف
 پیری درین باب نه حکایت است **باب هفتم** در تادیب
 و تربیت درین باب سبت حکایت است **باب هشتم** در ادب
 و صحبت درین باب نوزده حکایت است **باب اول**
 در سیرت پادشاهان **شوی** در آن مدت که ما را وقت
 خوش بود **۱** ز هر چه شصت و پنجاه و شش بود **۲** مراد از صحبت
 بود گفتیم **۳** حوالت با خدا کردیم و رفتیم **۴** که نیاید بگوش غیبت

کس بر رویان پیام باشند و بس **حکایت** پادشاهی را
 شنیدم که بگشایان اسیری اشارت کرد چهاره در حالت نوبدی
 بزمانی که داشت ملکا دشنام صریح دادن گرفت که گویند
 بر که دست از جان بشوید هر چه در دل دارد بگوید **میت**
 وقت ضرورت جو مانند کریر **دست** بگیرد شمشیر تیز
 ملک رسید که چه بگوید یکی از در را و نمک محضر گفت ای
 ملک بگوید **لَوْ كَانُوا كَالظَّالِمِينَ الْعَظِيمِ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ**
 و غنم کنندگان ار
 و خورند غصه
 خداوند بخشد او ستمکاران را
 و قتل کند
 مردم
وَأَلَّا يَأْتِيَ النَّاسَ عَلَى الْكَلْبِ
 در از سبند تا خود را
 بجز که
 حاجز ترا حد سبند
 بر ملک را بروی رحمت آمد و از سر خون
 او در گذشت و زبردگر که ضد او بود گفت که ای پادشاه جنس ما را

پیش

دله پز

در حضرت پادشاهان نشاید چرا بر استی سخن گفتن او ملکا
 نامز گفت و دشنام داد و تو بر خلاف ان عرض میداری
 ملک ازین سخن در هم کشید و گفت مرا این دروغ وی بسندیده
 ترا آمد ازین راستی که تو گفتی که آزار وی در صحتی بود
 و این را ببار بر خستی و خرد مندان گفته اند دروغ مصلحت
 ایتر به از راستی فتنه انگیز **مشوی** بر که شاهان کنند که او
 گوید **حیف** باشد که خبر تو گوید **دروغی** که حالی دلت خویش
 کند **به** از راستی که شوش کند **این** لطفه بر طاق
 ایوان فریدون نوشته اند **مشوی** جهان ای برادر خاند
ببس دل اند جهان آفرین بند و بس **مکن** تکیه بر ملک
 دنیا بست که او جو نتو بسیار برورد و گشت **چو** ملک

رفتن کند جان پاک چه بر بخت مردن چه بر روی خاک
 مسازای برادر بدینا و زر که چندین کسان ز نو خوردند بر
حکایت بی از ملوک خراسان سلطان محمود سبکتگین
 آمار الله ترانه را در خواب دید بعد از وفات او بعد سال که بعد
 روش کند خدا دید در
 وجود او در بخت بود و خاک شده بر چشمانی که همچنان در چشم خانه
 میکرد دیدند و نظر میکردند سایر حکما از تاویل آن عاجز شدند و روز
 مانند کرد و پیشی که حق خدمت درویشان بجا آورده بود گفت
 که چو پیش نکر است که ملکش با در آن است **قطعه** بس نام آور
 که زیرین دفن کرده اند که نیستش بروی زمین بگفت آن مانند
 و آن پیر لاشه را که سپردند زیر خاک خاش جهان خورد
 کرد و سخوان مانند زنده نام فرخ نوشیروان بعد از که چه

کی است

بسی گذشت که نوشیروان مانند خیری که ای فلان عنایت ساز عمر
 زان پیش که با بگ بر آید فلان مانند از مرک و ازیاست در گوید
 یاد کن وقتی که نشوی که فلان در جهان مانند **حکایت** مکراد
 را شنیدم که کوتاه فد و حقیر بود و دیگر برادرش بلند بالا
 و خوبروی ملک بگایت استخار در روی نظر میکرد و لیس بود
 و استفسار دولت خدمت بجا آورد و گفت ای پد کوتاه
 خردم از نادان بلند بگای که بر چه نقابت که است بصفت
بهر الشات لطیفه و الفیل خیفه شعر اقل
 حیال الارض طورا **و** ان لا اعظم عند الله قدرا
 و صغیرا **و** ان شندی که لاغوی دانا **و** گفت روزی
 بر ایلی فریب **و** اب نازی الرصیف بود **و** همچنان از طولیله خریه

بدرخزند و ارکان دولت پسندیدند و برادران بجان کشیدند
قطعه نامرد سخن نلفه باشد **عجب** و برش زهفته باشد
 هفت جان بر که خالی است شاید که پلک خفته باشد
 چندین دست ملکا دشمن صعب روی نمود چون لنگر از هر دو طرف
 در هم افتادند اول کسبه اسب در میدان جهانیدان بر بود
 و گفت آن نه هم باشم که روزی جنگی است پیش من
 این نه هم گاندر میان خاک و خون نمی بری هر که خاک آرد
 خون خویش بازی میکند روز میدان آنکه بگریز و چون لشکری
 این گفت و صلح کرد و در میان سپاه دشمن زد و نجات نیی
 چند کار بر این باخت چون پیش بر آید زمین خدمت بوسید
 و گفت **قطعه** ای که شخصی است خضر نمود تا در شمع نهرینه

۲۰

من

پنداری

پنداری **اسب** لاخر میان بکار آید روز میدان نه کاو
 پرواری آورده اند که سپاه دشمن متعکس بودند و انیان
 اندک جماعتی قصد کز کردند کسب نغره نزد و گفت ای مردمان
 بگوئید و الا حابه زمان بپوشد سوارانرا بگفتن او متورزاده
 شد و پیکاری حله کردند دشمنیم که همدران روز بر دشمنان
 ظفر یافتند ملک سر پیش بوسید و در کنارش گرفت
 و هر روز تربت پیش میکرد و از نظرش دور نمیداشت تا
 ولی عهد خود کردانند برادرانش حسد بردند و هر دو طعاش
 کردند و خواهرش از خوف بید و در کجه در هم زد و سپهر است
 در بایوت و دست از طعام باز کشید و گفت محالست که
 همدران بگریزند ولی نهران جایی ایشان گیرند **هو** کس نباید

نظر

بز بسایه بوم در بهای جهان تو معدوم بد در ازین
 حالت خبر دادند برادرش را خواند و گوشمالی بر یکی را
 و بای واد پس ملک اطراف بلاد حصه معین کرده ناخته
 فرو نشاند و تراغ بخیزد که بر رگان گفته اند در ویش
 در یک کلیمی خستید و در باد شاه در اقلیمی نگیند **قطعه** بیم
 مانی که فرورد مردی خدا بدل درویشان کندیم در
 همت اقلیم از یکیر و بال شاه همچنان در زند اقلیم در
حکایت طایفه دروان عرب به کز کوهی لشکر بودند
 و منفذ کاروان لسته و رعیت بلدان از مکار پدیشان
 مرهوب و لشکر سلطان مغلوب حکم آنکه ملاذبی منبع از
 فله کوهی بدت آورده بودند و ملجا و ماوای خود ساخته

برقالت

دوبران

و در بران ممالک اطراف در دفع مرضت ایشان مشهور کردند
 که اگر این طایفه همسیرین نسق روزگاری مداومت نمایند
 و مقاومت با ایشان منع کرد و **قطعه** در حقی که اکنون
 گرفت با بی به نیروی مردی بر آید ز چای و کر
 با همچنان روزگاری آبی بگردوش از سنج بر کسلی چشمه
 شاید گرفتن بمیل چو پر شد نشاید که نشتن به پیل
 سخن برین مقرر گشته که یکی از اینها بر چسب ایشان بر گانند
 و فرصت را نگاه میداشتمند تا در وقتی در پی قومی رانده
 بودند و بعضی ایشان خالی مانده بودند بی جد از مردان و رفقه
 دیده و خجسته از موده را فرستادند تا در شب جل نهان شدند
 شبانگاه دروان باز آمدند سفر کرده و غارت آورده سلاح

از تن بکشاند و درخت عفت بنهادند نخستین سخن که بر سران
 ناخت کرد خواب بود خدا که پاسی از شب بگذشت **بیت**
 و صغیر شد در سباهی شد **بیت** و در دمان باهی
 شد **بیت** مردان دلاور از کین گاه هر بستند دست بجان
 بجان بر کف بستند با بدان بدرگاه ملک حاضر آوردند
 ملک همکار بگشتن اشارت فرمود جوانی در میان ایشان
 بود که سوره **بیت** خوان سپاهش نور سیده و سیره گلستان
 عذارش نور سیده بی از روز **بیت** سپهر بر ملک را لور داد
 در روی شفاعت بر زمین نهاد و گفت ای سپهر نور از
 باغ زندگانی بر نخورده و در میان جوانی تمنع نیافته **بیت**
 بگرم اخلاق خداوندی است که خستیدن خون او بر سینه **بیت**

عشق

بند

نهند ملک ازین سخن روی در هم کشید و موافق رای بگشت
 نیامد و گفت **بیت** بر لوی بجان بگیر هر که نیایدش بدست **بیت**
 تربیت نالابل را چون کردگان بر گبند **بیت** ملک گفت لشل
 فسادت را منقطع کردان اولت است و پنج تباران **بیت** بر آوردن
 عین صحت آتش نشانیدن و افکار گزشتن واقعی گشتن
 و **بیت** کار خردمندان **بیت** قطع ابر بر آید
 زنده کی مارد **بیت** هرگز از شاخ بیدر نخوژی **بیت** با فرد مایه زوکار
 مسر **بیت** کز فیج لور با شاخ نخوژی **بیت** و بر چون این سخن بشنید
 طوعا و کرها به پسندید و بر حسن رای ملک آفرین کرد و گفت
 آنچه خداوند دام ملک فرمود **بیت** عین صواب است و سئد **بیت** جواب
 و لیکن حقیقت آنست که اگر در سلک صحبت بدان **بیت**

بچه اش
 نگاه داشته

بافتی دخی ایشان رفتی کی ایشان شدی اما بنده سپید
 وارست که از صحبت صالحان تربیت نبرد و دخی خردمند آن
 گیرد که نهو طعل است و سرت بخی و عناد در نهاد او نمکن نشده
حدیث نبوی ما من هو لود الا وقد تولد علی فطرت
 منسبتی زائده شده مگر خنق زاده شیعه در دین
 الا سلام هم انبواء یهو داند ^{بعضی از ایشان} و یحیی بن
 اسلم بزرگ مادر و پیرا و پیروی میکردند ^{بعضی از ایشان} و محمود بزرگ
قطعه لبر لوج بابدان به نشست ^{حاجت برایش گشته}
 ملک اصحاب کبف روزی چند ^{بی شکان گرفت مردم شدند}
 این بگفت و طالعیه از دما ملک با دوی بشفاعت یار شدند
 تا ملک از سر خون او در گذشت و گفت بخشیدم اگر چه صلحت
 ندیدم **قطعه** دانی که چه بگفت زالی با برستم کرد ^{دشمن نتوان حضرت}
 و پیچیده شمرد ^{دیدیم بسی آب بر سرش نه خورد} چون سرش بر آمد شتر
 بازبرد

بار بر دخی الحمد لبر را نیاز و لغت به پروردیدند و استاد او
 را تبریت اولضب کردند تا حسن خطاب و در جواب و
 سا بر ادب خدمت ملکش در آموخت و در نظر حکیمان پسندیده
 آمد تا روزی وزیر از شایل او در حضرت ملک نشست
 که تربت عاقلان در دوی اثر کرده است و جهل قدیم از تربت
 او بدررفته ملک از این سخن تبسم آمد و گفت **شعر**
عدت بدتر تا وقتات عندی ^{بر درده شکر ز ملک و بداشدی نزدیک} ^{فمن اناک}
ان اناک ذنب ^{نزدیک تر از ذنب است} ^{اذا کان الطباع طباع سوع}
فلیس ینافع ادب الا ذنب ^{بسی شایسته گفته ادب است} ^{طبع بد}
چو پرورده شد خواهه را پرورید ^{عاقبت ترک زاده کرد}
شود که با آدمی نزرک شود ^{سالی دو برین برآمد که}

طایفه او باشد محبت باو در پوسند و عقد موافقت بستند
 تا بوقت فرست در برابر او پسرانش را کشند و نعمتی به قبایل
 بر نهند و در غار دزدان بجای پدر به نشست و عاقبت گشت
 ملکه ابر گردند دست خیر بدندان نظر گردیدن گرفت و گفت
قطعه شمشیر نیک ز این بد چون کند کسی تا کس بر سر
 نشود ای حکیم کس تا بان که در لطافت طبعش خلاف
 نیست در باج لاله روید و در شوق **قطعه** زین
 شوره سنبل بر نیارد در تخم عمل ضایع گردان **قطعه** مگوی
 با بدان کردن چنانست که بد کردن بجای نیک مردان
حکایت سز نیک زاده را بر در سزائی غلش دیدم که
 عقل و کیاست و فهم و راستی زائد الوصف و است

۱۴۱۸

و هم از عهد خوردی انار بزرگی در نامه او پیدا شد و لعان
 انوار چین او بود اگشت **نوف** بالای گرش زهوشندی
 می یافت شماره بلندی فی الحقیقه مقبول در نظر سلطان آمد
 که حال صورت و حال معنی داشت و حکما گفته اند که تو گویی
 بدست نه مال و برر کی بقولت **نوف** گوئی که
 بعقل بر بود و ز دال خرد گیر بود انبای جنس منزه
 عالی او حد در دند و خجاستی منسوب کرده بکشون او سوز
 نمودند **نوف** و شمر چه کند چه بهر بان باشد دوست روزی
 ملک از وی پرسید که موجب خصمی ایشان در حق تو چیست
 گفت در سایه عدالت دولت خداوندی دام ملکه همکارا
 راضی کردم مگر حسود که راضی نمیشود الا بر ذوال غلت و اقبال

دولت خداوندی جاوید باد **قطعه** تو آنم ای که میازدم اندول
 کسی **ع** حسود را حکم کور خود بر رخ در است **ع** بمیر ما بر می
 ای حسود کین رحمت که از شفقت او جز نگر نتوانی
قطعه تو بخندان بار زو جانند **ع** مقلان را در اول نعمت
 و جاه **ع** که زیند روز چشم **ع** چشمه آفتاب چه کناه **ع**
 رست خوابی بر چشم جان کور بهتر نه آفتاب سیاه **حکایت**
 یکی از ملوک عرب را حکایت کنند که دست اظهار مال
 رحمت دراز کرده بود و جور و اذیت آغاز نهاده تا کار بجای
 رسید که خلق از نگاهدیشش بجهان رفتند و اگر بت
 جوشش راه غربت گرفتند چون غربت کم شد و ارتفاع دلا
 نقصان پذیرفت و خزانتهی ماند و دشمنان از هر طرف

افر

زور آوردند **قطعه** هر که فریاد سی و دور مصیبت خواهد **ع** گو
 در ایام سست بخواند وی گوش **ع** سبده حلقه بگوش ار
 تنواری برود **ع** لطف که لطف که بجان شود حلقه بگوش **ع**
 یاران در مجلس وی کتاب نه نامه میخوانند چون در
 زوال ملک ضحاک و عهد فریدون رسیدند وزیر ملکا
 پرسید که هیچ توان دانستن که در اوقت فریدون ملک
 کین چشم بدشت چگونه ملک روی تفرگشت وزیر گفت
 چنانکه شنیده که خلقی مغصب بروی گرد آمدند و تعویب
 کردند پادشاهی یافت وزیر گفت ای ملک چون کرد
 آمد خلقی موجب با شایست تو خلق را چرا بریشان
 میداری مگر سر پادشاهی نداری **سب** همان به که لشکر جان

بر روی که سلطان لشکر کند سروری **فقط** ملک گفت خوب
کرد آمدن لشکر و رعیت حینت گفت مگر اگر م باید نام روی
کرد ایند در حینت باید نام در بنام ملکش این کشید و ترا
این هر دو یکی نیست **فقط** نیکند حورین سلطان فی که
نیاید بزرگ جوانی **فقط** بادشاهی که طرح ظلم فکند **فقط** بای
دیوار ملک خورش مکنند **فقط** مگر ایند وزیر ناصر موافق طبع
نیاید روی ازین سخن در هم کشید و بر بنداش و ستاد
مدتی بر نیاید که بی عم سلطان بنا رعیت برخواستند
و بمقادیرت لشکر آراستند و ملک برخواستند قومی
که از دست تطاول این بجان آمده بود و در بریشان
شده برایشان کرد آمدند و تقویت کردند تا ملک از

لشکر

لشکر این بدرفت و بر اینان مقرر گشت **فقط** بادشاهی
کو روادار دهم برزیدت **فقط** دو سندانش روز
سخنی دشمن زور آوردت **فقط** با رعیت صبح کنز و خجک خصم
این کشین **فقط** را که شاه عادل را رعیت کشیدت **فقط**
حکایت بادشاهی با غلامی عجمی در کشین کشیده بود غلام
هرگز در بیایندید بود و محنت غرق شدن نیاز موده
که به دراری آغاز نهاده و لرزه در انداش افشا و چند
ملاطبت کردند آرام گرفت ملاعبش از و منفص گشت
و چاره نه گشته جلبی در آن کشین کشیده بود گفت اگر
حکم فرمائی من او را خاموش کرد ام گفت غایت بطف شاه
نمود تا غلام را بدریاد آختند باری چند غوطه خورد و از

برایش گرفتند و پیش سلطان کشیدند در آوردند چون
 کشتی برآمد بگوشه نشست و فرار یافت ملکه السیده
 آمد گفت اندرین چه حکمت بود گفت اول محنت غرضش
 اینست تا بپسیده بود لاجرم قدر سلطنتی کشتی نمیدانست همچنان
 قدر عاقبت آن کسی دانند که روزی مصیبت گرفتار آمد **نقطه**
 ای کسیر زمان چون خوش نماید معشوق هست آنکه
 بزد و کم تو تر است **؟** حوران هشتی را درون بود او را
 اردو در میان بر پس که اعراض هشت است **؟** **نقطه** قوت
 میان آنکه با پیش در **؟** تا آنکه چشمش انتظارش در بر **؟**
حکایت شاهزاده هرگز را گفتند که از وزیران بود در خط
 دیدی که زندان فرمودی گفت خطای معلوم نکردم **؟**

دیدم که نهایت فرود ایشان کار میکنند و بر عهد دولت
 حکمی اعتماد ندارند بر رسیدیم مبادا ایم کرد خویش بنک
 بلاء کشتند پس قول حکما را کارستم که گفته اند **قطعه**
 ازان که تو تر است بر سر حکیم **؟** و اگر با جو او صدر را بخند **؟**
 ازان کار بر پای راجی زند **؟** بر سرش را بگوید بنک **؟**
 نه بینی که چون کره غاغر شود **؟** بر آرد و بچال چشم بنک **؟**
حکایت بی ارملوک عجم رنجور بود در حالت سپری اسید زند **؟**
 منقطع کرده که ناکه سوار از در آمد و گفت شبارت ما و که
 فلان ولایت بدولت خداوند عالم سخن کردند و سپاه عربت
 انظرف جملگی مطیع شدند و دشمنان اسیر آمدند ملک **؟**
 سردار دل پرورد بر آورد و گفت این فرودانست **؟**

دشمنانم رست یعنی دارشان ملک را **قطعه** درین امید برشد
 دروغ عمر عزیز که هر چه در دم است اردم فرازاید **امید بسته**
 برآمد ولی چه فایده زان **امید بست** که عمر گذشته بازاید
قطعه کوس رحمت بگرفت دست اجل ای دو چشم
 وداع سر بکنید بر برافشا و مرگ دشمن کام **آخر ای**
 دوستان گذر بکنید روزگارم بشد بناوانی **فرنگ دوم**
 شما حد بکنید **حکایت** بر بالین تربت بجی معمر صفا الله علیه
 در جامع دمشق معتلف بودم یکی از ملوک که در بر اوصاف
 مشهور بود برایت آمد و نماز کرد و دعا اجابت خواست
حکایت در درویش و غنی منزه این خاک فرزند و آنان که غنی
 ترند محتاج ترند **حکایت** آنکاه مرا بگفت از آنجا که هست در رویش است

اصول

و صدق معاملات ایشان همی همراه کن که دشمن صعب در پی
 است و اندیشه نام گفتش بر رعیت ضعیف رحمت کن
 تا از دشمن قوی رحمت نه بینی **قطعه** بهار جوان توانا و قوت
 سردت **حکایت** بجه نسکین ناتوان شکست **بر آنکه ختم**
 بدی گشت چشم نیکی داشت **دماغ** پهلو ده بخت رضای
 ما بطلست **قطعه** برسد آنکه برافشا و کان بخت است
 که گرز پای در آید کسش نگیرد دست **ز گوش** سپه برود آن
 داد خلق بده **اگر تومی** نهی روز دادی هست **منشوی**
 بنی آدم اعضایی یکدیگرند که در آفرینش زیب کویند
 چو عضوی بیدر او در روزگار **در** عضو ما را نماز قرار **تو**
 که رحمت دیگران یعنی **کتاب** که نامت نهاد آدمی **حکایت**

درویش مستجاب الدعوات در بغداد پدید آمد حاج بن ابو
 نواز و گفت دعا و خیر بریز کن گفت خدایا حاجت مستجاب
 گفت از برای خدا این چه دعا و خیر است گفت دعا خیر است
 ترا و جمله مسلمانان گفت چگونه گفتم حوال بگیری خلق از عذاب
 تو بر بند و نواز گفتم ای زبردست زبردست
 از آن کرم تا کی بماند این بازار **بچه** کارایت هماننداری
 مردنت به که مردم از برای **حکایت** بی از ملک از صف
 پارسائی را برسد که از عبادت که امام فاضل است
 گفت ترا خواب نیم دور نادان بکنفس خلق را نیازی
قطعه طالبی را خفته دیدم میروزه گفتم این فتنه خویش برده
 آنکه خویش مهرت از بند است **هم** چنان بگذرد کافی مرده

حکایت

حکایت بی از ملک ما شنیدم که شش و هشت روز کرده
 بود در او ان مستی همگفت **میت** ما را همچنان خوشتر این
 یکدم نیست **کرنیک** و بدانند که وار کس غم نیست در دست
 بر نه بر سر رای در زیر قهر خفته بود بشنید و گفت **میت** ای
 آنکه با قبالت تو در عالم نیست **کرم** که غمت نیست غم ما هم نیست
 ملک لبر حالت ضعیف او محنت اندر هزار دنیا را از
 روزن مبرون داشت و گفت که در این مدار درویش گفت
 و این از کجا ارم که حابه ندارم بلکه ابر حال ضعیف او محنت
 و خلعت بران مزید کرد و پیش فرستاد درویش ان تقدرا
 ماند که روزگار بخورد و پریشان کرده باز آمد فرار بر کف ازادگان
نکیر و مال نه صبر در دل عاشق نه آب در خیال **در حالتی**

که ملکه پروای نبود در پیش بار آمد و حال گفت ملک بهم
 برآمد و روی از دردم کشید و از پنجا گفته آمد که اصحاب فطنت
 و خیرت را از دست و صولت پادشاهان بر حذر باید بود
 که خالیست ایشان معظمت امور مملکت متعلق باشد
 و تحمل از دایم عوام مکنند **منشوی** حراش بود لعنت پادشاه
 که هنگام فرصت ندارد نگاه **مجال** سخن تانه پنی زین **م**
 به پهنه کفین مبر قدر خویش **م** گفت این که از شوخ
 چشم سبدر را بر آید که چندین لعنت درین چند روز بر
 اندخت که خزینه بیت المال لقمه ساکن است **م** طعمه انخوان
 شیطا بن **نوی** ابلهی کور و روش کافوری بهند **م**
 زود منی کش لب روشن مالد در چراغ **م** یکی از روز نامه
 کوش

گفت ای پادشاه مصلحت آن می بینم که چنین کس از
 وجه کفاف معین داری تا بتعارف بجورند و در نفعه اثر
 بکنند اما آنچه فرمودی از زجر و منع مناسب برت ارباب
 همت نیست که بی را بلطف امیدوار گردانیدن و بار دیگر
 نویسی خسته دل کردن کار خردمندان نیست **نوی** بروی
 خود در اطاع باز توان کرده **م** جو باز شد بد رشتی قرار **م**
 توان کرد **قطعه** کس نه سپند که نشکان حجاز **م** بر لب
 آب شور گردانند **م** هر کجا چشمه بود شیرین **م** مردم مرغ
 و مور گردانند **حکایت** یکی از پادشاهان پیشین در رو حاشی
 ملک سینه کردی و لشکر را بسختی داشتی و دشمن
 صعب روی نمود و لاجرم همه لشکر دلوید **منشوی** خود دارند

کنج ارسپاهی دروغ دروغ اندیش دست بردن به تیغ
 چه مردی کند در صفت کارزار که دستش تپه باشد
 از روزگار بی را از میان ایشان که باز دوستی دست
 ملاتش کردم و گفتم دون است و ناسپاس و سفله و نهج
 شناس که باندک تغیر حال از خودم قدیم خوف بر کرد و چون
 لغت ساهما در نورد گفتم اگر بوم معذور داری بگویم
 گفتمش بگو گفتم که اسمم بچو بود و نند زین بگو و
 سلطان که بر رسپاهی بخل کند با دیگان جو اندوزی نتوان
 کرد ز زبده مرد رسپاهی ناسر بدید و اگرش
 ز زنده بی سر بنهد در عالم **شعر** اِذَا تَبِعَ الْكَمِي
يُصَوِّلُ بَطْشًا وَخَاوِي النَّظْرِ بَطْشًا بِالْفَرَسِ
 حمله بکنند از تن را و خاوی چشم بکنند از کمرش

عجایز

حکایت بی از روز را معذور شده بگفته درویشان در
 آمد و برکت صحبت ایشان در وی انز کرد و جمعیت خاطر کرد
 دست داد ملک مارد که برود دل خوش کرد و عمل فرمود قبول
 نکرد و گفتم معذرتی به که مشغولی **قطعه** انا لکینج غایت
 نه نشسته و ندان سک و دهان مردم لبسته کافند
 بدریدند و قلم لب گشته از دست و زبان حرف کبران
 هستند ملک گفتم بر اینه مارا خردمند کافی باید که بکار
 آید و تدبیر مملکت را شاهد گفتم ای ملک خردمند
 کافی است که چنین کارهاتن در ندهد **میت** بجای بر سر
 رخا از ان شرف دارد که استخوان خورد و جانور خیار الو
حکایت سپاه گوش را گفتمند که ترا ملازمت شیر خیار

افتاد گفت با فضل صد پیش میجویم و اگر شد دشمنان در
 پناه صورتش زنده گانی بسکیم گفتندش اکنون که در ظل خیار
 در آمدی دل بگر گفتش اعتراف نمودی چرا زنده گری نمیخاست
 که کجایه خصامت دهد و از جمله مخلصانست شمارد گوشت
 همچنان از طیش او امین منیم **الرصد** سال که برایش
 فرود **چو** یکم اندرون افتد بسوزد که ندیم سلطان
 زرباید و باشد که برش برود و حکما گفته اند از تون گاه
 باشد طبع بادشاهان بر حذر باید بود که بسلامی بر بخند و
 گاه بدشنامی خلعت دهند و آورده اند که طراوت بسیار
 هنرند بآلت و عجب حکیمان **حقیقت** تو بر سر قدر خویش باش
 دقار **باری** و طراف به نهمان کبار **عظمت** یکی از رفقا

گلر

شکایت دولتکار ناموافق و ایام ناساعدت نزدیک مز
 آورد که کفاف انگ دارم و عیال بسیار طاقت باز نماند
 نمی آرم باره دل من می آید که با قلبی دیگر نقل کنم که تا به صیفت
 که زندگانی کرده شود کسی را بر نه یک وید بر اطلاع نباشد **نقد**
پس کرسنه جنت کس نیست که گیت **لبس** خبان
 آمد که برود کس نکولیت **بازار** شامت اعدا براند شیم
 که لطعنه در قفاور بخندند و سعی برادر حق عیال مز بر عدم
 مروت صل کنند و گویند **قطعه** همین آن بجمیت سلا
 که هرگز **نخواهد** دید روی نیکبختی **تن** سلاز که نیند خوشن
سلا زن و فرزند بگذار بسختی **دور** عالم می سبه چنانکه معلوم
 چیزی میدام اگر بجاه تمام جتی معین شود که موجب جمعیت خاطر باشد

و تعبیه عمر از عهده شکران سپردن نوافذ آمد گفت عمل باستان
ای بر لورد و طرف دارد آمدندان و بیم جان و طرف
رای هر دندانت که با میدندان در بیم جان افتادن **قطعه** کس
نیاید بخانه درویش که خراج زمین و باغ بوده با متشوش
غصه راضی شود با جوکند پیش زانغ بنه گفت این سخن موافق
حال منگفتی و جواب سوال مر میاوردی شنیده که هر که نیست
ورزد دستش از حساب بزرگ **نمود** راسته موجب رضایت
خداست کس ندیدم که کم شده از ره راست و حال گفته اند
که چهار کس از چهار کس بجان آیند حراچی از سلطان و
دزدان پاسبان و قاسمی از عماران و روسای از محتسب
و از آنکه حساب با کس از میسب چه باک **قطعه** مگر فراخ

لوی

روی در عمل اگر خوابی که وقت دفع تو باشد مجال دشمن
تنک تو باک باش برادر از آنکس باک زنده جا بود
نما باک کارزان بر تنک گفت حکایت آن روباہ مناسبت
حالتیست که دیدندش که زبان و افان و خیران بر
کسی گفتند چنانست که موجب جبین میخاست گفت شنیدم
که شتر از البجره میگذر گفتند ای سفید لاله شتر از آنوجه است
است و ترا بدوجه مشابهت گفت خاموش باش که اگر
حسدان عرض گویند که اس هم شیرین است گرفتاریم نگاه
که از تخم خلیص میباشند تا نقص حال میکنند و تا تر باقی اند
عراق آورده شود ما را گرفته مرده بود و تر از تخمین ا
و دمایت و نفوی ولانت اما مستعدان در میان اند و مدعیان

کوشه نشین اگر آنچه حسرت است بخلاف آن تقرر کنند
 هر آنکه در معرض خطاب باشد افضی در آن حال که مجال مخالفت
 باشد پس مصیبت است که ملک قناعت را حراست کنی و ترک
 بلاست گری که عاقلان گفته اند **بدریاد در و نافع پیشمار است**
 و گزواهی **سنگ بر کنار است** این سخن بشنید و بهم بر آید و
 روی از حکایت نزد هم کشید و سخن های بخش اینز گفتن آغاز
 کرد که این عقلست و کفایت و فهم و درایت قول حکما در است آمد
 که گفته اند دوستان در زندان بجا رانید و بر سفره هم و شنیدن
 دوست نمانید **قطره دوست مشمر آنکه در لغت زند** لاف ماری
 و برادر خواندگی **دوست آن باشد که گیرد در دست**
 در بر ایشان حال در مانده کی **دیدم که متغیر نشود و نصیحت**

بیشنو

میشنود و در یک صاحب دیوان رفتم سابقه معرفی که میان ما
 صورت حالش بگفتم و اهمیت و استخفافش بیان کردم تا بجاری
 مختصرش لضب کردند چندین مدت برین بگذشت لطیفش
 دیدند و حسن تدبیرش بسندیدند و کارش از آن در گذشت
 و بر نیز بزرگواران تمکین گشت و بجم معادش در زیر بود تا باج
 و در ارت رسید و مقرب حضرت با و شاه شد و مشارالیه و محمد ^{علیه}
 گشت بر حال سگش شادمانی کردم و گفتم **ز کار بسته**
 میشدش دل شکسته مدار که چشمه حیوان درون تبارکت
بشعر **ألا یخزن أخا السلیة** **فلا یحزن الطایف**
 و نادانان ^{و نادانان} ^{بجز ای برادر}
خفتند **مستین ترش توار کردش ایام که صبر** **که چه بخت**
 بر شیرین دالو **در آن مدت مرا با طایفه باران اتفاق سفر**

حج افتاد چون از زیارت مکه باز آمدم دو منزل استقبال کرد
 ظاهرا حاش دیدم بر ایشان و در صورت درویشان گفتم
 حال چیست گفتند خبا که تو کفنی طایفه بر وجه بدند و نجایتم
 منسوب کردند و ملک ادا ام الله ملک در کشف عالم و حقیقت
 ان سح است بهار لغوی و باران همیم و دوستان قدیم از
 کلمه حق خاموش شدند و صحبت دیرینه فراموش کردند
قطعه بقهر خدا چون کسی او فتاده همه عاقلش با بر سر نهند
 چونند کاقبال دستش گرفتند **شما** شیش کنان دست
 بر سر نهند **فی الجده** بالواع عفویت گرفتار بودم تا درین دست
 که فرود شدت حجاج رسید از بند کرامت خلاص کردند و ملک
 مورد تم خاص فرمودند گفتم در آن نوبت اشاره فرمودند

کردی

نکردی که عمل با دشمنان چون سفر در باست خطرناک و
 سودمند با کنج بگیری و یاد در طلایم امواج بگیری **یاد**
 بهر دو دست کند خواجه در کنار **با** موج روزا فکندش مع
 بر کنار مصلحت ندیدم این پیش ریش درویش **س**
 بلاست خراشیدن و ملک بر جرحش شنیدن **م**
 اختصار کردم و گفتم **قطعه** ندانستی که پنی بند بر پای **ه**
 چو در کونشت نیاید بند مردم **د** کره کرداری طاب
 نیست **م** مگر انگشت در سوراخ کردم **حکایت** پنج چند
 در صحبت مز بودند طاهر ایشان بصلاح ارسته و با ایشان
 بصلاح میریسته یک از بزرگان که حسن طبع در دست در
 حق ان طایفه ادرازی معین کرده یکی از اینان حرکتی کرد که

نامناسب حال درویشان بظن شخص فاسد و بار بار
 اینان فاسد خواستم تا بطریق وجه کفایت یاران مستخلص کنم
 اینک خدمتش کردم در بانم را نکرده و جفا گفت معذرتش
 داشتم که گفته اند **قطعه** در امر وزیر سلطان **بی** و سلیت
 بگردیم **میرام** **سک** و **دیوان** جو یافتند **عرب** این
 که میان بگردان **داغ** چند آنکه مرقبان حضرت آن بگردان
 خرد چون بحال **مزدوق** یافتند با کرام در آوردند
 و بر مقامی معین کردند اما تواضع فرود نشستم و گفتم
بیت بگذار که ننده مکینم تا در صف ندکان نشینم
 گفت اللہ الله چه جای این سخن است **بیت** که بر سر چشم
 نشینم **ماریت** ششم که ناز نشینی **بی** جمله ششم

و از

و از هر دری سخن در پیوستم تا حدیث مذلت یاران
 در میان آمد و گفتم **بیت** چه جرم دید خداوند سابق الانعام
 که ننده در نظر خویش خواریسید **الله** **خدای** رست مسلم
 بزرگی و الطاف **بیت** که جرم سپردن بر فرار سید **الله**
 حاکم این سخن عظیم به بسندید **اسباب** معاش یاران **بیت**
 ما بر قاعده مایه همیادارند و **موت** ایام تعطیل **ما**
 کنند شکر لغزش **بیت** و زمین خدمتشن بوسیدم و عذر
 جبارت و در حال مبرون آدم و گفتم **قطعه** جو کعبه **بیت**
 حاجت شد از دایره **بیت** روز خلق بدیدارش از
 بسج فرسنگ **بیت** ترا تحمل اشال با باید کرد که بسج کس
 نزد بردخت بی بر سنگ **بیت** ملک **بیت** کسج **بیت** توان

از میرانش بدو یافت دست گرم کشاد و داد سخاوت
 بداد و لغت پدید بر سپاه در عیت برکت گفت
قطعه تپاس پشام از طبله **عفو** بر آتش نه که چون
 خیز بود بزرگی بایست بخشندگی که تا دانه نغیشت
 نروید بکار جیسا و پله ندر بصحبتش آغاز کرد که لوک
 پیشین مر این نعمت و لبی اندوخته اند و برای صلح بنهاد
 دست این حرکت کوتاه که واقعه در پیش است و
 دشمنان در کین اند نباید که در وقت حاجت فرمانی
قطعه اگر گنجی کنی بر عاصیان کشش رسد هر کدای
 را برنجی جرات تازی از بر یک جوی سیم که کرد آید
 ترا هر روز کنی ملکراده روی ازین سخن در هم کشید در افق

طبع

طبع بلندش نیاید مراد از هر کرد و فرمود که هر حدیقا
 مالک این مملکت گردانیده است تا خورم و به چشم نه سپاهم
 که لکا بدارم و نخورم **فوق** قارون بپلاک شد که جمل خانه
 کینج داشت نوشیروان نرود که نام نگو گذشت **حکایت**
 آورده اند که برای نوشیروان عادل در شمار گاه بی صدی کباب
 میگردندی و تک حاضر نبود غلامی را بر و ستاد و ستادند تا
 ماک آرد نوشیروان گوشت نکفت لبانی نارسیمی بر لبند
 و در جراب نکرده گفتند این قدر چه جلال زاید گفت سناد
 ظلم در جهان اول اندک بوده است هر که آمد بران فرید کرد
 تا بدین غایت رسیده **قطعه** اگر زبان رعیت ملک خورد
 رسیب بر آوردند غلامان او درخت از رخ **به بیم برینه**

که سلطان ستم رو داد و زنده شکر یاش هزار مرغ
 شیخ حکایت طالمی بر شنیدم که خانه رعیت خراب میگردد تا
 خزانه سلطان آبادان کند و بجز از قول حکما که گفته اند هر که خلق
 خدا بجا را بیاورد تا دل مخلوق بدست آرد خدا تکی همان
 مخلوق را بروی کار و نادار از نهاد روزگارش بر آرد
 آتش نوزان نکند برسند آنچه کند و در دل در دستند
 مثل در قول حکیمان آمده است که سر جمله حیوانات شیرین و گسند
 جانوران خرد و اتفاق خرد سندان جز بر دار به ارشیر مردم آزار
 قطع مسکین خراک چه بتمیزت چون با بری بود غیر نیست
 کاوان خزان بار بردار به آرد میان مردم آزار تا ماکر از
 و ما بم اخلدش بقبر این معلوم در شکنجه اش کشید و با انواع عقوبت
 مکنش

بیت از زنده مرزا دولت صدالند با عاقل
 لا طاعة الا لله و لا حول الا بالله
 در مقامه از این جمله
 فاعلموا ان الله
 لا طاعة الا لله و لا حول الا بالله

مکنش

بگشت **نو** حاصل نشود رضا سلطان تا حاضر ندیدگان
 بخوبی حواری که خدای بر او بخشید با خلق خدا که گوی
 آورده اند یکی از ستم دیدگان بر سر او بگشت و گفت **قطع**
 همه هر که قوت نازوی منبوی دارد بسطنت بخورد مال مردمان
 بگداخت توان خلق فرود بردن استخوان در دست ولی شکم
 بدر چون بگرداند زان **حکایت** مردم آزاری حکایت کنند
 که کسی بر سر صالحی زد و درویش را مجال انتقام نبود سک رسوا
 با خود نگاه میداشت تا زمانی که ملک بدان لشکری خشم گرفت
 و در جابه مجبوس کرد و درویش بیاید و همانک بر سرش
 کوفت ظالم گفت تو کیستی و این سک و اچرا زدی گفت من
 فلانم و این سنگ همان سنگ است که فلان تاریخ بر سر زده

بودی گفت چوین روز کار کجا بودی گفت ارجایت اینست
 میکردم آنول که در حاجت دیدم فرصت در غنیمت شمردم
 که بزرگان گفته اند **مشورت** با من برای را چون بی خجاست **عادلان**
 تسلیم کردند **خجاست** چون نداری **خجاست** در نده **تیز** با بیا
 ان به که کم گیری **ستیز** هر که با پولاد بازوی بچرخ کرد
 ساعد همین خور را بچرخ کرد **باش** ما دستش به بند روز **کار**
 بس لجام دوستان مغزش **باز** **حکایت** یک از ملوک سل
 مرضی بایل بود که عاده ذکر آن موجبیت و طایفه از حکماء
 بومان مستقی شدند که مرابن پنج را دوائی منیت مکرزیره
 آدمی که چندین صفت موصوف شده بود **موصوف** تا طلب کنند
 بدان صفت که گفته بود **موصوف** پسر بی باقیست ملک برود مادرش

لاکورد

را بخوانند ز مال و لغت پیران **خستوف** گردانند و قاضی نیز
 فتوی داد که خون یکی را از رعیت رنجین برای **سلاستین**
 نفس پادشاه عادل روا باشد **جلاد** قصد کشتن او کرد
 لبر روی آسمان **مفوف** و **تجدید** ملک گفت در آن حالت **توبی**
 چه جایی خنده است **کس** گفت ای پادشاه ناز و زندان بر مادر
 و پدر پادشاه و دعوی پیش فای بر بند و داد از نادشاه
 خوانند اکنون مادر و پدر **العلبت** حطام دنیوی **تحوک** سپردند
 قاضی کشتن فتوی داد و سلطان بغرض خود رای شد
 اکنون **بخر** خدایم **سباهی** مانده **ست** **میش** که آورم **ست**
وزیر **میش** تو از دست تو **خواجه** **ملو** **سلطان** **ارین** **سرخ**
 دل نرم شد و آب در دیده **بگردانند** و گفت که **بلدک** **اول** **ست**

از خون اینچنین بکنند ریختن ملک و شمشیر بوسید و در کنارش
گرفت و لغت بیکرانش داد و آواز کرد گویند که ملک
همدران روز شفا یافت **و** همچنان در فکران سپید گفت
بیلیان برب در بایونیل **و** زیر پایت کرد این حال مورد
بجوه حال است زیر پای پیل **حکایت** بیک از زندگان عمرو است
که نتیجه لوجس از عفتش رفتند و باز آوردند وزیر یادی غضب
داشت اشاره بگشتن وی کرد تا دیگر کسی ندانند چنان چو کت
نکنند بنده پیش خداوند کار روی بر زمین نهاد و گفت **و**
بر چه رود بر سرم چو نوسبندی روست **و** بنده چه دعوی کنند
حکم خداوند است **و** اما موجب آنکه برورده لغت امیر خاندانم
و لیکر خاتم که فرود قیامت بخون گرفتاری اگر بنده را

ملکه خواهی گشتن تباری بنا و بل شرعی بکش باقیات ما خود
نباشی گفت تاویل چه کنم گفت اجازت ده تا فرزند برسد
ملکشم بعد از آن تقصاص او مرا گشتن فرمای تا بخت گشته باشی
ملک بخندید وزیر را درین سخن چه گوئی گفت برای خدا **و** لاجد
کو در پرت این حرامزاده را بختش تا او در ملا میفکند که گناه
از دست که قول حکما را معجزند آسم چنانکه گفته اند **قطع**
چو کردی با کلوخ انداز بکار **و** سر خود را نهادانی مشکستی
چو تیر انداختی بر روی دشمن **و** حد کز کند لا محال گشت
حکایت گویند که ملکه زاده روزن را خواجه کریم لنفس و ملک
لجوه که همکار او بود با همه خدمت کردی و در غیبت ملک گفتی
الفاق از وی حرکتی در وجود آمد که در نظر سلطان ناپسندید

نمود مصداقه کرد و محوش فرمود سرنگان پادشاه سوار
 انعام او معترف بودند و لشکران بر تن بس در خدمت
 با او رفیق و ملاطفت کدیدی و زجر و عقوبت رواء
 نداشتندی **قطعه** صلح بادشمن خود کرد که روزی او
 در قفای کبند در نظرش تخمین کن سخن آفریدان
 میگذرد موزیر **سخن** تلخ خواهی شنید شکر
 آنچه مضمون خطای ملک **سخن** بعضی بیرون آمد
 و بجهت لغتیه در زندان مابند آورده اند که یکی از ملوک الطرف
 در خفیه پیش و رساند که ملوک الطرف قدر جان
 بزرگواری بدستند و بغیر آنی کرد **سخن** عزیر حسن البند
 بجان مال تقایه کند در رعایت مجلس نامتربی

اده

کرده شود و اخیان این مملکت بیدار او منتظر اند و بخوا
 این حروف **نبت** چون خواهد برین نامه وقوف نبت در
 حال جولای **نبت** حاصلت دیدر قفا خط نبوت که اگر
 بر ملا افتد خلل کمند و روان کرد یکی از مستعلقان برین **نبت**
 مطلع شد سلطان را اعلام کرد و گفت فلان را که حسن
 فرموده مابک فلان نواحی در اسله دارد سلطان ازین سخن
 روی در هم کشید و کشف این را فرمود تا فاصد را بکنند
 و نامه را بخوانند و در آن بسته بود که حسن ظن بزرگان
 پیش از فضیلت نمده است **نبت** قبولی که فرموده
 اند نمده را ایمان اجابت او نیست حکم آنکه برورده
 نعمت این خاندانم و مانند آن لغز حال باو بگفت قدیم

خود نیامی توان کرد **سه** آنرا که بجای است مردم
 گری **د** بارش کنش از کند لعلی ستمی **د** ملکه اسیرت
 حیثی نامی اول پسندیده آمد خلعت لغمتش داد و عذر
 حسارت خواست که خطا کردم که ترا بکنه آرزوم گفت
 ای خداوند کار بر آنچه کردی مرا از خطای میدانم **د** ملک لغت
 خدا را همه برین بود که مرا گری پس بدست تو
 اولترت که سوابی حقوق لغت برین بنده داری و
 آبادی مت **د** مگو کاری چنانکه بزرگان دین گفته اند **مشهوری**
 که گزنت بسد خلق **د** مریخ **د** که تراحت بسد خلق **د** مریخ
 از دادان خلف دشمن دوست که دلی هر دو در تصرف
 اوست **د** که چه تیر ارکان همبگذرد **د** از گماندار بنده اهل خرد **د**

طاهر

حکایت یکی از ملوک عرب نوشتند که متعلقان دوا را
 و نوی که هر سوم فلان چندا که هست رضا عفت کند که ملازم
 درگاهت ^{وظیفه} و ترصد فرمان ^{انظار} و سایر خدمتکاران ^{تو} بود ^{تو}
 مشغولند و در آراء خدمت ^{در} نهاده ان صاحب دلی بشنید
 فرماید و خوشش از مهارش بر آمد پس بدینش که چه
 دیدی گفت علو درجات مذکبان بدرگاه منی جل و علا ^{این}
 مثال دارد **قطعه** دو ما بهر ادراک کسی بخبر پناه **د** سوم
 هر آینه در وی کند بطرف نگاه **د** امیدت پرستندگان
 محض **د** که ما امید کردند زستان اله **د** هر که سبب ^{است} زستان
 دارد **د** سر خدمت برستان دارد **د** قهری در قبول ^{است} فرمان
 ترک فرمان دلیل حرمان **د** **حکایت** طالبی را حکایت

گفتند که نهیم درویشاں خریدی خیف و توانگران
 دادی لطیف صاحبی برو بگفت و گفت **سبت** ماری تو
 که برای منی بزنی **بابوم** که هر کجا نشینی **بکنی** **قطعه** زوت
 از پیش برود ما با **باجداوند** غیب دان **زود** زور
 مندی مکن بر اهل زمین **مادعا** بر آسمان زود **ظالم** ازین
 سخن برنجید و روی از نصیحت او در هم کشید و بروی القای
 نکرد فق **لله تعالی اخذت العزاة باللائم** تا بشی آتش
 گفت آن دعوی را **عزوب** **کناه**
 از مطیع در ابا همیشه افتاد و سار املاش بسوخت
 و از سبزش خالستر که مستش نشاند اتفاق همان شخص
 صاحب دل برو بگفت و در پیشش که با ابا بران همین گفت
 ندانم از کجا این آتش در خانه افتاد گفت از دود و دل

درویشاں

درویشاں **قطعه** خذ که ز دودی در و نهادیش **که** کشتی
 درون عاقبت سر کشد **بهم** بر کن تا نوانی دلی **که** کهر
 جهان بهم بر کند **این** لطیفه بر طاق کبیر نوشته بود **قطعه** چه
 سالها فرادان چه عمر **دواز** که خلق بر سر ما بر زمین نخواهد
 رفت **چنان** که دست بدست آمدت ملک **بماند** بر سماء
 در آن محضین نخواهد رفت **حکایت** یکی در صنعت کشتی لیسر
 آمده بود شنیدیم که سرصد و شصت بند در علم کشتی برداشته
 و هر روز بومی دیگر کشتی گرفتنی مگر کوشه خاطرش بایک از
 ست کردن بیل داشت سرصد و پنجاه و نه بند و پراپشت
 ملک یک هنر که در تعلیم آن دفع انداختی و تاخر کردی **بجمله**
 از ست کرد در وقت و صنعت کشتی گرفتن لیسر آمد کسی **بگوید**

باو بی مجال مقاومت نماز تا مجدی که یکره پیش ملک گفت
 که استوار فضیلتی که برست از روی بزرگیت و حق
 تربیت و کرم تویت از روی کرمیت و بصفت باو بر ارم
 ملک این سخن دشوار آمد بفرمود ما مصاحبت کنید منافی
 وسیع است و تربیت کردند و ارکان دولت و اعوان
 مملکت و زور آوران اقا کیم حاضر شد پس چون ملک
 دید آمد بصدیقی که الکره اینی بودی ارجایی بر کنیدی استوار
 دانست که تویت از فرزند تربیت و بصفت برابر آن
 مبدع تربیت که از روی پنهان داشته بودی باو بی در او خجست
 پس دفع ان خند داشت بهم بر آمده بود دست از زمین
 برداشت و بالای سر برد و در زمین زد و بوار خلق ز جوش
 شد

ملک فرمود استوار خلعت نعمت بقیاس دادند و لبر را حرم
 و ملالت کردند که با برورند خویش دعوی معاومت کردی
 و لبر روی گفت ای بادشاه روی زمین بزور آوردی بر من
 دست نیافت ملک مرا از غم گشته دقیقه مانده بود از روز
 بدان دقیقه بر دست یافت استوار گفت از مهر چنین روزی
 نگاه میداشتم که حکما گفته اند دست را خندان فوت مده که اگر
 دشمنی کنند نتواند ضرری رساند لشکر که چه گفت آنکه اند
 از پرورده خویش حفا دیه **قطعه** با وفا خود نبود در عالم **یا مگر** که
 درین زمانه کرد **کس** نیاموخت علم تر از فر **که مرا عفت**
لشانه کرد شعر اعلمه الرماشیه کل يوم **قلنا**
مساعده زمانه **در** ویش **فجر** و کونته صحای **لشانه**
 باز او تر اداحت

Shurfa

و بادشاهی بروی گذارد و در پیش از آنجا که فراغت ملک ^{مردان} داشت
دانت سر بر نیاد و واقعات نکرد سلطان از آنجا که گوشت
سلطنت داشت بهم برآید و گفت این طایفه خرقه پوشان
مثل حیواناتند اهلیت و اویست ندارند و ز بر گوشت ای در پیش
بادشاهی روی زمین بر نهنگ زد که در اجازت نردی و شترط
اداب بجا نیاد روی گوشت سلطان را بکوی که توقع خدمت
از کسی دار که امید نعمت از تو دارد و دیگر آنکه ملوک از بهر پاسی
رعیت نه رعیت از بهر خدمت ملوک چنانکه گفته اند
قطعه یادشاه پاسبان در پیش **شاه** که خدمت لغز
دولت اوست که گویند از برای چو پان **ست** ملک چو پان
برای خدمت اوست **قطعه** آن کی را که کار آن سنی در دیگر

دل از محال بر پیش **شاه** روزی چند پاش تا بخورد **شاه** خاک معبر
خیال اندیش **شاه** با بند از خاک مرده بار کنند **شاه** شنای تو انگر
از درویش **شاه** ملک کفنا درویش استوار آمد و گفت از مرغ
چیزی بخواد گفت **شاه** منم چه کنم که دیگر بار مراد خدمت نری گوشت مراد **شاه**
ده گفت **شاه** در یاب کنون که لغت است **شاه** است **شاه** کن
دلاک برود دست **شاه** حکایت یکی از روز رو پیش **شاه** ^{النون}
مصری رفت و همت خواست که روز و شب بخد **شاه** سلطان
مشغولم و بخیرش امیدوار و از عقوبتش ترسان ذوالنون **شاه**
و گفت اگر خدای عزوجل را چنان برستیدی که تو سلطان **شاه**
از جمله صدقیان بودی **شاه** که بودی امید راحت و رنج **شاه** پای
درویش بر فلک بودی **شاه** که روز بر خدا برستیدی **شاه** همچنان کن

ملک بودی **حکایت** با دینا هی بختن سکنای فرمان داد
گفت ای ملک محب خصمی که برار نیست آزار خود مجوی گفت
چگونه گفت این عقوبت بر من بپوش سر آید و بره آن بر تو
جاوید نماید **قطعه** دوران تقاب و با صحرانگشت **تمی و حوی**
در شب و زبا بگذشت **مهدنت** ستم که ستم بر ما کرده بر کردن
او ماند بر ما بگذشت **ملک** این نصیحت بود مند آمد و از سر
خون او در گذشت **حکایت** وز راه تو شیروان در مهمی از مصالح
مملکت اندیشه هم کردند و هر یک بروی وانش خود را می هم بر
و ملک نیز بچنین اندیشه هم کردند نذر هم بر راهی ملک اختیار
آمد و بران دیگر در نهانش گفتند که راهی ملک چه برت
دیدی بر فر خدین حکیم گفت بموجب آنکه انجام کار معلوم

درای همکنان در شب ^{اراده} دست که صواب آید با خطا پس **نفت**
درای ملک اولی تر است اگر خلاف صواب آید **نعت** سباحت
از معانیت او **نوشتم** **شوی** حلاوتی سلطان **راجی**
نرخون خویش باید دست شستن **اگر** روز را گوید بست
این **باید** گفت اینک ماه بر دین **حکایت** سامی کیوان
تا فته که فر علوی ام و با فاعله حجاج لشهر در آمد و گفت از حج می آیم
و قصد به پیش ملک برد که **مگفت** ام ملک نعمتش داد و اگر شش
کرد و لو آتش سبکان **فمنو** ما یکی از مذمات ملک در آن سال
از سفره دریا آید **بگو** گفت او را هر روز خدای صبحی در صبره دیدم
او حاجی چگونه باشد دیگری گفت من او را می شناسم که
پدرش نصرا نی بود او علوی چگونه باشد **شعر**ش را در

دیوان نوری یافتند ملک گفت تا بر نندش ^{دلی} گفتندش
که چندین دروغ چرا گفت گفت ای خداوند روی زمین سخن
دیگر دارم اگر راست نباشد هر عقوبتی که فرمائی سزا دارم گفت
آن چیست گفت ندانم که آن است بسمع خداوندی رسیده
بانه **قطعه** غریبی کرات آتش پیش آورد **دو پنجاه** است
دیگر چه دروغ **که** گراز بنده لغوی شنیدی **مرغ** جهان دیده
گوید دروغ **که** ملک از سخن نخبید و گفت ازین راست سخن
گفته لغو بود تا آنچه مامول است ^{است} **می** دارند **حکایت** یکی از
وزراء بر زیر درستان رحمت آوردی و صلاح همگان حسینه و بخر
توسط کردی اتفاقا **بخط** ملک گرفتار آمد و همگان در حجب
استخلص اوسعی کردند و موکلان در قفسش ملاطفت نمودند

ارکان

دیوان دگر سیرت خوشنمائی او در افزاه بگفتند مامک از
خطا او در گذشته صاحبی ازین حال اطلاع یافت و این نظم
انتشار کرد **قطعه** سخن دیکر سخنان **سلطان** هر چه در دست
بروخته **تا** نادل دوستان بدست آری **بستان** بدروز خسته
تا **تا** باید اندیش هم نیکویی کن **دو** هر یک **ملقمه** دوخته
حکایت یکی از سران مارون رشید پیش پادشاه خشمناک
که فلان سر نهک **بچه** مراد شمام مادر داده است مارون رشید
ارکان دولت **لا** پرسید و گفت خرابی نکس که چنین **بسی**
گند چیست یک اشارت گفتن کرد و دیگری بمصاحفه و لغوی
مارون رشید گفت ای سرگرم است که از در گذری و عقوبتی
اگر توانی تو نیز در شمام مادر شش ده و لیکر **خند** که انتقام از

حد کزد و نگاه ظلم از طرف ما باشد و دعوی از قبل خصم
قطع نموده است آن نیز در یک خردمند که با پیل دمان مبار
 جوید و ولی مرد نکست است از روی تحقیق که چون چشم اندیش
 باطل نکوید **قطع** بیک رازش خوبی داد و شمام **تخل** کرد
 ای نمیک **و حاتم** تبر را هم که جوابی گفت آنی که در ام عیب
 چون فرزند **حکایت** باطله باران در کشته نشسته
 بجم و زور تی ار پی ماعوق شد و در برادر بوجند کرد و پ
 در افتادند یکی از بزرگان ملاح را گفت که بگیر این مرد
 را که ترا صد دنیا بدیم ملاح یکی را خلاص کرد آن دیگری جان
 بچی تسلیم نمود گفتیم لقبش عمر شش نامه اران در گرفت او
 تا خرف ملاح تسلیم کرد و گفت آنچه تو گفتی لقبش است

دلم

ولیکن سیل خاطر من بر ما نید این بیشتر بوده است بسبب آنکه
 وقتی در راهی مانده شده بودم این مرا برشته نشاند و از
 دست آن تازمانه خورده بودم در ایام طفلی گفتم صدق
الله من عمل صالحا فلنقصه و من اساء
فعلنا قطع تا لوانی در دن کس محاربت **کامدیر** راه
 خازن باشد **کار** دروش مستمند بر آن که ترا نیز کار باشد
حکایت دو برادر بودند یکی خدمت سلطان کردی دوم
 بسعی با بز و مان خوردی تا روزی آن تو را گفت آن
 دروش را که هر خدمت سلطان کنی ما از شفقت کار
 کردن برهی دروش گفت تو چرا کار کنی که ما از خدمت
 رها و پایی که حکما گفته اند مان چون خوردن و بر زمین نشستن

ای دوست بخانه دهنه جو کبکزی شاه کوی کز زنده ای جان او را

به که بزم شیر زین لبین و کج دست ملک استیادان **میت**
بدست امک گفته کردن غیره به آردست لبین پیش امیر
قطعه عمر کرانما به بدن صرف شد تا چه خورم صیف چه
پوشم شتاه ای شکم خربه نمایی بساز تا کنی نسبت بخت
دو تا **حکایت** کسی روزه پیش نوشیدوان عادل **قطعه** آورد
که فلان دشمن نترسیدیم که خدا بخواهد از زمین برداشت **قطعه**
شنیدی که مرا فرود خواهد که شد **میت** اگر بر عدد و جانی
ش دما نیست که زندگانی مانیز جادو در نی نیست **حکایت**
کوهی از خاک بمصلحت سخن میکنند و بدر چهر که مهر ایشان بود
خاموش بود گفته چرا درین بخت ما ما سخن نگوی گفت حکما
مثال اطباء آمد و طبیب دارو ندهد هر سقیم را بس چون

ببینم

می بینم که حدیث شما بر صوابت مرا بر بران سخن گفتن حکمت
نباشد **قطعه** جوکاری بد فضولی نر بر آید مراد روی سخن
گفتن شاید اگر سیم که نامبیا و جاهل **قطعه** اگر خاموش
بنشینم گناه است **حکایت** مارون رشید را چون ملک
مصر علم شد گفت بخلد آن طغی که لغز در ملک مصر دعوی
خدای میگردم بچشم این ملک خربس زین بندگال
بند ساسی دشت نام او خضیب بود ملک مصر لوی ارزانی
دشت گویند که عقل و کیا سیه خیزی نه دشت تا بجری
که طالع جراب مهر شکایت پیش او آوردند که بر گزاره
رو ذیل منهد کاشته بودیم باران موقت بارید جمله تلف
شد گفت بایسته کاشت تا تلف نشدی درویش دشمنند

این سخن بشنید و بخندید و گفت **قطعه** اگر روزی برایش بر
 فرودی زیادان تنگش روزی نمودی **بنادان** آنچنان
 روزی رساند که دانا اندران حیران ماند **قطعه** بخت
 دولت بکار دانی نیست خرتباید آسمانی نیست
 او قیادت در جهان بسیار **بنا** نیز از چند عاقل خواره
 بکار لضعف مرده و ریخ **آله** اند خرابه یافتی **حکایت**
 بر یکی از ملوک کنیزک حبی آوردند در عیبت حسن و جمال
 خواست که در حال مسه با او جمع شود کنیزک حبی مخالفت
 کرد ملک در خشم شد در حال او را بسیار بی زبانی بخشید که لب
 زیر زبانش از پرده بینی در گذشته بود لب زیر زبانش بگریبان
 دوخته میسکلی که صحره حبی از طلعتش برسدی و

عین

عن العطران از لغزشن بکیدی **مثنوی** تو کوی تا قیامت
 زشت روی **بر** ختمت در یوسف تلوی **شخص**
 بچنان کریم نظر **کر** زشتی او جبروان داد **واکه** لغزش
 لغو بالبد **مرد** او بافت **مرد** **سپاه** را در این بدت
 نفس طالب **لغو** شهوت غالب **مهرش** بکشد **مهرش**
 بردشت **با** دادان ملک **کنیز** که اجبت یافت **ما** اجرا
 بلفستد **ملک** خشم گرفت **و** لغو **مرد** **سپاه** را با کنیز کردست
 و با **استوار** بر بندند **از** **بام** **جوسق** در **قعر** **خندق** در **اندازند**
 یکی **از** **وزراء** **نیک** **مخضر** **روی** **رزمین** **مهاد** **و** **تشفاع** **کویت**
سپاه **را** **درین** **باب** **خطایی** **نیست** **ملک** **بر** **مندگان** **به**
بخش **و** **انعام** **خدا** **دندی** **منغود** **اند** **دست** **طهر** **ملک** **گفت** **اگر** **در**

اسرار **جاری** **کرده**

معاوضه او شبیه ناخبر کردی چه شدی که من او را از فزون
 از بهای کنیز ایرانی دانی و دلداری کردی گفت ای
 خدا ویز عالم نشنیده که گفته اند **قطعه** تشنه سوخته بر چشمه
 حیوان جو رسد تو پندار که از پیل دمان اندیشد
 ملحد کسند در خانه خالی بر خوان **عقل** باور نکند کز رمضان
 اندیشد **ملک الطیف** لب ندیده آمد و گفت اکنون سیاه
 را تو بخت بدیم اما کنیز را چکیم گفت هم سیاه را به بختی
 که نیم خورده او هم او را شاید **قطعه** دست سلطان
 و در گجا کرد چون سبر کین در روزنامه نریخ **تشریح** راه خواه
 آب فلال **کوده** بگذشته در دهان کش **قطعه** هرگز او را
 بدو سپید **سند** که او و جان نال پسندیده **کرسنه** یک

خور در غنبت خویش **بیم** خورده دهان کندید **حکایت**
 سکندر روی را بر سیدند که دبار مشرق و مغرب بچه کرفی
 که ملوک پیشین را خزان و دفا بن و عمر و لشکر پیش ازین بود
 و چنین فریغ کشید **مسیر** نشد کنت **بعون** الله تعالی هر
 مملکت را که بفرستم رعیتش را بنا از روم و نبار پروردوم و نام
 بادشاهان ماضی جز به نیکی نمردم **بیت** بزرگس
 نخواهند اهل خرد که نام بزرگان برشته بود **قطعه** این همه
 هجرت چون می بگذرد **تخت** و تخت امر و نهی و کبر و دار
 نام نیکو رفتگان ضایع **کین** تا مانند نام نیکت یاد کار **باب**
دوم در اخلاق درویشان درین باب چهل و شش حکایت
حکایت یکی از بزرگان گفت با رسای راجه کوی درین

فلان عابد که دیگران در حق او طبعه سخن گفته اند گفت بر
 ظاهرش عیب نبی بنم و در باطنش عیب نمیدانم **قطعه**
 بر آقا حابه یار ساء سببی **بار** سادان و دیگر دانکار **بار**
 و زندانی که در نهانش چیست **محت** را درو خانه چکار **بار**
حکایت در ویش را دیدم که سر بر استان کعبه نهاده
 بهمنیالید و میگفت یا خفصو یا رحیم تو در آیه که از طلوم و
 جهول حکایت آید که ترش باد و مزاران بدترم **قطعه**
 غدر و طاعت آوردم که ندارم لطاعت **استظهار**
 عاصیان از گناه توبه کنند **عابدان** از عبادت **تغفار**
عابدان جزاء طاعت خواهند و بازرگانان بهاء نصرت
 من عبه اسیدوار آمده ام نه لطاعت و بدویره آدم نه

بجارت

بجارت **سفر** اللهم اصنع لي يا انت له اهلكه ولا
 تفعل بنا ما نحن له اهلكه **کشتی** و در جرم خسته روی
 سر بر استانم **عبد** را و فان نباشد هر چه فرمانی بر آغم **بار**
قطعه بر در کعبه سیاهی دیدم که همگفت میگرایی
 خوش **فرز** گویم که طاعتم به پذیر **قلم** خفوی بر کنایم کشت **بار**
حکایت بندگی حضرت مخدوم میران سید عبدالقادر کسلی
 رحمت الله علیه را دیدند که روی بر حصار حرم کعبه نهاده
 همگفت ای خداوند از من به بخش او اگر مستوجب عقوبتم
 در فیما منم ناپسند بر انگیز تا ز روی نیکان شر سار نشوم
قطعه روی بر خاک عجز میمالم **هر** حرکت که با دمی آید **بار**
 بر کز او موشت نکنم **بجبت** از عبه با دمی آید **حکایت**

در روی در خانه پارسایی در آمد چند آنکه جت چیزی نیاب
 دل تنگ شد باز کرد بار سارا جز شد غلبی که بر آن غنچه
 بود برداشت و بر سر راه گذر زد انداخت تا محروم زود
قطعه شنیدم که مردان راه خدای دل دشمنان هم
 بگردند تنگ تراکی بسر شود این مقام که باد و ستانت
 خلافت جنگ دوستی اهل صفای در روی وجه در وفا
 چنانکه از پشت عیب گیرند و دلشست بپذیرند **میت** در
 برابر چو کوسید سلیم در قفا همچو کرک مردم **در میت**
 هر که عیب در آن پیش تو آورد و شمرده بی عیب طالع
 عیب تو پیش در آن خواهد بود **حکایت** می چند
 از روزندگان مشتاق بودند در سیاحت و شریک هیچ در آن

اولم

حواسم که موافقت کنم مرا فقت نکردند کفتم اگر کم و خلاق
 بزرگان بدیع است که روی از نصیحت مسکینان تان
 و فائده در هیچ دشمنی که من از نفس خویش انقدر قوت
 و رعیت مرشاسم که در خدمت مردان پادشاه باشم
نما خاطر **شعر** ان که الکن مرایب الغواشی
لک حاصل الغواشی **کلی** از ایشان گفت اینکه
 شنیدی دلشک در آن که درین روزها در روی بصورت
 صالحان بر آمد و خود را در سلک صحبت ما منظم کردند
 از آنجا که است حال در دلشیا است حال فضولش نبردی
 و بیاری قبولش کردند **قطعه** ظاهر حال عارفان دلوق است
 اینقدر بس که روی در خلق است در عمل گوش هر چه خواهد

پوشش **تاج بر سر نه** و علم بر دوش **ترک دنیا و شهوت**
 است پوشش **بار سانی نه ترک جامه و لبس** **در واکند**
 شیر باید بود **بر تخت سلج خنک چه سود** **رقوی تا**
 لبش رفته بودم **شبانگاه بیای حصار بی خونته درو**
 به توفیق **ایرفی رضی بر دشت که بظهارت روم بخت**
مرفت میت **بار ساین که خرقه در بر کرده جامه کعبه را**
جل خرد **خدا را نظر درویشان غائب شد بر صحنه**
مرفت و در جی بدزدید تا روز روشن شد در آن تاریکی
آن درو مبلغی راه رفته بود باران بکمانه خفته باید دان
همه را بگفتند و بقلع بردند و برندان کردند از آن تاج
ترک صحبت گرفتن و طریق خولت لریدم السلامت

فی الوحده **اولا فان بین الاشبان میت**
نه سیمی آنکه کاوی در علف زار **بمالاد همه کاوان ده**
گفتم سپاس و منت خدا را که از برکت درویشان محروم
ماندم اگر چه از صحبت ایشان و جدی شدم و بدین حکایت مستفید
گفتم و مرا این نصیحت در همه عمر کار باید **قطعه بیک ناز کشیده**
در مجلسی بر بگردل هم نشندان لبی **اگر که بر کشد از**
کلاب **سکی در وی افند کند بجلاب **حکایت** زا بدی هم**
با دشاه شد و چون جوان می شنیدم از آن خورد که ارادت
اولی چون نماز برخواستند پیشتر از آن گذارد که عادت او
لوع تا طین صلحیت در حق او زیادت نمود **میت مرشم شکر**
بکعبه ای اعرابی **کین ره که تو میری متبرک است**

چون بمقام خویش باز آمد موفه خواست تا تمام کند لری
 دشت صاحب فرست گفت ای بدر بخت سلطان
 رفته بودی در نظر ایشان چیزی خوردی گفت در نظر ایشان
 چیزی نخوردم که بجاراید گفت نماز را هم قضا کن که چیزی
 نخوردی که در شمار آید **قطعه** ای مهر انما در کف دست
 عیبها را گرفت زیر بغل **ما** چه خواهر خردین از معزور
 روز در ماند کی بسیم و غل **حکایت** یکی را در محفل می ستودند
 و آن جوان سر را آورد و گفت من آنم که مندانم **قطعه** شخص
 چشم عالمیان نیک محضرت **و** در تحت باطنم سر خلت
 نهاده پیش **ط**اوس را بقتش و نگاری که هست خلق
 سخن کنند و او خجل از زشت بای خویش **حکایت** با دوام

که در آن

که در عهد طولیت مغدوم دشت خیزد موع زهر و بر سینه
 پیش در خدمت پذیرشسته لجم و هم شب دیده بر هم
 بسته و صحیف خیز را در کنار گرفته و طایعه کرده ما خفته
 بدر را کفتم ازین یک سر بر بی آرد که دو کانه نماز بگذارد و جان
 در خواب غفلت رفته اند که گوی رده اند گفت ای جان بدر تو
 نیز اگر بختی به آرا که در پوستین مردم افنی **قطعه** همه پند
 مدعی جز خویشین را **ک**ه دارد پرده پندار در پیش **ک**رت
 چشم خدا بینی به بخشد **نه** مهنی بچکس عاقر بر از خویش
حکایت بزرگی را در محفل می ستودند و در او صواب
 جمیلتش مبالغت می نمودند بعد از آنکه بسیار سر آوردند
 که فرود آمد کیفیت افعال و خصایل خویش که چه بدر کرده ام

پرسید زان کم کرده فرزند که ای روشن که بر سر خردند
 ز مضرش بوی پیر این شمیدی چو در چاه کنش ندیدی
 بگفت احوال ما برق جهانست دمی پیدا و دیگر دم نه است
 که بر طارم اعلی نشنم که بر پشت پای توفیقیم اگر
 در دلش بر حالی بماندی **س** دست از دو عالم بر نشانی
حکایت در جامع بعلک وقتی کلمه خبذ از وعظ مسکفتم با
 طایفه افشوده دل مرده راه از صورت بمعنی سزوده دیدم
 که نفسم در نیکو دوستش در نیرم ترا از نیکند در بیغ آدم تربت
 سوزان کردن و آینه در مجلس سوزان کردن ولیکن در معنی
 باز بگو و سلسله سخن در از در معنی این آیت و سخن
 اقرب الی الله من جعل الوتر بالی و سخن جای رسانیده
 میباید نزد یکدیگر بوی آن بنده از زر کردن

بودم

بودم و مسکفتم **د** دست نزد یکدیگر از منبت **د** دست
 مشکل که فرزندم چه کنم بلکه توان گفت که دست در کنار
 م در بر از وی به جورم **ز** از شراب این سخن منست و تصدیق
 در دست روزه در کنار مجلس گذرد و در آخر در و اثر کرد
 لغره چنان بزود که دیگران بموانقت آن خروش آمدند و جامان
 بچهل در جوش کفتم سبحان الله دوران ما خبر در حضور فرود
 بی لبر دور **ف** قطع قیوم سخن چون نیکند مستمع **ق** قوت طبع از مستحکم
 فجوی **م** مسحت میدان ارادت سپاره **ت** تا نبرد مرد سخن کوی
ک کوی **حکایت** تشییع در میان مکه از غایت مجرای طاقت
 از قیوم نماید سر نهادم و شتر بازر کفتم دست از فرج بر کت
 ای برادر م کعبه در پیش است و خرامی از پس اگر رفتی حال

بسلاست بر دی و اگر رضی فردی **بیت** خوش است زیر
 میغلان برده باد بخت **ت** شب رحیل ولی نزل جان باید
 گفت کفتم ای ساربان چگونه زدم که پای رفتم نه لبست
 گفت رو که جایی خفتن نیست **قطعه** بای مسکین ساده
 چند روز **ت** که محل سوره شنبی **ت** تا خود ششم و بهی **ت**
 لا عزمه باشد از سختی **حکایت** پارس را دیدم در کمانه
 در یازم بنک همی داشت و هیچ دار و میرش در دهم شکر
 خداوندی مسکین را در مسکین **ت** که مصیبتی گرفتارم نه **ت**
قطعه که مرزا را کشتن دهد آن یار عزیز **ت** تا کوی که در آمد
 خیمه بام باشد **ت** گویم از بنده مسکین چه کند خداوند **ت** که دل
 از زده شاد فرغم آنم باشد **حکایت** دروشی را ضرورتی پیش آمد

کلیسی

کلیسی از خانه باری نذر دید حاکم فرمود که دستش میرد صاحب
 کلبه شفاعت کرد و گفت که در این مهل کردم حاکم گفت **ت**
 شفاعت تو چگونه حد شرعی فرود دارم گفت راس فرمودی
 ولیکن هرگز مال وقف خیری نبرد و قطعش لازم نیاید **ت**
ت لا یمکن **ت** بر چه درویشان است وقف محتاجان حاکم
 دست از وی نداشت و گفت ای خداوند نشنیده که گفته
 اند خانه درویشان روبرو درویشان مکوب **ت** چون
 فرومانی بسختی تن بخرانند **ت** دشمنان را پوست بر درویشان
 لا پوستین **حکایت** بادشاهی پارس را دید و گفت بخت
 از ما نایدی آید گفت بی هر که که خدای عزوجل را فراموش کنم
 ترا مادی آرم **بیت** هر سود دو آنکس ز در خویش برانده **ت** و آنرا که

بخوانند بد کس ندوانه **حکایت** یکی از صلحی خواب دید
 بادشاهی در بهشت و بار ساری در دوزخ برسدند که بود
 در حیات آن چه بود و سبب درکات این چه که تا بخیرت
 این می بیند شتم ندا آمد که بادشاه بارادت درویشان
 در بهشت و بار ساری بادشاه در دوزخ لغم
الامیر بیاب الفقیرو بلیس الفقیرو بیاب
قطعه و لغت بکار اید مرفع خود را از علمای
 نگویند که دار حاجت بجله ترکی و شنت نیست
 درویش صفت باش کلاه تبری دار **حکایت** چایه
 و بار بنه با کاروان حجاز از کوچه دید آمد نظر کردم که معلومی
 درشت خزان برین دستکفت **قطعه** نه بر اکثر سوارم

میان

نه خوشتر ز نیارم نه امیر بر رعیت نه غلام شهریارم **عظم**
 هستی ندانم نه علم ز نیستی هم **نقصیه** است مبرارم عیالست
 میگذارم **عظم** سوار کفشت ای درویش کجا میروی باز
 کرد که تسبیح تیری کشید و قدم در بیابان نهاد و بر رفت
 چون بجله بی محمود رسیدم تو آنرا اجل فراز آمد درویش
 بهالین او رسید و گفت **عظم** منم زدم و تو بر بختی مردی **نقصیه**
عظم همه شب بر سر چاکر گریست چون زورخ او مرد چاکر
عظم ای لب اسب تیر رو که ما بند که خرابک
 جان بمنزل برد پس که در خاک تندرستاراه دفن کردند
 رخم خورده **حکایت** عابدی جاہل را مالک طلب کرد عابد
 اندیشید که دار و نخورم تا ضعیف شوم مگر اعتقاد با دانه

در حق مزنیادت شود آورده اند اندکی دار و بخورد زهر قابل بود
 در حال برد **قطعه** آنکه چون بسند در پیش همه مغز **قطعه** پوست
 بر پوست بود همچو سیاه **قطعه** پارسایان که روی در مخلوق
 نسبت برنده میکنند **قطعه** نار اید عمر و مکر و زیری
 اخلاص طلب مگر که شنیدی **قطعه** چون بنده خدای خویش
 خواند **قطعه** باید که بخیر خدای دیگر نداند **حکایت** کاروانی
 را در روان در زمین یونان بردند و نعمت بهیچس بردند
 بازگانان کریم و زاری در نهادند خدای و پیغمبر را شصت
 آوردند فائده نکرد هیچ و دمنده نشد **قطعه** ^{نمیند} چو پرورده
 درد تیره روان **قطعه** چه غم دارد از کریم کاروان **قطعه** اتفاقاً
 نقاش حکیم در آن میان بود یکی از کاروانیان گفتش

کلمه

که کلمه حد از حکمت و موعظت با انبیا مگوی مگر از مال ماد
 دارند که دروغ باشد چندین لغت ضایع شود و لغمان کوفت
 دروغ باشد با انبیا کلمه حکمت گفتن **قطعه** آهسته را که موی
 بخورد **قطعه** توان بردار و بصقل زنگ **قطعه** با سید دل چه
 نمود گفتن و غلط **قطعه** نزد هیچ آهسته در سنگ **قطعه** همانا
 جرم از طرف ماست **قطعه** بر دوز کار سنگ شکستگان
 در یاب **قطعه** که هر خاطر مسکین بلا بگرداند **قطعه** جو سایل از
 تو براری طلب کند چیزی **قطعه** بده و گرنه ستمگر زور استاند
حکایت چند آنکه مرثیه اجل شمس الدین ابوالفتح خوارزمی
 ترک سماع زبونی و تجلوت عزت اشارت کردی
 عنقوان شبام غالب آمدی و هوا و هووس طالب ناچار
 آغاز

بخلاف رای مرید قدمی خند بر سماع رفتی و از حی است
 در درویشان خطی بر رفتی چون لکنیت سخن باید آیدی
 رفتی **بیت** قاضی ار با بال شیند بر فاش دست را
 محتب که مجوز و معذور دارد دست را **ناتسب** جمع
 قومی بر سپید در آن میان مطرب **دبدم** کوی رک
 جان یکسکه زخمه نانش **ناخوشتر** از او اثره مرک
 عدد او ارشش **طایفه** انکشت حرفیان از دور کوش
 و طایفه بر لب نهد گوید که خاموش **چنانکه** خوب گوید شعر
 نفاح الی صوت الاعلی **لطیفها** و آیت
مهر به هم عبور او از مرد و کسب طریقت بودن آن آواز شود
 معنی **السکنت** لطیف **منسوی** نه بیند کسی در سما
برود که نیند اگر خاموشی تو از او نشنود
خوشتر مکروفت رفتن که دم در کشتی **خود را** و آمدن

اللا

بر لای سرای **که خدا** را کفتم از بهر خدای **بیت** ام در
زود زنده
 کوشش **کزان** نشوم **باید** کیشانی تا سپردن روم **فی الجمل**
 بپس خاطر ماران را موافقت کردم **و تسبیح** مجاهده
 بسیار زود آوردم **قطعه** مو و ذن ما کبک **بهنکام** بر
 داشت **تمیذ** اند که چند از تب کذشت **دراری**
 شب زور فرکان **ز هر کان** من بر پس **که** یکدم خواب در
 چشمم **گشت** است **باید** ازان حکم تبرک **و ستار** از سر
 فوطه ار که کیشادم **و پیش** معنی **جهنم** ادم **و در** کفارش **کر** فتم و
 شکر کفتم **باران** ارادت **مزد** حقی او **خلاف** عبادت
 دیدند **و بر** حفت **عقل** مرصل **کردند** یکی **ازان** میان **زبان** تعرض
 دراز **کرد** و ملامت **کردن** آغاز **نهاده** که این **حرکت** است

حال خردمندان نگریدی که خرقه مشایخ چنین مطرب دادی
که بر پیشش درمی بر کف نبوده است و فواضه اش در
دفعه **قطعه** مطرب در آرزوی خسته سرائی **کس**
بارش بنید در بجای **راست** چون ناکش از دهن بر جوت
حلقی را نوی بر بدن بر جوت **مرغ** ایوان زهول او
ببرید **مغز** خورد و حلق خود برید **گفتم** مصلحت آیت
که زبان لغوی کوتاه کنی که مرا راست دی طاهر گفت
و این بر کیفیت آن مطلع کردان ناماش مرتقرب
کنم و از مطربه که رفت استغفار نیام گفتم بی عقبیت **کنم**
شیخ اجل ما را ترک سماع فرمودی و مو عظمیایی **بلند** نمودی
و در سمع فبولم نیایدی تا امشب که طالع میمون و جبهه ایوان

بین لغت بر سری کرد و بدست او توبه کردم که تعبت عمر کرد
سماع نکردم **قطعه** اولد خوش از کام و دلمن لب **سب** بکنی
کز لغت کند و ز کند دل فرمید **در** پرده عشاق و خراسان
و عراق **است** از جوه مطرب **کرده** زیند **بیت** مرگ
ز جوب خفایه نزن جفانه مران **ترا** مکاره و شنام کو
سرود و مگو **حکایت** لقمان حکیم را بر سینه که ادب از که
آنحضرت گفت از بی ادبان گفتند چه کردی گفت هر چه از
النیان در نظرم مال پندیده آمد از آن اجترار کردم **قطعه**
مکوئید از سر مار بچه حریفی **کران** پندی نکرده صاحب گوش
در صد باب حکمت پیش نادان **بخود** ای پیش مار بچه
در گوش **حکایت** عابدی را حکایت کنند که شبی در مطعم

خوردی و لا محذور نماز بسیاری با صاحبی نشیند گفت
 اگر تیمان بخوردی و خجفی بسیار ازین فاصله بودی
قطعه اندرون اطعام خالی دارد مادر و نوزاد
 بینی و تهی از کلبت آن که هیز از اطعام نامی
حکایت بخشایش الهی کم شده را در شاخ
 چو غنچه توفیق و ابراه داشت تا جلقه اهل تحقیق در آمد
 بمقدم ایشان و صدق نفس ایشان و ما هم اخلاش بحال
 مبدل گشت دست از هوا و موس کومه کرد و زبان
 طاعتان همچان در حق او دراز که بر قاعده اولست درین
 و صلاحتش بی معول **مبت** برده تو توان رستن از
 عذاب خدای ولیک نمیتوان از زبان مردم بست

طاف

طاقت جو زبانهها نباشد و شکایت این حال پیش میر
 طاقت برد و گفت از زبان مردم مرغ اندر مرغ بگفت
 و گفت شکر این نعمت را چه کند کدازی که بهتر ازانی که میر
 بندارند **قطعه** چه گوی که بداندش حسود عیب
 جوان مسکین اند که چون ریختیم مرغزیند که مدح او است
 نشنید **نیک** شکر و بدت کو بدظن به که بد بشیر
 و نیکت گویند **لک** از مصیبت و نواز تربت که حسن نظر
 همگان در حق من بجا است و نیکردی در در حق نصان
 رو با آنکه نشد کردن و بیمار خوردن **مشوی** که آنها که سیفیت
 کرد می **نکو** سیرت با پارسا بودی **نکو** سیرت با رکلف
 جردن **به** از با پارسا خراب اندرون **شعر**

کلاه
 کلاه
 کلاه

المستزمن عن جبرانی **و** والله اعلم **و** انما
 مع برائت کوشده ام از چشم من **و** حدادان زنده بودند
 و اعلا **و** قطعه در سینه بروی خود ز مردم **و** غیب
 مکنند ما را **و** در سینه خود عالم الغیب **و** انامی
 نهان و اشکار **و** حکایت مکره کردم پیش یکی از شاخ
 شام که فلان در حق من بفساد گوئی میدید گفت حشمت
 نخل **و** قطعه تو نیکو روش باش تا بد کمال **و** منقبض
 تو گفتن نباید مجال **و** جوانک بر لب بود ستقیم **و** که از دست
 مطرب خورد گوشت **و** حکایت یکی از شاخ منم را بر سینه
 که حقیقت تصوف حقیقت کونت ازین پیش طایفه در
 جهان بودند بصورت برکنده **و** بمعنی جمع النون حلقی اند
 بطایر جمع **و** بمعنی برکنده **و** قطعه جوهر ساعت از بوی جای رود

دل

دل **و** به بهای اندر صفای نه سینی **و** درت مال و جاه است
 وزرع و تجارت **و** چو دل با خدایت خلوت نشینی **و** حکایت
 باد دارم که شنبه در کاروان همیشه رفته بودم **و** سحر خوانده
 همیشه خفته نور دیده در آن سفر همراه ما بود **و** بر آورد
 بلا پایان گرفت **و** بکف آرام نیافت چون روز روشن
 شد گفتش این چه حالت بود گفت ببلایم آمدیم بنالاش
 در آمده اردر خنان **و** کبکان از کوه **و** غوطکان در آب **و**
 بهایم در پیش ما خود اندیشه کردم که مردت نباشد همه
 در شب همیشه **و** در نغمت خفته **و** قطعه دوش مرغی
 بصر می نماید **و** عقل و صبرم رنج و طافت **و** هوش **و** یک
 از دوستان مخلص را **و** مگر آواز ز رسید گوش **و** گفت باور

بدستم که ترا با یک مرغ زمین کندم بوش **۱** کتم این شرط
 آدیت نیست **۲** مرغ لسیج خوان و مرغ خاموش **۳** حکایت
 وقتی در سفر حجاز با طایفه جوانان صاحب دل که همراه بودند
 و هم قدم و هم راه ز مردم بگردنی و پستی محقق میکنند
 غایبی سکر حال درویشان بود و پند میزدند و نشان با مردم
 بجهت میر اسرائیل کودکی سیاه از نواحی عرب آمد و آزاری
 برآورد که مرغ را از نهاد آورد و دستر عابد را دیدم که برقص
 اندر آمد و عابد را بپنکند و راه بیان گرفت کتم ای شیخ
 ذوق سماع او در حیوانی اثر کرد و ترا هیچ ناشر نکرد **نقطه**
 و ای چه توان گفت ببلبلان سحری **۴** تو حرف چه آدمی که
 عشق بخیزی **۵** اشتر از شعرین که در طرب است **۶** آخر

ای صاحب

ای جانور چه بخیزی **سحر** و عند صوب التاشرات
عقل الحی **۱** **میکند عضون البیان** **۲** **لا یحی الصلوات**
مقطع بزرگش هر چه سی در خر و نشسته **۳** دلی دانند و مرغ
 مرغ که گوش است **۴** نه دلیل برکش لسیج خوانست **۵** که هر خاد
 بهت بپیش ز بالبت **حکایت** **۶** که از ملک عرب که تده عمرش
 سپهر شده بود و با هم مقامی نداشت وصیت کرد که باه او
 کسبش هر که در شهر در آید تاج شاهی بر سر وی بپوشند و ملک
 بدو توفیق کند اتفاق باه دادان اول کسی که در آمد که ای شیخ
 که همه عمر او اندوخته و خر و خر و خر و روی دولت ندیده بود
 همه ارکان دولت و اعیان ملکیت و صفت ملک کجا آوردند
 و تاج شاه بر سر وی نهادند و بر تخت نشاندند و تسلیع

محتاج و قلاع و خرابی بود و توفیق کردند و ملک را از دست
 از امر او ملت کردن از مطاوت بچند و بنما زجت بر
 خواستند و بمقامت لشکر آراستند و الجله سپاه و
 در غیبت مهم برآمدند ما برخی از اطراف بلاد ارض او
 بدر رفت درویش اری و اقله خنده خاطر هم بود تا یکی
 از دوستان قدیش که در حال درویشی فرین او بود از
 سفر باز آمد و او را در چنان مرتبه دید که منت خدائی
 غرور جل را که تحت بندت یاور ی کرد و اقبال رهبری
 که تا ملک ارض او خارت از پای بد آمد و بدین پایه
 رسیدی **قوله تعالى ان مع العسر يسرا ان**
 مع العسر يسرا **هو** شکوفه گاه شکفت است
 با دو در از است

گاه خوشنیده و درخت گاه بر بنهت و گاه پوشیده گفت
 ای برادر تو فریم که چه جای تمنیت است نگاه مرا که تو دیدی
 هم مان داشتم اکنون هم همان **منوری** اگر دنیا نباشد در د
 مندیم و اگر باشد بهر شس پای بندیم **بلائی** زین جهان
 آشوب ز نیست که ریخ خاطر است از نیست و نیست
فقطه مطلب که تو کنی خواهی و خرقانفت که دوست
 بنی که کفچه ز زرد ام **ماتر** در ثواب او کنی
 که بر کان شنیده ام بسیار **صرد** رویش به که بدل غنی
اگر بر این گند بهرام کوری نه چون پای می باشد
زموری حکایت بکار دوست بود که عمل دیوانی باشد
 میکرد مدینه شد که اتفاق ملاقاتش نمیداد کسی گفت فلان را

در بشد که نزدیکی گفت مراد آنست که به بیم فضا را از
 کسان او یکی حاصل بود گفت او خط کرده است که ملوی از
 دین او گفت هیچ طلبی و خطای نیست اما دوست دیوانه
 را وقتی توان دید که معزول باشد **قطعه** در بزرگی دارو کثیر
 عمل از آسمان فراعنی دارند روز در ماندگی و مغزوی
 در قل پیش دوستان دارند **حکایت** ابوهریره رضی الله
 عنه هر روز کعبت مصطفی صلی الله علیه و سلم آمدی رسول
 و نحو یا ابوهریره سرور غیا ^{زاد صبحگاه نگاه ناراده بود} تو در وقت صبح هر روز میا
 تا محبت زبانه کرد و صاحبی را گفتند بین خوبی که افتاد
 شنیده ام که کسی او را دوست گرفته باشد گفت از برای
 هر روزش میوان دید که در رستان که محبوبت **قطعه**

بیمار مردم

بیمار مردم شدن عیب نیست و لیکر بحدی که گویند
 بس اگر خوشتر را علامت کنی **تبیاید ملامت**
 شنیدن کس **حکایت** بکار صحبت باران دمشق ملائمت
 پدید آمد بود سرور بیابان هفتس نهادم و با حیوانات
 آتش گرفتن و تنگ اسیر قید فرات شدم در خندق طرابلس
 مرا با جهودان بکار دخل داشتند یکی او در رستان که سالقه
 معرفی در میان مالو کذری کرد و شناخت و گفت این جا
 حالت چگونه میگذرایه گفته میگویم **قطعه** همی که نخست
 از مردمان بکوه و بدشت که خبر خدائی نباشد بدیگری
 پرداخت **قیاس** که چه حالت بود در آن حالت که در
 جلوه تا محران بناید ساخت **تبیاید پای در رخ میریش**

دوستان **ت** که با پیمانگان در بوستان **ه** بر حال ناه
 بر هم آوردند و بده دنیا خلاص کرد و با خود یکدیگر بد و ختر
 بدجوی داشت در عقیدت کج از آوردن گمان صد دینار
 مدینه برآمد و ختری بدجوی و سینه ز روی زبان دراز
 کردن گرفت و عیش و شغش **م** را شخص سخت **ف** روان
 بد و سر آئی مرد کوه **م** درین عالم است و فرج او **ه**
 زینهار از قرین مدینه **ه** و قنار **م** بنا عذاب **ال** التام **ه**
بناه مدینه در آنجا است که بدو سه و نگاه در نار از رب با عذاب و دفع
 باز بر زبان طعنه دراز کردی و همی گفتی که توان نیستی
 که بدتر از ابد دینار از قید فرک خلاص کرده بودیم چنانچه
 بده دینارم خلاص کرد و اصد دینارم بدست تو گرفتار
حکایت منظره شنیدم کوسپندی را بزری **ه** رسید

اردلان

اردلان درست کردی **ه** شب نگاه کار و جوش بسپدی
 روان کوسپند از وی نبالند **ه** که از چو حال کم در روی
 چو دیدم عاقبت خود که بودی **حکایت** بیکه او مستعدان
 شام در پیش عبادت کردی و پرک در زبان خورد
 یکی از بادشاهان **م** الطرف حکم زیارت بروی نگذشت
 و گفت اگر صلحت می بینی در شهر تو بر تو مقام بسیارم
 که فراغ عبادت ازین بهر بشود تا دیگران هم از برکت
 القاس **م** تمام مستغید کردند و بصلاحت اعمال شما
 کشند زاهد قبول کرد و روی بر یافت و ز راه دولت
 کفشدش که باس خاطر ملک باید داشت **صلحت** است
 که لشکر در آنی **م** گفت مقام معلوم کنی اگر صلحتی وقت

ازین روایت

عزیزان از صحبت اختیار کرد و رفتی باید اختیار
 باقیست او پرده اندک عابد بشهر در آمد لبنان
 برای خاص ملک لوی داد و مقامی وسیع دل
 کتاف و روان اسبابی **قطعه** کل خورشید عارض
 خوبان **سنبالش** همچو زلف محبوبان **همچنان**
 از زینب بر و عجز **شیر** با حور و طفل و ابر
نور شعر اقامت علی ما حلنا **علفت**
که او بخیزد
 بالشیخ الاخصر **سرا** ملک الحال کنیز خوروی
بدر وقت نیز آتش
 صاحب جمال در پیش او **قطعه** آرزوی مباره
 عابد فریبی **ملک** صورتی طایر **سری** که
 بعد از دیدنش صورت نه مند **وجود** یار سالیان

پیش

مشکی همچون در عقیقت غلام مدیح الحال لطف الاعتراف
 بوستاد **نسر** هلاک الناس حوله عطشاً
هلاک کنند مردم کرد خود در این کبر
 وهو سابق یومی **ولا یستغنی** **دیده** از دیدن
و حال که آن اس آرزو بود می نمود آرزو
 بکنش **سر** همچنان کزوات مستغنی **عابد** طغایان
 لریز خوردن گرفت و کسوت لطیف پوشیدن و آرز
 فواکه خوردن و سموم بوشیدن و از جلالت و بنا جمع یافتن
 در جمال غلام و کنیز نظر کردن که خردمندان گفته اند **علفت**
 خوبان زنجیریایی عقلت و دام مرغ زبرک **سپ** در
 سر و کار تو کردم دل و دین با همه دانش **مرغ** زبرک
 بکفایت منم امروز تو داری **فی الجهد** دولت و وقت مجموع
 او بر وال آمد خایه که گویند **قطعه** هر که هست از فقیه بر درید

ل

وز زبان او را نجاک نفس چون مینباید و درون فرود
 آید و تعبیل در مابند همچو کس روزی ملک بدین او
 رغبت کرد عابد را بیدار مینمیشد کشته و سرخ و
 سپید و فربه شده و بزایش دنیا ننگه کرده و غلام
 پری بگریز پیش آید و کزک حوب چهره در حضور
 نشسته بر سر کلاه حاشی شادمانی کرد و از هر درگی
 سخن بگویند تا با انجام سخن ملک گفت مرا این دو طایفه
 در جهان دوست دارم علما و زاهدان را و فیلسوف
 جهان نیزه حاضر بود گفت ای پادشاه شرط دوستی
 آنست که با هر دو طایفه احسان کنی گفت چگونه کنم
 گفت علما را زنده باد بکران علم بخوانند و زاهدان را

پیری

چیزی مده تا از تنه بار مانند شوی نه زاهد و دم باید ساری
 حو لبند زاهری و کبر بدست آرد از آنکه میرت بخش سرت
 با خدایه پادشاهان وقت دفعه و در دوزخ زاهدت انگشت
 خوروی بنا گوش و لغزیب پادشاه فرود آمد
حکایت پادشاه را بهی پیش آمد مگر کرد که اگر انجام
 این حال برود من باشد چیدن دم زاهدان را و هم چون چنان
 بر آمد تشویش خاطرش رفت و فاندیشش بود شرط
 لازم آید یکی از بندگان خاص را کسب زرداد تا نفقه کند
 غلام عاقل و هوشیار و همه روز بگردید و شبانگاه باز آید
 و کسب زهر پیش ملک نهاد و گفت زاهدان را نباید ملک
 گفت این چه حکایت است اینچنین میدانم درین شهر چهار صد

زاهد است گفت ای خداوند زاهدان و زهدی ستانند
و آنکه **مستانند** زاهد نیستند ملک بخندند و ندیمان در
گفت چند آنکه مراد حق این طایفه ارادت و افوار است این
شوخ و اعدادت و التکار و حق بجانب است **سب زاهد**
چو درم گرفت و دنیا را **زاهد تر از او کی بدست آید حساب**
بیکه ارعالم و راسخ را پرسیدند که چه فرمائی در باب نان
و نف گفت اگر از بهر جمعیت خاطر و فرایع عبادت می
ستانند حلال است و اگر مجموع از بهر نان می شنیدند حرام
سب نان از برای کسب عبادت گفته اند صاحب نان
نه کسب عبادت برای نان **در و کسبی** بمقامی در آید که صاحب
ان بعبه کریم لطفش و خردمند بود طایفه اهل فضل و عبادت

در صحبت

در صحبت او بودند هر یکی بدید و لطفیه چنانکه رسم طرفیان
میکنند در پیش راه بیابان قطع کرده بود و مانده شده
و چیزی نخورده یکی از جوانان لطیفی اسباط گفتش ترا هم
بمخنی نباید گفت گفت مرا چون دیگران فضل و ادب است
و نه چیزی خوانده ام و کبر **سب** از فرقت کند بهم کسان
بر صحبت و ارادت گفتند که کوی گفت **سب** مرا کرده در
برابر سفره نان **بچو** غنیمت برد جام زنان **یاران** بخندیدند
و طرقتش به پسندیدند و سفره نان پیش آوردند **سب**
و عورت ای یار زمانی توقف کن که بر ستار نام کوفه
پریان مسیازند در پیش سر بر آورد و گفت **سب** کوفه بر
سفره کو باش **کوفه** زانان تهی کوفت **حکایت**

۶۶

مردمی کوفت بریرا چه کنم که از حق مرخصیت اندازم از بسیاری
که برای تمام همی اند و اوقات مرا از تردد ایشان تشویش
حاصل میشود کوفت هر چه درویشانند مریشان را دامی بود
و آنچه تو آنرا انداز ایشان چیزی نخواه که بار دیگر بیای کرد تو
نگردد **س** که کد آپیش رو لشکر بود **ک** کاواریم توقع بود
مادرجین **حکایت** فقهی بدر آن کوفت شرح از این جهان
دلا و نیز متکلمان در مزارت نمیکند لعبت آنکه ایشان را
اگر داری موافق گفتاری یعنی سیم **منوی** ترک دنیا بروم
آموزند **خ** خویشان سیم و غله اندوزند **ع** عالم نکس بود
که بد کند **ن** که گوید کلنی وجود کند **ع** عالمی را که کوفت
باشد **س** چون بگوید مگر در اندر کس **ف** قوله تعالی

الامر

ت انما مرون الشاکیں باللغو و یستنون انفسکم
ابا که کنید مردم **س** **ب** عالم که کامرانی و تن بر در می کند **ا** او را
کم است که را بر میزند **ب** بد کوفت ای بد بجز محدود این خیال طلب
نشد **ر** روی لذت تربت ناصحان بر یافتن و راه بطالت
پیش گرفتن و علما را فضیلت منسوب کردن و در طلب
مقصود از فواید علم محروم ماندن مثل ناپسندی است که
شبه در وصل افاده بود و سبکفت آخر مسلمانان
چراغی فراره مز دار بوزنی فاجره شنید و گفت تو که
چراغ را نه بینی با چراغ چه بینی مجلس و عطف چون کلبه زار است
انجا تقدیری نهی اصباحی استانی ایجا تار آتی خیاری
سعادت نبری **ظ** کوفت عالم بلبوش جان تشو **و** در نماید

بگفتش که **فاز** باطلست آنچه مدعی گوید **خود را**
 خفته کی کند چادر **مرد باید که کیر و اندر کوشش در**
 نبشته است **بند بر دیوار** **عالمان** بگویند مردم را باره
 میخواهند و زاهدان **بعل قطع** صاحب بیدر آید
رخافاه **لبکست** عهد صحت اهل طریق را **لغتم**
 عالم و عابد چون بود **تا اختیار کردی از آن این طریق**
 گفت آن کلمه خویش بر من **مرد ز موج** **دین** میسند
 که **بگرد غرق را حکایت** جوانی بر سر راه است خفته بود
 و **طعم اختیارش از دست رفته** عابدی بروی کند کرد
 و در حالت **ستفج** او نظر کرد **جوان** سر بر آورد و گفت
قوله تعالی و اذا من قوا بالغووم **موت که امان**
 و **فکله که اندر** **مرد که زنده** در حال **بگفتش** **کنده** **مستند**

باز

متاب ای پارسار و از کز کار **اگر من** با جوانمردم **مکروار** **خجشا**
بندگی در وی نظر کن **تو بر من چون** **جوانمردان** **گذران** **شعر**
اذا آرت انما کن **سائر** **و حله** **یا من** **لقب**
قله کن **لینا** **و کس** **تیا** **حکایت** **طالبه** **ندان** **خلاف**
والکار **با درویش** **در آمدند** **سخنان** **بانه** **گفتند** **بر دندو**
بر جانید **شکایت** **پیش** **بر طربت** **برو که** **چنین** **حاله** **بر رفت**
بهر کوفت **ای** **فرزند** **خرقه** **درویشان** **صاحب** **رضاست** **بر که** **در کوفت**
تخل **نامردی** **نگند** **مدعیست** **و حرفه** **بر حرام** **قطع** **در یاد** **و زان**
نشود **میره** **بسیک** **عارف** **که** **بر بخند** **منک** **الست** **نور** **که**
کردت **رسد** **نخل** **کن** **که** **بغفور** **کناه** **باک** **شوی** **ای** **بر اورد**
چو عافیت **خاکست** **خاک** **شومین** **از آنکه** **خاک** **شوی**

حکایت منظر این حکایت نو که در بغداد **حکایت** رایت برده
 خذف افتاد **حکایت** رایت از پنج راه کرد کاب **حکایت** کوفت با برده
 از طریق **حکایت** مرد تو مرد و خواه تا شانیم **حکایت** تبه بارگاه
 سلطانیم **حکایت** من ز خدمت دی نیا سودم **حکایت** گاه بگاه در سفر
 بودم **حکایت** تو سرخ از نوده نه حصار **حکایت** نه با بان در راه کرد غبار
 قدم ز لب می پشیمت **حکایت** پس چرا عورت تو پیشترت تو که
 مانند کان به روی **حکایت** با گریان با سحر لویی **حکایت** من فاده بدست
 ست کردن **حکایت** کسفر پای بند سر کردن **حکایت** چونکه رایت
 نام کرد سخن **حکایت** پرده کشش که ای برادر **حکایت** کنت مر سر بر آستان
 دارم **حکایت** نه چون تو سر آستان دارم **حکایت** هر که به پوده کردن او از در
 خویش را کردن اندازد **حکایت** کبر تیغ است و نیک روی ترش **حکایت**

کردند بر مرد سعدی بر **حکایت** یک از صالحان زور را با **حکایت**
 دید بهم رانده پرسید که او را چه حالت گفتند که کسی دریا
 دشنام داده است گفت ای فرزند ما به هزار سنک بر میداری
 و طاعت یک سخن نمی آری **حکایت** لاف سپر خلی و دعوی مردی
 بگذارد **حکایت** عاجز نفس فرود ما به چه مردی چه زنی **حکایت** کرت از دست
 برآوردی شیرین کز **حکایت** مردی آن نیست که مشت زنی مردی
حکایت اگر خود بر درو سپشانی میل **حکایت** نه مرد است آنکه در
 وی مردی نیست **حکایت** بی آدم مرشت از خاک دارند **حکایت**
 از خاک نجاست آدمی نیست **حکایت** بزگی را پرسیدم
 از حالت اخوان صفا گفت کمینه آنکه مراد خاطر باران بر
 مصالح خود مقدم دارد و حکما گفته اند برادر که در بند خویش

کردند

است نه برادر و نه خویش است **مستوی** همراه کرتاب
 رود بهره تو نیست **دل** در کسی بند که دل بسته نیست
 چون بود خویش را دیانت و تقوی **قطع** رحم بهتر از
 بودت قریبی **یاد** دارم که مدعی درین است بر قول من
 اعتراض کرد و گفت که حق **کجا** جل و علا در کنار محید
 از قطع رحم نهی کرده است و بودت ذوالقرنی فرموده است
 و آنچه تو کفنی منافق قرالت کفتم غلط کرده که موافق
 قران است **قوله** تعالی **ان** **حاکم** **علی** **ان**
اگر کوشش کند مادر و پدر ترا برین
تشرک **بی** **ما** **لینس** **لک** **به** **علا** **تطعمها**
شکر عارفی جز خیر کزینست مرا با آن چه در کوشش این سرور که توان در
بیت هزار خویش که چکانه از خدا باشد **فدای** **یک**
 من چکانه کاشنا باشد **حکایت** **منظومه** بر مرودی لطیف

در خوار

در بغداد **دختر** **سوک** **بکش** **دوزی** **داود** **مرد** **کی** **نکند**
 خیال بکنید **لب** **دختر** **که** **خون** **آرد** **بچکد** **بامداد** **آن** **پدر** **چنین**
 دیدش **پیش** **مادر** **رفت** **پرسیدش** **کی** **فرد** **ما** **به**
 این چه **دندان** **خند** **خانی** **لبش** **نه** **انسان** **است** **جز** **آین**
 نکفتم این **کفاز** **هر** **کجا** **و** **جدل** **ز** **پدر** **دار** **خوی** **مدر**
 طبیعت که **شست** **مرد** **و** **خروفت** **مرک** **از** **دست** **حکایت**
 نقیبه **دختری** **دشت** **تجارت** **زشت** **روی** **و** **یکای** **زبان**
 رسیده **و** **با** **وجود** **جهان** **و** **نعمت** **کسر** **بر** **سنگ** **اورد** **غبت**
نمیکرد **بیت** **زشت** **شد** **و** **شقیق** **دیبا** **که** **بود** **بر** **عروس**
 ناز **بیا** **فی** **الجملة** **حکم** **ضرورت** **با** **ضرب** **عقد** **کاش** **بستند**
 ناله **در** **آن** **ناج** **حکیمی** **ار** **سر** **انزب** **پرسید** **که** **دیده** **نا** **پنیا** **بان**

ط

د

روشش معکوب دانند تقصیر را کنند چرا و اما در علاج ننگی
 گفتیم برشم که پنا شود و دختر و اطلاق و **مصرع** شوی
 زن زشت روی ناپسند **حکایت** پادشاهی مجسم چهار
 در طایفه درویشان نظر کرد یکی از میان آن بفرست
 دانست گفت ای ملک ما در دنیا بجیش از تو گزیم و
 بعیش خوشتر و مرک برابر و قیامت بهتر است **و الله اعلم**
منوی اگر کشور کشانی کا و التت **اگر درویش چشند**
 نان است **در آن حالت** که خواهد این و آن مرده **خواهد**
 از جهان پیش از کفن برده **ظاهر حال** درویشان جامه
 زنده است و موی سمرده و حقیقت ایشان دل زنده است
 و نفس مرده **منوی** نه بلکه برور دعوی بشنید از خلقی **و اگر**

خلد

ع

ع

ع

ع

سنگ
 خلاف کشدش **سنگ** بر خیزد **و اگر زکوه** در واقعند **اسیاست**
 نه عارضت که از راه **سنگ** بر خیزد **طریق** درویشان **در کس**
و شکر و خلوت و طاعت و آثار و قناعت و تو خیر و توکل
 و تسلیم و تحمل هر که بدینها مشورت درویش است **اگر چه**
 قیامت آمانه هرزه گوئی و بی نماز و هوا پرست و پوس مازی
 که روزی نایب آرد و در قیامت همت و شهما بر آرد در
 حوا غفلت و بخورد و هر چه در میان آید و بگوید هر چه بر
 زبان آید زبانت **اگر چه** در عیانت **قطعه** ای دور و
 مرسته از تو می **کز برون** جامه ریاداری **برده** هفت نگر
 را بگذارد که تو در خانه پور یاداری **حکایت منطومه** دیدیم
 گل تازه خند و سینه **برکنده** از گیاه سینه **گفتم** چه بود

ع

ع

گیاه ناجیزه ناد در صف گل نشیند او نیز بگرسب گیاه
 کوف خاموش و همبخت کرم فراموش گرسب
 جمال و رنگ و بویم آهسته گیاه باغ اویم من منده حضرت
 کریم پرورده نعمت قدیم گریه بهرم و گریه نرسد
 لطفت اسبم ارضاوند با آنکه نصیحتی ندارم سرمانه
 طاعت ندارم او چاره کار بنده دارند چون
 و سببش نامد رسمیت که مالکان تحریر آزاد کنند
 بنده پیر ای بار خدای کیت آرای بر بنده میر خود
 بخشائی سعیدی ره کعبه رضا کیر ای فرد خدای ره خدا
 کبر **حکایت** حکیمی را پرسیدند که از شجاعت و سخاوت
 کدام هزست گفت هرگز سخاوت شجاعت حاجت

قطعه

قطعه تا در عالم طائی و لیک نماید تا بنام بلندش نه
 نبوی مشهوره زکوة مال بدرکن که فضل زردا جو باغبان
 بر دیشتر دیدم که **باب سوم در فضیلت و قنوت حکایت**
 خوانده مغربی در صف براران حلب کدشت و سکنت
 ای خداوندان نعمت اگر شمار انصاف بودی و ما را قنوت
 رسم کوال از جهان برخواستی **قطعه** ای قناعت تو انکرم
 کردان که در ای تو هیچ نعمت کج صبر اختیار
 لغانت هرگز بر نیست حکمت **حکایت** دو ایر
 زاده بعد در مصر یکی علم آموخت و آن دیگری مال آند
 آن یکی علاوه عمر گشت و آن دیگر غیر مرشد پس این
 تو انکرتیم حقارت در فتنه نظر کردی و گفتی رسد فتنه

رسیدم و تو همچنان در مسکن با ندی قضیه گفت ای
 برادر من که لغت با بر میا برین افزودن ترست که برات
 پیغیران یافتیم یعنی علم و بر امیرات فرعون و همان رسیده
منوی و آنموزم که در پانجم بالند **نه** زبورم که از دستم
 نبالند **که** کجا خود شکر این نعمت کدام **که** زور مردم از ارزی
 ندارم **حکایت** در دیشی برادیدم که در آتش فخر به خست
 و رفته بر خرقه میدخت و تسلی خاطر خود برین حرف میگفت
بیت بنان ختمک قناعت کنیم و حایه دلق **که** بار
 محنت خود به نه بار منت خلق **که** کس گفتش چه نشسته
 که فلان شخص در شهر طبعی کریم دارد و گرمی محرم میان
 بجزنت آزدگان لبسته **و** بر در دلهانشسته اگر

اصول

بر صورت حال مطلع کرد با پس خاطر عزیزان منست دار
 کوفت خاموش که در سینه مردن به که حاجت پیش کیس
 بردن **نقطه** هم رفته دوختن به و الزام کنج و صبر **که** هر چه
 رفته بر خواجگان منست **که** حفاکه با بغضت دوزخ برابر
 است **که** رفتن بی پای مردی هساید و در هشت **که** حکایت
 یک از ملوک ششم طبعی حافی را حکایت حضرت محمد مصطفی
 صلی الله علیه و آله و سلم فرستادند **که** پیش مغز بود در دیار
 عرب که بر خیزتی پیش وی نیاید و معالجتی از وی درخوا
 پیش مغز و کله کرد که ملا **که** معالجاتی از وی فرستاده
 اند در مدت کسی عمر التفاتی نکرد تا حدی که برنده بعین
 است کجا آرد و حواصی علیه اسلام گفت ای طالع راطر **که** گفت

تاشته غالب شو طعام خورد و هنوز آشته باقی باشد
 که دولت از طعام بداید حکیم گویند موجب تمدد است
 پهن است زمین خدمت بوسید و رفت **مثنوی** سخن آنکه
 کند حکیم آغاز **باب** انگشت شوی لغمه در آرزو که زنا
 گشتن خلیل **لا بد** که زنا خورد و نشن بجان ابد **لاجرم**
 حکمتش **لجوقه** خوردش **مدرسه** آرد بار **لا**
 در سیرت ارد شیر **البان** آمده است که حکیم عرب
 پرسیدند که روزی چه مقدار طعام باید خوردن گفت
سندک است **گفت** این مقدار چه قوت دهد **گفت**
هَذَا الْقَدَامُ مَجْلُوكٌ وَمَا زَادَ عَلَي ذَلِكِ فَاثَمٌ
 این مقدار طعام **بوسید** **انوزا** و **حمره** **زباده** **موی** **مقدار** **بسیار**
حامله یعنی این مقدار ترا بر پای دارد **مهرجه** **مدین** **زیادت**
 بر **دوره** **ایله**

سنگ

کینه پس **لوحامل** **ایه** **مبت** خوردن مراز **سین** و ذکر کرد
 تو معتقد که **زین** از **نهر** خورد **لست** **حکایت** در **روین**
 خراسان **مادنت** صحبت یکدیگر **بودند** و **ساجت** **هم** **کردند**
 یک **ضعیف** **لجوه** بعد از **دوش** **انظار** **کردی** **در** **کبری** **قوی**
 که در **روزی** **سه** **بار** **خوردی** **قصار** **ار** **دشمن** **بهرت** **جاسوس**
 گرفتار آمدند **مرد** **در** **انند** **کردند** **در** **زند** **ان** **لجول** **آوردند** **بعد**
 از **دو** **هفته** **معلوم** **شد** **که** **بکناه** **اند** **قوی** **را** **دیدند** **مرد** **د** **ضعیف**
 جان **سبلاست** **برده** **در** **سج** **مانند** **که** **چگونه** **بشد** **حکمت**
 این **بودی** **نه** **رست** **بودی** **انکه** **بسیار** **خوار** **بوده** **است** **طاعت**
 بنیوای **نداشت** **کسی** **بمرد** **این** **رعادت** **خویش** **صبر** **کرد** **جان**
سبلاست **بر** **فصل** **چو** **م** **خوردن** **طبیعت** **کسی** **را** **نخستی**

همیشه آب سهیل کرده و اگر تن پرور است اندر فراخی
 چو تنگی بیند از سختی میرد **حکایت** یکا از حکما و سپهر انهی کردی
 از خوردن بسیار که سبزی شخصی را بخورد گفت این پر
 گرسنگی مردم را بکشد تشنه که طرفیان گفته اند سبزی
 به تیر سبزی روزگار سردن گفت انداره که در
فَلَمْ تَكُنْ لَكَ وَالِائِشُوا وَلَا لَسْتُمْ قَوَامٌ إِنَّ اللَّهَ لَا
خورد و با آب سهیل در از اندازه بسیار خرج کند و سبزی را
يُحِبُّ الْمُسْتَفِينِ مَبْت بخندان بخورد که زانست بر آید
دور نمیدانند بسیار خرج شده کار را
 بخندان که از ضعف جانب بر آید **مبت** مکن که مردمی بسیار
 خوری که یک روزی سبکند بسیار خوری **قطعه** مآبند
 در وجه طعامت عیش نفس **مبت** ریخ آورد طعام خویش
 از قدر بود **مبت** که کلشگری بتکلف زیاں کشتند **مبت** در زمان

خند

خشک در بخوری کل شکر بود **حکایت** بخوردی از آب سهیل
 دلت چه بخواد گفت آنکه دلم را نگاه **مبت** معده چو گشت
 درون در دوست **مبت** سود ندارد همه اسباب **مبت** **حکایت**
 بجای را در می چند بر صوفیان که آمده بود بود بر سطح ان هر روز
 مطالبت کردی و تنهها با حضورت گفتی اصحاب از طعمه او
 خسته دل نمی بودند صاحبی در آن میان گفت نفس را وعده
 دادن طعام بسیار اسان ترست که بجای را بدم **قطعه**
مبت که احسان خواجه اولتره **مبت** کما حال خفایه لواها **مبت** بنمای
 کوزت مردن **مبت** که قاصای زشت **حکایت** جوانمردی
 را در خبک تابا ر جراحی بولناک سبک کمی گفتش فلان بازرگان
 نوش دارو دارد اگر بخوام هر باشد که بدهد و گویند ان بازرگان

به نخل چنان معروف بود که حاتم طائی بسنجی در کم **سپ** گریختی
 باش اندر سفره بودی آفتاب **ک** تا قیامت روز روشن کن
 ندیدی در جهان **ک** جو آنزد گشت نوش دارو از دوزخیم دید ما بدید
 و منتف کند یا کند با رز خوشی از روز پر کشنده **سپ**
 بر چه از دومان **سپ** خویسته **ک** در تن افزودی در جان
 کاستی **ک** حلاکت اندا اگر آب حیات فروشد تا بر روی
 و اما نخرد که بگردن بعت به از زندگانی ببدلت **سپ**
 اگر خطل خوری از دست خوشخوی **ک** به ارشیرینی
 از دست ترش روی **ک** حکایت یکی از علما خوردند
 بسیار داشت و کفاف اندک یا یکی از بزرگان که حسن
 طنز در حق او داشت حال خود بگفت روی توقع از دوزیم

گشته

گشتد و تعرض سوال ادب در نظرش قبیح آمد **قطع**
 رنجت روی ترش کرده هم پیش بار غریزه **ک** مرو که عیش
 برو تبریح کردانی **ک** کجا حتی که روی نازه روی خندان **ک**
 فزونه بند و کار کشاده پشیمانی آورده اند اندک از دوزخیه
 او زیارت کرد و بسیار ارادت او کم عالم پس از
 چند روز چون محبت معهود فرید گشت **شعر** **سپ**
 المطاعم حين الذل يكسبها **ک** القدر مستصيب
 والقدر محفوظ **ک** ماتم افردا بر دیم کاست **سپ**
 به از ندلت حور **ک** حکایت درویشی را ضرورتی پیش آمد
 کسی ترش فلان نعمت بقیاس دارد و اگر حاجت تو ا
 کرد همانا در رضاء آن توقف روا ندارد گفت و بر اندام

گفت منت رهبری کنیم دستش گرفت و بنزل آنکس در آورد
 در ویش یکیرادید لب و دهشته و آبرودر هم کشیده
 و تذکشته مابگردید و سخن گفت کسی نماند چه کردی گفت
 عطاء او بقاء او بخشیدم **قال علیه السلام اطلبوا**
للحاجت عند حسان الوجوه **فقطعه** **بر حجت**
 خیزد یک مرتش روی که از خوبی بدش فرسوده کرد
 اگر کویی غم دل با کسی گو که از زویش بقدا سوده کردی
حکایت خوشگسالی در سکنده فرود آمد غمان طاعت
 از دست رفته بود در آسمان بر زمین بسته و فریاد
 اهل زمین با آسمان پیوسته **فقطعه** نماند جانور از وحش
 پیر و ماهر و مور که بر فلک نشد از برادری افش

گفتش

بش

عجب که دو دل خلق جمع میشود که اگر گردد و سبلا بده بارش
 در چنین سالی محنتی دور از دوستان که سخن در وصف او
 ترک اولست خاصه در حضرت بزرگان و بطریق اهل
 ازان در گذشتن هم نشاند که طایفه بر عجز کونند حمل کنند
 بدین دو بیت اختصار کردم **فقطعه** **گرگت** **تمیزی آن**
محنت **سلا** **تمیزی** **راد** **گر** **نبا** **بگشت** **چند** **باشد**
چو **بهر** **غدا** **دش** **آب** **در** **زیر** **آدمی** **بر** **لشت**
 اندک دلیل بسیار بود و شین نمونه خرواری چنین شخص
 که بگرفت از لغت او شنیدی در آن سال لغت بکران
 داشت نکلستان را سیم وزر وادی و ساوا را سفره
 نهادی کردی درویشان از جور فاقه بجان آمده بودند **بش**

دعوت او کردند و دست او را آوردند و بر او موافقت نشان
 باز زدیم و گفتیم **منشوی** بخورد سپهریم خورده مک و در
 بسنج ببرد اندر غار **ن** بیچاره کی وفا ندهد **ک** دست
 در پیش مرد سفله مدار **ک** گردیدون بود نعمت و جاه **ک**
 بی هزار ایه چاکس **شمار** **ک** بر نیان و بسج بر ناهل **ک**
 لا جور و دطلت بر دیوار **حکایت** حاتم طائی را گفتند از
 خود بلندتر هست شنیده در جهان نادیده گفت با بزوی
 چهل شتر قربان کرده لبوم و امیران عرب **ب** نصیحت
 طلبیده بجاجتی در گوشه صحرائی رفتم خار کنی را دیدم
 پشته نیزم فرام آورده گفتش به معانی حاتم چرا نزدی
 که خلق بر بساط ساط او کرده اند **م** بخندید و گفت **م**

هر که نان عمل خویش خورد **م** منت حاتم طائی نبرد **م** او را
 بهمت و جوانمردی برتر از خویش دیدم **حکایت** حضرت
 موسی علیه السلام در دیش را بدید بر بر یک منبان نشاند آن
 بر تنگی گفت ای موسی در عاکن ناخدا بجا مرا کفای دهد موسی
 علیه السلام دعا کرد حاجت آمد بعد از چند روز بدیدش که قنار
 شده و حلقه انبوه بر او کرده گفت این را چه حاجت
 گفت خمر خورده است و حصوت کرده و کسی را نشسته **ک** کنون
 بوضاض آن گرفته اند که طیفان گفته اند **منشوی** که بر مسکین
 اگر برداشتی **ک** تخم کجشک از جهان برداشتی **ک** آن
 دو شاخ کادو خرداشتی **ک** ای چاکس را نفو مخوف نکند **ک** اشیتی **ک**
 عاجز باشد چو دست قدرت باید بر خیزد و دست عاجزان

برآمد حضرت موسی علیه السلام حکمت جهان افراز کرد و بر
 تاج خویش استغفار خوست ^{بهر} قوله تعالی و کولبسط
 الله الرزق لعباده لغوا فی الارض **شعر**
 ما ذا افاضک یا معترفی الخطر **حکمت**
 هالت فالت القلم تطر **قطعه** سفله چو جاه اند
 سیم و زرش **سپید** خواهد ضرورت کشش این
 مثل آفرین حکیمی ز دست **مور** جهان به که نیاید پیش
 بندر اسل سبابت و لیکر لیکری دارست **نور**
 انکس که نو انکرت نمیکرد اند **او** صحت نواز تو به سید اند
حکایت اعراب را دیدم که در حلقه جوهر یابان لبیره حکایت
 میکرد که وقتی در سیاهان راه کم کرده بودم و از راه باخ
 جری

جزیری مانده بود دل بر هلاکت نهادم که ناگاه کیس یافتیم
 بر آرزو واردید که هرگز ذوق و شکر از دل و اموش نکشم
 که نپدیشتم گندم بر بالنت و بادبان لونییدی که معلوم
 شد که در آید **قطعه** در سیاهان خشک در یک روان
 آتش را در درون چه در چه صدف **مرد** بی توشه
 کوفتاده ربای **در** گمبند او چه در چه حرف **یک**
 از غرب در سیاهانی از غایت تشنگی **شعر** بالنت
 قبل صیبتی یوما افتریمینی **بحر** بلاطم **کسب**
 فاطل اهلا قریبی **و** چنین در قاع لسط ساوی
 کم شده بود وقت و قولش باخر رسید در می چند در میان
 داشت بسیار کردید و ره بجای نبرد و تسخیر هلاک شد

طایفه برسیند و در دهانه پیش درویش نهاده دیدند
 و بر خاک نمیشسته **قطعه** که همه زر جعفری دارد **مرد**
 بد نوشته بر بگرد کام **در** میان فقر سوخته را **شلعیم**
 بخته بر زلفه خام **حکایت** درویشی گفت هر که از خور
 نماند نمانده بودم و روی از کردش آسمان در هم
 نکشیده مگر وقتی که با من بر بنه مانده بود و استغاثت
 با پیش من داشتم جامع دشمن در آمد و دلشکی در اثر
 کرد یکی را دیدم که با پی داشت سپاس گفت حق جای
 آوردم و ترک گفتش کردم **میت** مرغ بر این چنین مردم سر
 کتر از بزرگ تره بر جاست **والله** را و سگاه قدرت **میت**
 شلعیم بخت مرغ بر بالیت **حکایت** یک از ملوک با نیمی چند

اراضان در شمار گاهی برستان از عمارت دور افتاده
 بودند در آمد خانه دهبانی دیدند ملک گفت ایجا رویم
 تا زخت سرمان باشد یکی از وزرا گفت قدر بادستان
 نباشد خانه دهبانی را یک التجا کردن هم اینجا خیمه زیم
 و الت کنیم دهبانی را فرزند ما حضری ترتیب کرده
 پیشش ملک بر دورین لوبه داد و گفت قدر نسل سلطان
 بدین قدر زایل نشدی و دیگر کجا استند که قدر دهبان بلند
 شود ملک اسخن او مطبوع آمد شبانگاه بمنزل او نقل کردند
 خلعت و نعمتش دادند شنیدم که دهبان قدری چند
 را ملک میرفت و میگفت **قطعه** ز قدر شوکت سلطان
 نکنت چیزی کم **را** القعات همچان سرائی دهبانی

اراضان

کلاه گوشه دهقان باقاب سیده که سایه بپوشش
 انگه جو توستلانی **حکایت** کواخی را حکایت کنند
 که نعتی فراوان اندر خفته بود یکی از ملوک گفت بمنابید
 که مال سبکزان داری بوعی از آن دستگری کن بحکم
 عاریت که مهربی است چون ارتفاع رسد و فاد کرده
 شود کونت لایق بزرگواری خداوند جهان نباشد
 دست بهت مال چون مزگدای الوده کردن که جویم
 فرام آورده ام کونت غم نیست که با کافری میدیم
الحیثین یعنی مال بپدر پند از آن **سنه** قالوا
 عین الکاش لیس بظاهر **فقلنا** لست
 وسفوف المنة **حکایت** که آب چاه نصرائی بنیاست

جهودی برده می نویسم چه **حکایت** شنیدم که از فرمان
 ملک سر بار زد و حج آورد و توج چینی مینا و نهاد ملک
 فرمود تا مضمون استطاعت بجز و توج از وی مخلص کرد
قطعه لطافت جو بر نباید کار **حکایت** سر به چینی کشد
 ناچار **حکایت** هر که بر خوشین بخت شد که بختند کسی بر او شاید
حکایت بازز گانی را دیدم که صد پنجاه تیر بار زد و شست
 و چهل ننده خدمتکار در جزیریش و آنچه خوشش بود همه شب
 نهار آهنگ و از تنهایی بر نشان گفتن که فلان انبارم تر گشت
 و فلان بضاعتم مهند و ستان و این فانه فلان زمین است و
 فلان چیر را فلان کس خلافت گاهی کفنی خاطر ما بسکند روی
 دارم که هوای خوش است با کوننی در پای مغرب خوش

کلاه گوشه دهقان
 انگه جو توستلانی
 که نعتی فراوان
 که مال سبکزان
 عاریت که مهربی
 شود کونت لایق
 دست بهت مال
 فرام آورده ام
 الحیثین یعنی
 عین الکاش لیس
 وسفوف المنة
 حکایت که آب
 چاه نصرائی

گفتند خواجه
 بستان
 قالوا
 عین الکاش لیس
 بظاهر
 فقلنا لست
 وسفوف المنة
 حکایت که آب
 چاه نصرائی
 بنیاست

بگوید
 فقلنا لست
 وسفوف المنة
 حکایت که آب
 چاه نصرائی
 بنیاست

سعید با سفری دیگر در پیش دارم و اگر آن کرده شود
 بقیه عمر بکوشم منتهی کفتم ان کدام است کت که کرد
 پسر را بچین خواهم بردم که شنیدم قتمتی عظیم دارد و
 از آنجا که چینی بروم آورم و دیگر روین بهندستان
 و فولاد نهدی جلب و اکتبه حلیه همین در دیوانی بکار
 از آن پس ترک تجارت کرم و بدو کالی بشنم چندان
 از جنس ماحولها و درخت که پیش طاقت کفیش
 مانند کت ای سعید تو هم سخنی بگو از آنچه دیده و شنیده
 من نیز کفتم **قطع** ان شنیدم که وقتی تاجری در
 بیابانی بفتادار استوز **کت** چشم نمک دنیا دار **لا**
 با قاعهت بر کند یا خاک **کو** **حکایت** مال داری را گویند

که بخیل

که به بخیل خان معروف بود که حاتم نینجا و کرم ظاهر حالش سخت
 دنیا دار است و جهت نفس همچان در نهادش منمکن که نایب
 را بجای از دست ندادی و گریه او هر چه را بگویم نواخته
 و سگ اصحاب کعبه را استخوانی نمیداختی **ف** الحمد خانه اول
 کس کشاده نذیدی و سفره او را مرگشاده **میت** دروشن
 بخوبی طعاش نشیدی **ک** مرغ ارس نان خوردن او ریزه
 بچیدی **ک** شنیدم که در بایعوز راه مصر گرفته بود و حیال
 فرعونیه در سر کرده **حتی** با اذ ان **که** العرف **با** دی **مجا**
 بلکنه بر آمد غرق شد **میت** دست نضره جو شود نمده
 محتاج **را** وقت و عابر خدا گاه کرم در لعل **قطع** از زروم
 راضی برسان **ک** خوشن هم نمستی بر کبر **ک** و آنکه این خانه

از تو خواهد ماند **خسین** از سیم و شسته از زر که آورده اند
که در مصر افارب درویش است بعد از هلاکت او بقیه مال
توانگر شد نزد و حاجت با کس هم که او در بند و حرود بنا
بر بند هم در آن مخفی یکی را دیدیم بر باد پای روان و غلام
در پی او دو ان **قطعه** ده اگر مرده باز کردیدی **بمیان**
قبیل و پیوند **رویرات** سخت تر بودی **داران**
را از ترک خویشاوند **لسان** معرفتی که بیان نمودش
در کشیدم و گفتم **مخت** بخور ای نیک سیرت و سره مرد
گان کیون بخت کرد کرد خورد **حکایت** صیاد صیغ
ما هر نوی بدام افتاد و طافت خط آن نه نشن مایه
برو غالب آمد دام از دستش در ریف **قطعه** دام

کبار

هر بار ماهی آوردی **ماه** این بار رفت دام ببرد
شد غلامی که آب جوار **آب** او و غلام ببرد
صبا دان دیگر در نج خوردند و ملاش کردند که جنین صید
بدام افتاده بود نتوانستی نکا بدش گفت ابر او را
چه توان کرد که مراد زنی نبود و ماهی را خرد زور عیال
نکته صیاد پی روزی در دجله ماهی نگرد و ماهی بر اجل
در شکی نمزد **حکایت** دست و پای بریده هزار
پای را بگشت صا جلدی برو بگشت گفت سبحان الله
هزار پای که درشت چون ابلش فراسید از پی دست
و ما بر نتوانست کرخت **ه** چو آید ز بس دشمن جان
بستان **ه** به بند اجل با بر روی دو آن **ه** در آن

دم که دشمن بجای برسد **کمانی** کبابی چه باید کشید
حکایت ایلیه را دیدم خلعتی همین در بر و در کتی
 تار ز در ز بر دوش مصر بر سر کسی گفت ای سعیدی چگونه
 نقش مرئی این دنیا معلم بدین حیوان لا اعلیٰ کونتم
 خطی زشت است که باری ز نوشت است **شعر** قد
 شاکه بانا الوری حاتم **عجلا حسدا له حوام**
 که بررگان کوفه اند یک طلیعت زیبا به از برار خلعت دنیا
و قطع بادی توانی گفت مانه این حیوان **محر در اع**
 و دستار دوش بر دوش **مگر تو در همه اسباب استی**
 او که هیچ چیز نیستی حلال جرجولش **قطع** شرف اگر
 سترصف شود خیال مندی که بالکاه بلندش ضعیف **خداوند**

در آستانه

در آستانه همین پنج زبند **کمان** مگر که هودی بسز
 خواهد شد **حکایت** دزدی کرد ای را گفت که شرم نداری
 که از برای جو جسم دست پیش هر نیم میداری **گفت** **مبت**
 دست در از برای یک جسم **که** که میرند جدا کنی دو نیم
حکایت مشت زنی را حکایت کنند که از در مخالفت
 بغض آن آده بود و از دست تنگی بجان رسیده مشورت
 پیش بد برد و اجازت خورست که عزم سفر دارم مگر
 بقوت مار و کاهی و از یک **آدم** **مبت** فضل و مهر ضایع
 است **تنتا** **مبت** **عوم** **مبت** **مبت** **مبت** **مبت** **مبت** **مبت**
 بدرگفت ای بس خیال محال از سر بدر که و با پی قیامت در
 دام رسد کش که بررگان کوفه اند دولت نه بگویند آن

چاره آن کم جویشیدن **میت** کس تواند گفت دامن
 دولت بزور **گوشش** مفایده است و ستم برابر آورد
نشوی اگر مهر سر سوبت دو صد بر باشد **مهر نیکار**
 نباید جوخت بد باشد **چه کند** زورمند و از خون نخت
 با روی نخت نه با روی سخت **کمپوت** اریب فواید
 سفر بسیار است **ترتیب** خاطر و جسدن غراب و دودن
 عجائب و شنیدن غرائب و تعویج بلدان و محاورت
 خلایق و تحصیل جاه و ادب و عزیز مال و مکت و
 معرفت یاران و تجربت روزگار آن چنانکه سالکان
 طریقت گفته اند **فقطه** تا بدو کان خانه و در گروی
 هرگز ای خام آدمی نشوی **برو** اندر جهان تو رخ کن **کس**

بیش

بیشتر از آن روز که جهان بزوی **بدرگفت** اریب منافع سفر
 برین خط که گفتی بسیار است **ولیک** مسلم ح طالبه را **نخستین**
 بازار گانی که با وجود لغت و مکت و علایمان و کنیزکان و بلا و
 دست اروان چاک که دارد و هر روز لشهری و هر شب مقامی و
 مردم متوجع از نعم دنیا نمنع باشد **قطعه** منعم بگوید
 و بیابان غریب نیست **هر جا که رفت** و خیمه زد و بارگاه ساخت
 و ترا که بر مراد جهان منیب **دست رس** **در زاد بوم خویش**
 غریب است شناخت **دوم** عالمی که بطن مشربین و قوت
 فصاحت و مایه بلاغت هر گاه در مدح و تشکر اقدام نمایند و
 اکر ام کنند **قطعه** وجود مردم و اناسال در طلاست **بهر کجا**
 که رود قدر و قیمتش دانند **بزرگ** زاده نادان لشهر و اما ندانند

که در دو بار عرضش مهیج نشاندند **سوم** خوردی که درون
 صاحبان محالطت او سبب کنند که بزرگان گفته اند ^{سازد}
 مجال بهزار بسیاری مال که روی دنیا مرییم دلهما خسته است
 و طلبه در **سینه** لاجرم صحبت او را عنایت نشناسند
 و حدتش را است دانند **نقطه** **مشاهده** آنجا که رود
 عزت و حرمت بندد **در بر** آید فوهرش بدو مآورد
 خویش **بر طاق** در او را فوهرش دیدم **که**
 کفتم این منزلت از قدر تو می بینم پیش **که** گفت خاموش
 هر آنکس که جانی دارد **هر** کجا پای نهد دست بر اندیش
 پیش **نقطه** **چو** در سر برانفت و دبری بود **از** سینه
 که در از روی بری بود **او** جوهر است که صدف اندر

بیان

میان بهانش **در** تسیم را همه سشتیری بود **که**
 چهارم خوش آوری که بجزوه داودی آب از خرباب
 و مرغ از طبلان باز دالو بوسبلیت این فضیلت دل بردان
 صد کند و در باب معنی بنیادت او رغبت نماید
شعر **سمعی** **الحسن** **الاعالی** **من** **الدنی**
 شنیدن **عبر** **نکو** **آورد** **که** **بش** **که** **دار** **را** **نکو** **آورد**
الحسن **المقالی** **نقطه** **چه** **خوش** **بشد** **از** **از** **زم** **خون**
 کوش حرفان است **صوب** **که** **باز** **روی** **ز** **بایست** **آواز**
 خوش **که** **آن** **خط** **فلس** **و** **این** **قوت** **روح** **که** **مخمس**
 کسینه سینه درمی که تسبیح باز و کفانی حاصل کند تا آب روشنی
 از بهر آن ریخته نکرد که خرد و سندان گفته اند **نقطه** **که** **بغری**
 برود از شهر خویش **که** **سخنی** **دخست** **نبرد** **بار** **دو** **دور** **که** **در**

سخن از روی استیلا از روی

بخوابی فند از مملکت **۱** که خسته شد ملک نم آورد **۲**
 امی لرحین صفتها که بیان کردم در سفر موجب جمعیت
 حضرت و در اعطیت و عیش و انکه ازین بی بهره است
 تجال باطل در جهان برود که دیگر کس در جهان نام و نشان
 او نشود **قطعه** بر آنکه گردش کسینی مکن او بر خوست **۱**
 بجز بصدقش رهبری کند ایام **۲** که بوزیری که دیگر ایشان نخواهد
 دید **۳** قضای می برد او را بسوی دانه و دام **۴** که گفت
 ای بدر قول حکما در آنچه مخالف گفت کم که گفته اند رزق
 اگر چه مقسوم است **۱** اما سبب حصول او تعلق شرط است
 قال النبي عليه السلام **الْوَابُ الرِّزْقُ مَقْفَلَةٌ فَافْتَحُوا**
بِالْحِرْمَاتِ **۱** و ملا اگر چه مقدر است از ابوابی که قول آن حرمت
 بر حاکم است

واجب

واجب **قطعه** رزق بر چند مکان برسد **۱** شرط عقل است
 جنین از در **۲** و در چه حرفه اجل نشاید رود **۳** او نور و در دمان
 از در **۴** گفت درین صورت که منم بایمل دمان بر نم و ما شکر
 زبان منجبه در افکند مصلحت آنست که سفر کنیم که پیش گفت
 بنمای بدایم **قطعه** چون مرد بر افتاد زجا و مقام خویش **۱**
 دیگر چه غم خورد هم افان جانیه اوست **۲** شب هر تو انگری
 لبرای عمرود **۳** در پیش هر کجا که شب آمد برای اوست **۴**
 از در مقام و منزل و مسکن چه حاجت **۱** و بر اسمعیل ماصرو **۲**
 خدای اوست **۳** این بگفت و پدر را داد او کرد و دست **۴**
 در و این شد و هنگام رفتن شنیدش که بگفت **۱**
 نبرد و بگفتش نباشد بگام **۲** بجای رود کسی ندانند نام **۳**

تا برسد برکناره آبی که تنگ از صلابت او بر تنگ می
 آید و خردش او بفرسنگ میرفت **نور** سه کلین آبی
 که مرغ آبی در او زین نبود **کمر** تن موج بسیار تنگ
 از کنارش در روج **کروبی** مردمان را دید بر یک بقعه
 زرد متعلقاتشسته درخت سفر بر لبه جواز دست
 عطار لبه بود زبان تا بر کشود چندان که زاری
 کرد یاری نکرد **میت** پد زرتوان که گنی کبس اوز
 که زرداری بزور محاج نه **ملاح** همیوت بچندید وارد
 بر کردید و گفت **میت** زرداری نتوان رفت بر فرد
 از دریا **رورده** مرد چه بند زریکد بسیار **جوان**
 این طعنه دل بهم بر آمد حواست که از او انتقام کشد
 کش

کش

کشته رفته بود آواز داد که اگر برین جامه که پوشیده ام
فانغ کشید دروغ نیست ملاح طبع کرد و باز کردید
صنعت بدوزد شتره دیده هوشمند **در** آرد طمع مرغ
 و ما هر بند **چندانکه** دست جوان برایش در کربان ملاح
 رسید او را بخود در کشید و بی محابا در کوفت بارش
 از کشته بدر آمد با شتی کند در شتی دیدت کرد **مندی**
 چاره جز آن ندید که با وی برصالحت کرانید و بترد کشته
 مساحت نمایند **قطعه** چو بر خاش سینه نخل مساحت
 که سهیلی به بند در کارزار **لطافت** که آنجا که سینه سینه
 نه بردترین نرم رابع نمبر **شیرین** زبانی و لطف
خوشتر توانی که میل نموی کشتی **بغدر** ما زرد قدش

افتادند و لوبه چند مغان بر سر و پیش دادند و گشتند
 در آوردند و روان شدند تا برسیدند بستونی که از
 عمارت یونان در آب اسفاده بود ملاح کوفت کشتی را
 خلل است یکی از آنها که دلاور زنت نامد که بر ستون برده
 و خرطوم کشتی بگیرد تا از عمارت بدرکنم جوان بغرور دلاوری
 که در سردشت از خضم دل آزرده نه اندیشید و قول حکما
 را نشنید که گفته اند هرگز از بنی ساسانی اگر در غضب
 آن صدراحت برسانی از باد آتش آن یک ریخ
 از بنی ساسانی که همچنان از جراحت بدر آید و آزار در
 دل ماند **بیت** چه خوش کوفت بکنش با خلیقش
 چو دشمن خراسندی از بنی ساسانی **بیت** شنوا که تنگ

دل

دل کردی **بیت** چون رو دست دل به نیک است **بیت** سنگ
 پاره تو بر چهارمزن **بیت** که بود که از حصار سنگ آید **بیت** خند آید
 معبود کشتی **بیت** مساعد بجد و بالای ستون رفت ملاح زمانم
 از کفش در کشید و کشتی بر اندمخاره در آن حالت تخریب ماند
 و روزی دو بلاد محنت کشید و سنجی دید سوم روز خواش
 که سپان گرفت و آب انداخت بعد از شبانه روزی یکباره
 افتاد از خایش رومی مانده بود برک در خاقان خود گرفت
 و پنج گیاهها بر آوردن چون اندک فوخت یافت سرد در میان
 نهاد و بر فوخت آتش و مبطافنی شد بر سر حلب و سید قومی
 بر آن گردیده بودند و سیرینی به لشری همی آتش سید و جوار
 لشری نبود اما کردند دست لغوی و از آن که سیر لشری چید

را فرد گوشت مردمان غلبه کردند و بی محابا بزدند مجروح شدند
قطعه کشته چو پر سپید بر بدیل را با همه مردی و صلابت
 که اوست مورد جگر او چون جود اتفاق شمشیر زایا بر آید
 ایند پوست حکیم ضرورت خسته و مجروح بدی کاروان قتل
 ویرفت ناشناسگاه بر رسیدند در مقامی که اردزدان جز خطر
 بود بکار و انبان را دید لرزه در اندام او افتاده و دل بر کرب
 نهاده جوان گفت اندیش مدار که بی معنی در میان که
 تنها بجا که کس را جواب دهم و دیگر هم صد جوانان یاری دهند
 کاروان را بلاق او دل فری نشد و صحبت او شدادمان
 شدند و بنای انبش و سنگبری می کردید جوانان آن معده
 بالا که بود عثمان طافت از دست رفته لغو حید از فرط
 استنها

استنها تمام دل کرد و در خند آید بر آید تا یاد لود کرد
 بیمار آید و خواهش در رود و تخت پر مردی جهان دیده
 در آن کاروان بود گفت ای بارین ازین بر رفته اند نشانی ناکتم
 که از دروان خبا که حکایت کند که او را بر او می چند کرد آید
 بود و شب از تشویش آن در خانه تنها خواهش خبری و همه با
 بفرات هم بود بی اردو سنان پیشش خود بر نواختن تنهایی بدیدار
 او سگوب کشته چند صحبت او بود چند که بر درهاش و فون
 یافت جمله بر و سفر کرد مانند آن در بدش عثمان و کرمان گشتند
 حال چیست مگر در راه تو در دروان بر دگفت لا والله مدرفه بود
قطعه هرگز از زمانه نماندیم تا ما دستم آنچه خلعت اوست زخم
 و ندان دشمن نبرست که نماید چشم دشمن دوست چه در آید

استنها

که از جمله دروان باشد و در میان باغبانی تعبیه شده
 تا به کام فرصت باران را خیر کند پس صحبت است که مراد را
 خسته نگذارم و رحمت بر دارم جوایم را تدبیر میر استوار آمد
 و نهایی از دست زن در دل گرفتند رحمت مرد داشتند
 و جوایم را خسته نگذاشتند آنکه خبر یافت که آفتابش مرگفت
 یافت سر بر آورد و کاروان را نوید پیچاره بس کرد دیده گنجی نبود
 گشته و بنیوای روی رفاک و دل بر هلاک نهاده گفت
شعر *ما ذا تحذرتي و قد مر العيس* **الله**
 سعای الغریب انیس **فهم** در شب کند ما عرمان
 کیس که نابوده باشد بغیرت بسی جان در سخن بود
 که بادش ازاده بصدی بیرون آمده و از شکر بیان دور

افزاده

افزاده بر سرش اساده این سخن می شنید در پیش
 نظر کرده و حاش بر پیشان دید و صورت ظاهرش
 ماکره بر سپیدار گجائی و اینجا چگونه افزاده از آنجی بروی
 که نشسته بود اعداوت کرد و ملکه داده بروی صفت نمود خلعت
 و نعمتش دارد و معتمدی همک او کردند تا بسهر خوش باز آمد
 پیر بر بدین او شادمانی کرد و بر سر ملکه حاشش شکر گفت
 شبانگاه ریخی که بر سر گذارفته بود از حالت کشته و جود
 ملاح و خفا در دستا بان بر سر جابه و غدر کار و ایمان
 باید بر صیفت بدر گفت از سر تکفیم ترا وقت رفتی که
 نهی دستا ترا دست دلبری بسته است و بیجی شیر سگ بسته
مبت *چو خوش گشت آن تهر دست شاد بود* **چو در مهر تراز**

بنهاد زور **تسیر** گفت از بدر برانده مارنج مبری
 کبج بر نزاری و ناجان در خطر نهی بر دشمن طغریابی
 و نادان بر پشیمان کنی خرم ز بگری نه پنی که ماندک
 ربخی که بر دم چه راحت حاصل کردم و سینه که خوردم
 چه مایه غسل آوردم **مشوی** که چه بیرون رزق نتوان
 حوزد **در طلب** هاپلی نباید کرده عواص کراندیشه
 کند کام نهنگ **هرگز** نکند در کرانایه بچاک **سپان**
 سنگ ز برین منحوسیت **لاجرم** تحمل بار بران بسکند
قطعه چه خورد شیر پزیره اندزی **عشاره** بار افاده
 چه فوت بود **گر تو** در خانه صید خواهی کرده **دست**
 و پایت چون شکست بود **بدر** گفت از برین درین کوشا

ز انج

ترا بخت باوری کرد و اقبال رهبری نمود ماطلت از خار
 و حارت از پای بدر آمد و صاحب دلتی تو رسیده و پرتو
 بخشیده و کسرت حالت ترا بخندی جبر کرد و چنین اتفاق
 ما در افتد و برادر حکم نتوان کرد ز بهار تا بدین طمع خام کرد
 و لغ کردی و ناردیک و در جهان ز روی **بیت** صیاد نه بر بار
 شکار برود **باشند** که بی دور ملکش برود **چکامکی** از
 ملک فارس **حرم** است که مکنی کرانایه **الکشری** و شاه
 روی حکم ناشامی با تنی چند از خاصان **مصلحت** سزاید
 بیرون رفت و نمود نا **الکشری** را بیرون آوردند و بر
 عرض **کسب** نماید که تبار خلف **الکشری** بگذراند **الکشری**
 اور **الو** چهار صد حکم اندازد در خدمت **ملک** **لغز** جمله **خطا**

کردند مگر کودکی که بر بام رباط استاده بود و نیز هر طرف
 چهار می انداخت ناد صبا نبر او را بگفته انگشتر بگذراند
 خلعت و لغت اینست و خاتم بر روی از زانی در دست
 لب بر تیر و طائر البسوخ گفت چرا چنین کردی گفت
 ما روی سخن هر جا ما بد **قطعه** که بود که حکیم روشن
 سلاخی بر نیاید در دست ندبیری **کاه** باشد که کودکی
 نادان **تعلط** بر برف زند تیر **حکایت** در روشنی
 را دیدم در عاری شنسند و در سوال بر روی خود از
 جهان بر لبه و ملوک و سلاطین را در چشم همت او
 همیت و شوکت نمانده **قطعه** هر که بر خود در سوال
 کشف **تایید** و تیار مندی **آز** مگذار و باد شاهی

۱۰

کرد **کردن** بچشم بلند بود **یکی** از ملوک طرف او اشارت
 کرد که تو قبح بگویم اخلاق عزیزان است که نمک زمان
 با ما موافق کنند شیخ رضا در او حکم الهی اجابت دعوت
 است دیگر در روی ملک بعد از قدش پیش رفت **عابد** در حجاب
 و ملکه او را کنار گرفت و بسیار نطف کرد چون ملک باز گشت
 یکی از اصحاب پرسید که چندی ملاطفت کردی **مار** روز
 با پادشاه خلاف عادت بود و درین چه حکمت گفت **البر**
 نشنیده که گفته اند **قطعه** بر کار بر شایسته **و** **حسب**
 این بختش بر خاست **لا** ادم است **انک** پیش برود **زیر**
 پشت خم میکند بالدر **شوی** گوش نوازند که همه عمر وی **ک**
 نشود او درون **و** **حک** **و** **ن** **دیده** شکبند **نا** **شایر** **باغ**

به کل و سرین لبر آورد ماغ **که نوم کب** بهوار کام **ما** پاید
 تواند که روه خند کام **در نمود** بالش **آنگه** بر **حواب**
 توان کرد حجر زیر سر **در نه** بود **دلیر** نخواه **پیش** دست
 توان کرد در افش خوش **دین** شکم **بهر** هیچ **بهر**
 صبر نماند که بازده **بای** **صبر** **مرد** **در** **فغان** **خاست**
طهارت یکی از دوستان را گفت که استماع سخن کوهن **کوهن**
 ان اخبار افاده است که غالب اوقات در سخن **نیک**
 و بد اتفاق می افتد و در **دشمنان** خبر بدی نمیکند **گفت**
 دشمن آن به که بی نیکی نه **بشد** **شعر** **اخوال** **عداوت**
لا یزید فی **الا** **و** **یورثه** **بکذا** **کذا** **نظیر**
بهر **خشم** **عدو** **خود** **بزرگتر** **عزبت** **کاست** **سعد** **در** **خشم**

دشمن

دشمنان **خارست** **خور** **کینی** **دور** **چشم** **لوز** **خوش** **نباید**
 بچشم **موزک** **کوت** **حکایت** **باز** **کافی** **را** **بر** **ار** **دین** **خاست**
 افاد لبر گفت **نباید** که **اس** **سخن** **با** **کسی** **در** **میان** **نهر** **گفت** **ای**
 بدر زمان **بر** **است** **نجوم** **و** **لیکن** **مرا** **فایده** **این** **مطلع** **کرد** **ان** **که**
 در **نهان** **دانش** **چو** **صلمی** **دوره** **گفت** **نا** **صیبت** **دو** **نشود**
 یکی **نصان** **ما** **به** **و** **دیگر** **شما** **بست** **سایه** **نوف** **مکوا** **اندوه**
 خویش **بر** **دشمنان** **که** **لا** **اول** **کو** **نید** **شادی** **کنان**
چون **خرد** **مند** **ار** **فتون** **فصائل** **خطی** **و** **افزود** **است** **و** **طبع** **ناقد**
 چند **اگر** **در** **مخالف** **دانشندان** **بیشینه** **زان** **ار** **سخن** **گفتن**
بمنسی **یاری** **در** **شکست** **ار** **سپهر** **تیز** **مرا** **خجسته** **مدای**
بگو **گفت** **بزم** **ار** **خجسته** **مرا** **بر** **سند** **و** **شر** **مسار** **بر**

آن شنیدی که صدوی سبکوت ز برغلین خویش **محر حیدر**
 استیش گرفت سر نهلی که با بغل پرستوزم **مید**
پت نگوته نزارد کسی با تو کاره و لیک جو کفتی **دیندار**
حکایت بی از علمار امنا طره افنا و یا یکی از ملاحظه لغت
 اند عا حده کجت با دلبس نماید سر منداخت و برت
 کشتش ترا با چندین علم داد ب یالی و مینی حجت نماید
 کنت علم در زانت و حدیث و کفار مناج و او
 بدینها معتقد نیست و میشود و مرا شنید کفر او
چکاره آنکس که نگران و خبر زو نری **آنت**
 جواش که جواش نری **حکایت** جالیوس حکیم البلی
 را دید دست در کربان داشتند زده و بچستی میکرد

گفت

گفت این مرد و نامجووی کار او با نادان بدین جایگاه رسید
دعوت دو عاقل را بنامند کین و بکاره نه دانای شیر و
 با سبکبار که نش نادان بوجست سخت گوید **خردمند**
 بنرمی دل جوید **دو صاحب** نهدارند موی **همیدون**
 سر کشتی دارزم حوی **و اگر از هر دو جانب جابلانند**
 از زنجیر ماتد بکسلانند **حکایت** سبحان و ایل
 در فصاحت نظر نهاده اند حکم الله بر صبح ای سخن کفتی
 که لوطی مکر کردی **و اگر جان سخن** اتفاق افادی بعباری
 و مکر کفتی **و از جمله اداب** ندا حضرت **السا ان** کلی آیت
سخن کرده دل بند شیرین **بجو** سر او از صدق و بیان
بجو چو یکبار کفتی **مکو بار بس** که حلوا چو یکبار خورد و در

حکایت یکی از حکما سگفت هرگز کسی بچهل خود اقرار
 نکرده است مگر آنکس که چون دلبرد سخن بشهر بجان نام
 کرده سخن آغاز کند بچهل خود اقرار کرده باشد **سخن**
 سرراست ای مرد سندی **سبا و سخن در میان سخن خدا**
 و ندمت و فرنگ و پوشش **مگوید سخن نماند پسند محوش**
مجال سخن نماند بنی بر پیش به سهوده گفتن مبر قدر
خوشی حکایت سه چند از بزرگان سلطان محمود امار الله
 بر نامه حسن محمدی را گفتند که سلطان ترا در فلان مصلحت
 چه گفت گفت هم بر نامه پشیده نباشد گفتند آنچه با تو گوید
 که ظهیر بر سلطنت و شیر ز بر مملکت با شمال ما گفتی رواد
 مذاکرت با عماد الله داند که بگویم پس حرامی برسد

مؤخر

مشهوری نه هر سخن که براید بگوید اهل ساخت **کبر شاه سر**
 خورشیدین بیاید جهت **چو گوید ملک مانو پنهان سخن** برود با
 سر خورشیدین باز بزرگ **حکایت** در عقده بیع سرای نژود بوعوم
 جهودر گشت آخر مر از که خدا بیان این محلم و وصف این
 خانه چنانکه هست از فر بر پس **و سخن که هیچ عیبی ندانم گفتیم**
 بجز این عیب که تو همسایه من باشی **فقطه** خانه را که چون تو
 همسایه است **ده درم بسم که عیار ارزو لیک اسیدوار**
 باید بود **که پس از مرگ تو هزار ارزو حکایت** یکی از شعرا
 پیش امیرزدان رفت و تمای بگفت لغوی ما حاجه
 از تو میشیند و او را ارزو بد کردند سگان در فقار او
 افتادند حواست ناسیجا بردارد و درین سخن گرفته **عاجز**

شد گفت این حر از زاده مردمان اند که ملک را کساده
 و سنگ لایسته اند امیر از غرور بدید بخندید کشید و گفت
 ای حکیم جز بخواه تا بدیم گفت حاد بودیم چه ایام اگر العام فرمای
شعر *رضینا من نوالک یا حیل* *رضیت*
من العینیت بالقتیل *فعل* *اگر چه یک دوست*
مبید یاری *بدرنگ* *در تمام است از و این جان*
استوار بود آدمی و کسان *ملایجیر بود است*
بدرسان *سال در دوران در شفقت آمد و جان*
اولا باز دلو و قبا بی بسین بران فرزند کرد و در می
چند بر سر آن نهاد حکایت *منجی در خانه خود در آمد و مو*
بیگانه را دید باین خوش شسته و شام داد و سقط

گفت

گفت بگفته و شعب بر خورست صاحب دل برین حال و رفت
 گفت گفت *سبت* *تو بر اوج فلک چه در چیت* *چون*
بند که در سر ای تو گیت *حکایت* *خطیبی کرد به الصوت*
خوفا خوش او از پنداشت و فریاد پیوده برداشت
کوی مبین غراب البین در پرده ای ل اوت با آیه ان
انکلی الأصوات لصوت الحمار *در شان او شعر*
ادانیهن الخطیب ابو القوارس *که صوت فقه*
اصطوح فارین مردم قریه لبنت جایی که در نیتش
همبکشد و او ش مصلحت نمیدند با یکی از خطباء قدیم
ان اعلم که با دی بهانی در نیت به پرسیدن او او گفت
ترا خواب دیده ام خبر باو گفت چه دیدی گفت خیاب دیدم

که ترا اواری خوشست در مردمان از نفس تو در اسایش
 خطیب لحنی بنزد کشید و گفت ای چه مبارک خواست
 که تو بدیدی و مرا عجب مز واقف گردانیدی معلوم شد
 که آواز ما خوش دارم و خلق از غم در ریخ اند توبه کردم
 که ازین پس خطبه گویم مگر تا **مسئله** از صحبت دوستی
 بر خیم **که** اعلان بدیم حسن ما به **که** گوشه شوخ چشم ناپاک
 تا عیب ملازم نماند **حکایت** یکی در مسجد نماز بر طوع
 با یک نمازگفتی باد **که** ستمغان از تو غریب گشتند
 و صاحب مسجد امری بود عادل و نیک سیرت بخوانش
 که دل آزرده شود گفت ای جوان مرد این مسجد را مودمان
 اندویم که هر یک سماع دنیا را رایت داشته ترا ده دنیا را میم

تا حاج

تا حاج و بگری روی بر همین اتفاق بر رفت پس از مدتی در کزری
 پیشش امیر باز آمد و گفت ای خداوند بر حرف کردی
 که بده و نیارم ازین تعب روان کردی آنجا که رفته ام مست
 دنیا رسیدند که جای دیگر و قبول نمیکم امر بخندید و گفت
 زینهار بسامانی که به بجایه دنیا راضی نشود **بیت** به سینه
 کس ترا شد ز روی خارا اهل **که** چنانکه مالک در شب تو می باشد
 دل **حکایت** تا خوش آواری بیاید بلند روان بخواند صاحب
 دلی بود کزنت گفت ترا مشاهده خیزت کزنت کزنت کزنت
 خود را چرا زنت رسیدم گفت از برای خدا میجویم کزنت از
 بهر خدا بخوان **بیت** که تو روان بدین نظر خوانی **که** بهر روان
 مسلمانان **باب** **حکایت** در عشق جوانی **حکایت** حسن

را گفتند که سلطان محمود چندین مبدعه حسب جمال داشت
که هر یکی بدیع جهانی اند چنانچه است که با هیچ یکی از ایشان
ان سیل و محبت نداده که تا بایز که زیادت حسرتش نیست
گفت هر چه در دل فرو دادید در دیده مکنو مایه **شهری** هر که سلطان
میرید او بشنید که همه بد کند مگویند **و** آنکه را پادشاه پنداره
گفتش از خیل ه نوارد **و** هم درین باب کعبه اند **قطعه**
که بدید الحاکم گریه کند **و** نشان صورت یوسف دهد
بناخورد **و** اگر چشم ارادت نکه کند در دیو **و** رشته اش
بنماید چشم **و** **قطعه** گویند **خواجہ** رامنده نادر الحسن
باوی سیل دیانت و مودت نظری درشت نایلی از صاحب
دلان گفت دروغ این مبدعه با چنین حسن و شمایل که داده

الربان

و کربان دراز و بی ادب نمودی نیکو نمودی گفت ابر برادر
چون افرا دوستان کردی توقع خدمت مدار که چون عاشقی
و عشوقی در میان آمد مالکی و مملوکی برخواست **قطعه** **خواجہ**
باینده پری حشر **و** چون در آید بجاری دخته **و** شب
کوچ **خواجہ** حکم کند **و** این کند بارهاش چون مبدعه **حکایت**
بارسار ابدیم محبت ششستر استلا شد در ازش از برده بلا
افاد جدا که ملاحت دیدی **و** غارت کشیدی **و** کاکالتش
نکستی **و** کعبی **قطعه** گویند **مکنم** درانت دست **و** در خود بر نی
بیتج **ترجمه** **عبد** از تو ملاذ **و** ملجا ام نیست **و** هم در تو کوزیم
ارکزیم **و** باری **و** مالتش **و** دم که عقل لغیت **و** آنچه لغت
حیث غالب آمد **و** گفت **قطعه** **هر** کجا سلطان عشق آمد ماند **و**

قوت بارودی نوز را محل **باک** دانان چون زید بخاره
 کوفاده تا که سپان در در حل **حکایت** یکی را دل از دست
 رفته بود و ترک جان گرفته و سطح لطر او کجا و خطرناک و
 در طه هلاک بود لغز مضمور شدی که بجام آید یا مرغی
 که بدام افتد **ه** چو در چشمش آید نماید زرت **ه**
 ز رو خاک یکسان نماید برت **ه** باران محسوس گشتند
 این خیال محال نخب کن برین کنه که نو داری اسپراند
 و بای در رنج سحاره بنالید و کوفت **قطعه** دوستان کو
 نصیحت میکنند **ه** که مرادیده بر لادرت اوست **ه** خبک
 جوایان بر و رنج کتف **ه** دشمنان ترا گشتند و جوانان دوست **ه**
 شرط نمودت نباشد که مانند لیشه جان دل از هر جانان مردان **ه**

لطعم

قطعه تو که در بند خویشین باشی عشق با زید دروغ
 زن باشی **ه** که چشمش شاید بر دست ره بردن **ه** شرط
 یاری است در طلب مرون **ه** که دست رسد که استنسیبیم
 در نه باری بر آتشش مبرم **ه** شغلش را که نظر در کار
 اول بود سقف برود کار او پیشش داد و سودمند کرد
 بندش نهاد **ه** در داک طیب **ه** بیغیر باید **ه** دین
 بنده است که باید **ه** شوی **ه** ان شنیدی که شایه می **ه** معنیست **ه**
 بادل از دست نغمه مکتوب **ه** تا را قدر خویشین باشد **ه**
 به پیش خفت چه قدرین باشد **ه** بادش از زاده را که طبع
 لطر او بود خرد دادند که جوانی بر سران میدان در اوست نماید
 خوش طبع و شیرین زبان و سخنها ی لطیف و کلمه عریب

از حاصل مشغول و چنین معلوم میگردد که شوری در سر
 طاق و سوز در دل که در الف است که دل او خسته او سست
 و این کرد بلا ایکنه او مرکب بجانب او ماند جوان چون
 دید که سوز در دل او فروم آمدن دالو زار زار بگریست
 و این سبب گفت **سبب** آنس که ملامت باز
 پیش **ب** تا نا که دلش بسوزت بر کشته خویش **ب**
 چندانکه ملاحظت کرد و پرسید که از کجایی و چه نام داری
 وجه صنعت دانی جوان در فوج بودت چنان عرق بود
 که مجال دم زدن نداشت **ب** اگر بگفت سبب از سر
 جوانی **ب** چو اشقیه الف ب ت ندانی **ب** گفت چرا
 باو سخن بگویی که من نیز از خلقه در دوشانم ملک حلقه

بگوش

بگوش این جوان ای که بگوش استیناس محبوب از میان
 ملاطمت امواج محبت بر او در دو گفت **قطعه** محبت با
 رجوت که در جوی ماند **ب** تو بگوش اندر ای و مار سخن نماند **ب**
 این گفت دنگه بزد و جان کنی سلیم کرد **ب** محبت از کشته
 نباشد بدر حیمه در دست **ب** محبت از زنده که چون جان بدر آید
 سلیم **حکایت** یکی از معلمان که کمال بجهت و طلب علم بجای داشت
 و معلم از آنجا که حسن شریعت **ب** حسن شیره او سبلی داشت
 تا شبانی که غالب او فاش درین سخن بودی در جرد تو چینی
 که برود کان کرد در ری او روانند استی و دفتر که بخوش
 در این گفتی **قطعه** نه آنچنان شو مشغول از پیشینه روی **ب**
 که یاد خویشتم در ضمیر می آید **ب** زدیست نتوانم که دمه بر دوزم **ب**

و اگر مقابله کنیم که تیر می آید **باری** لبر کنت آنجا که در ادب
 علم اجتهاد میکنی در ادب لغت نظر فرمائی تا در اخلاق
 اگر ناپسندیده باشد که عمل پسندیده می آید بر آن مطلع گردانی
 تا تبدیل آن مشغول شوم گفت ای پسران سخن از دیگر بگریز پس
 که بدان نظری که ملاقات خرم غمی **سهم قطع** چشم
 بر اندیش بر آکنده با **عجب** نماید همیش در نظر **در**
 هر داری و نهقال **عجب** دوست نه پسند خیر آن یک **مهر**
حکایت شبی یاد دارم که ماری غری از در در آمد
 جان بجز از جان بر آمد که چراغ ما سنب کشید ما خوف
 میگفتم **شعر** سر طیف من اهوای فی علس
الذبی کالذی فعلت الاصل و سیملا و فرجها
در شب از آن که در دست شبام مر او را دور میارید
 و چون با او می آید که در راه او را دور میارید
 و چون با او می آید که در راه او را دور میارید

میگفتم اندر خیم کین دولت از کجا آمد به لشت معانی
 آغاز کرد که چرا در آن حال که مرادیدی در کشتی گفتن جان موعوم
 که افتاب بر آمد و منظر لغایان گفته اند **ه** چون کرانی به پیش
 شمع آید **خبرش** اندر میان جمع **کیش** در شکسته است
 شریک **استیضات** مگردن **کیش** **حکایت** یکی از حکایات
 دوستی بود که زمانها ندیده بودم **کیمی** بودی که یک شاق
 بودم گفت شاق به که ملول **قطع** دیدم ای نگار **کسر**
 زودت بزم دلم از دست **معتشوق** که در بر سپند
 آخرب از آن که سیرت **لطیف** سناهی که بار نقان اند **حفا**
 کردن آمده است حکم ای که از مصادرت غیرت خالی نباشد
سنعن اذا جتبی فی مرفقت لثرونی **وان**
چون با او می آید که در راه او را دور میارید
 و چون با او می آید که در راه او را دور میارید
 و چون با او می آید که در راه او را دور میارید

حَبِيبٌ فِي صَلَاحٍ فَانْتِجَابٌ بِحَبِيبٍ **قطعه** بیکس
 که بر آنست یار با اختیار **بسی** فاند که عزت ره جو باشد
 بجزند گفت که موش جمع امی سعیدی **عمر** از آنچه برودانه
 خوشی بکش **حکایت** بادارم که در عهد پیشین من با
 دوستی چون بادام دور یک پوسته صحبت داشتم
 ناگاه اتفاق معینش افتاد بعد از مدتی که باز آمد عیب آغاز
 کرد که درین مدت فاصدی نفرستادی کفتم دروغ آدم که دیده
 فاصدی بحال تو روشن شود و در محرم جانم **قطعه** بار درین
 ملاکو بر بان نوبه بده **که** مرانوبه بشنیر نخواهد بودن **در شکم**
 آید که کسر سینه در تو کند **بار** گویم که کسر سینه نخواهد بودن
 عزیزم گشت که معشوق جهانی لب **روز** و شب عبده ماخلق

خدا تو آن کرد **حکایت** در کشمزدی را دیدم محبت شخصی
 گرفتار در ارضی بفقار چو در خفا و او ان بر روی دخیل سکران کردی
 باری بطریق بجهتش گفتم دانم که ترا محبت ان منظور فعلی است
 و بنا بر این مودت بر ولتی اما با وجهی بمعنی لایق قدر علمان باشد
 خود را بهم کردن و جور بر او بان برودن گفت ای یار در عیادت
 از در روزگار من مدار که بارها درین مصلحت که نومی بینی فکر کرده ام
 که صبر بر خفا و سهل منجانبه بر گشتن از اوله حکما گفته اند دل بر مجاهده
 نهادن اسان تر است که چشم از شاهه بر گرفتن **مشوئی** آهوی
 با لیسک در کردن **که** تواند بخویشین رفتنی **هر** که بی او سیرت شاید
 بود **که** رضا میکند بیاید بود **روزی** از سهو گفتش ز تیار **که**
 چند از آن روز کردم استغفار **که** کند دوست ز بهار از دوست **که**

قل بهادرم بر آنچه خاطر اوست **که** مطلقم نبرد و خود خواندم **که**
 و در براند تقیرم او دادند **هر** که دل پیشی در بر دالو **ریش**
 در دست دیگر دالو **حکایت** در عنقوان حو به خباکه افتد
 و در با بنای هر سر در شتم حکم اند حلقی **طیبت** **الأدوی**
خلق **حالی** در آید **مبت** **انکه** نبات عذرش **تجارت**
بخونو **در** **شکرش** نظر کند **بر** که نبات بخونو **انفا** **کلذف**
 طبع از وی حرکتی دیدم **که** نه بسندیدم **در** **از** **در** **کشیدم**
و **بهره** **مهر** **در** **چیدم** **و** **گفتم** **مبت** **بر** **و** **انچه** **می** **باید** **ت** **پیش** **کرد**
سر **باز** **باز** **ای** **سرخوش** **کرد** **شندیم** **که** **مرفت** **و** **بگفت** **که**
شب **بره** **کرد** **صل** **افان** **خواهد** **رو** **تق** **باز** **انفا** **تکاید** **که**
ان **گفت** **و** **سفر** **کرد** **و** **بر** **شانی** **در** **مرا** **کرد** **شعر** **بفشد**
 در **تفشد**

امان

فان **الوصل** **و** **المترج** **جامل** **بفقد** **الز** **العین**
قبل **المصائب** **ما** **زای** **مرا** **بکش** **که** **لشبت** **مردن** **خوشتر**
که **بس** **از** **نوز** **دکانی** **کردن** **اما** **شکر** **دست** **باری** **حل** **و** **اعلی**
که **بعد** **اردنی** **ما** **یا** **آدان** **خلق** **و** **اودی** **زبان** **آده** **یو** **و** **چال**
یوسفی **مغز** **کشته** **و** **بر** **سب** **اش** **مورچه** **کرد** **شسته** **و**
رون **باز** **حسنش** **شکسته** **متوق** **انکه** **در** **کنار** **ش** **کرم**
کناره **گفتم** **و** **گفتم** **منشوی** **تازه** **بهار** **تو** **کنون** **زرد** **شد**
دیک **سند** **کالتش** **ما** **سرد** **شد** **چه** **خرامی** **و** **نگیر** **کنی**
دولت **بار** **بند** **نصور** **کنی** **بیش** **کسی** **رو** **که** **طلب** **کارتست**
ما **زبان** **کن** **که** **خریدار** **تست** **آروز** **که** **خط** **شاهدت** **یو**
صاحب **نظر** **از** **نظر** **رانندی** **امروز** **ما** **دی** **صلح** **که** **سفر** **و** **هم**

بر نشاندنی **قطعه** ستره در باغ کهنه انداخته است **دا**
 آنکس که این سخن داند **بغنی** از روی نیکو آن خط ستره **قل** عشاق
 بیشتر جوید **بوستان** بکنند از راست **بس** که بر بسکش
مرد در کبکی در کبکی موی بنا گوش **ای** دولت ایام
 نگوئی بسزاید **گردست** جان در شمی همچو لورش **نگذ** شمی
 ناعیانست که براید **قطعه** سوال کردم و گفتم حال روی **برای**
 چه شد که مورچه بر گرد ماه جو شید **جو** ابراد بدانم
 چه بود و پس **مگر** تمام جسم سپاه پوشیده است **حکایت**
 یکی را بر سپیدار مفسران که ما **تفعل** فی الاما **ر** گفت
 لا خیر فیهم ما دام **خدا** هم لطفاً **تخاشن** کا **خشن**
بیلاد طیف **عنی** خدا که حور روی لطیف و بازل **اندام** است
 در این

در شنی کند و قبح که سخن بپوشد دست منباید **قطعه** آورد
 که خوب نیست **تخ** لغتار و نمد خوبی بود **چون** برش
 آمد و بلاغت شد **مردم** امیر و مهر خوبی بود **حکایت** یکی را
 علماء را بر سپید که کسی با باه روی بخور نشسته باشد و در راه لبه
 در قیاب خفته و نفس طالب شهوت غالب **جمله** عرب کوب **المنش**
منازع و الناظر **عین** تاریخ **بچس** شد که نبوت بر پهن
 کاری از روی سلامت **باید** گفت اگر از نیک **رویان** بسک است
 باند از بد **کویان** به سلامت **باید** هر که با شاه کلز **نک**
 به خلوت **نست** کی تواند **سر** کوی **سلامت** بر خوات **شعر**
وان سلم الانسان **من** سوء نفسه **فمن** سوء
طن المدعی **لم** یسلم **ت** بد پس **کار** حوش **تن** به
 کمان در عرس **مقام**

در این

مفوت
عالم

لشمن **۴** لیکن نوزان زبان مردم بسین **حکایت طوطی** سل
نازاع و قفص کردن طوطی از قفسش پاره او بجای هر سر و دست
این چه طلوع مکر و هیت مقوم و منظر ملعون و شمال ناموزن
یا غراب البین بالیت شیخی و بئناک بعد
المشرفین **قطعه** علی الصبح بر دیو هر که بر خیزد **صباح**
روز سگت بر مسا باشد بد اختر خود در صحت بویستی
ولی چنانکه نومی در جهان کجا باشد **عجب** تر آنکه غراب نیز
از جادورت طوطی بجان آمده بود و طول شد لاجول کتان
اگر گردش کستی همی نالید و دست نقاب بر یکدیگر میاید
و سبکست این چه بخت نکوست و طالع دول و ایام بولون
چنین مفضل شد است لاین قدر مر آنست که در

صحن

صحن شیخی بودی و در دیوار باغی خزانان رفتی و گام دل را نهد
بیت پار سال پس انقدر زندان **۴** که تو هم طویل زندان **۴**
تا چنان کنه کردم که روز کار مرا بعقوبت در سگت اینی خوف
رای جنس خیره رای شوخ آوزی به ملا سبلا گردانیده **قطعه**
کس یاد سپای دیواری **۴** که بدان صورت نگاه کنند **۴** کر تولا
در هشت شه جای **۴** دیگران دوزخ اختیار کنند این سئل
بلام آورده ام تا بدانی که خدا کند و انار از نادان لغت است
تا دما را از نادان وحشت تر **قطعه** راهی در سماع زبیران **۴**
ران بیان گفت شایه بی نمی **۴** که طولی ز ما ترش نشین **۴**
که تو هم در بیان نالشی **قطعه** شوخی از چشم و عجب **۴** مردم است
ملا ادب نبوی **۴** لغزه دوزخ است زاده خشک **۴** فون آنش بجز

خط نبوی **قطعه** جمعی چو کل دلاله بهم پیوسته **تو بنیم**
خشک در میان شان رسنه **چون** باد مخالف **چو** سوراخوش **تو**
چون بزرگ سینه **چو** پنج رسته **حکایت** رفیعی داشتیم که سالها
با هم سفر کرده بودیم و نمک خورده و کسباری حقوق ضعیف شده
و آخر بسبب آنک نفی از ارض خاطر من رواء داشت و دوستی
سپردیم با این همه **د** بسببیکه که از هر دو طرف **د** حکم
آنکه شنیدیم که روزی دو بیت از سخنان **د** در جمعی همچو این
قطعه نظار من خود پدید کننده نکین **تو** نماند که کند بر جرات
ایشان **چو** بعضی از **تو** پیش بدستم افتادی **چو**
آسینن که میان بدست در **تو** شان **طایفه** دوستان نه بر
لطافت این سخن **حکایت** حسن سیرت خویش کوهی همیدارند

دویم

دویم در آن جمله مبالغت کرده بود و بر صورت قدیم تا
خورده و کبطار خویش معترف شده معلوم کردم که از طرف **د**
رضی میست این سپتها و ستادم و صلح کردم **قطعه** **تو** ما را
در جهان عهد وفا بود **چو** کار دی و بد عهدی نبود **تو** بیکبار
از جهان دل در لوستیم **تو** داشتیم که بر کردی از بودی **تو** نوزت
که صلحت با زای **تو** گران محبوب **تو** شکر که بعضی **حکایت**
یکی را زنی جوان و صاحب جمال در گذشته و مادر زن
زنوت لعبت **تو** چنان در خانه ممکن نماید مرد را در مجاورت او
چاره ندیدی و از و جان رنجیدی و از ملاقات او نیا سودی
طایفه دوستان به پرسیدن وی آمدند یکی گفت که چگونه
در فراق آن با غم ز کنت ما دیدن زل چنان دشوارم **تو** آید

که دیدن مادر زن **قطعه** کل تباراج رفت و خار ماند
 کبچ برودشند مار ماند **واجبت** از هزار دست برید
 نارخ دشمنی نباید دید **دیده** بر تارک سنان دیدن **خوشتر**
 از روی دشمنان دیدن **حکایت** یاد دارم که در ایام جوانی
 که زنی دیشتم بکوی و نظری دیشتم با ماه روی در تموزی که
 حرارتش آب دمان خوشا بندی و هموشش معراستخوان
 خوشا بندی از ضعف شربت ناب آفتاب سازم و التجا
 بسایه دیوار کردم مرقب که کسی رحمت زحمت حرمتوز
 از سر برود و بشینی آب ششم فرو نشاند ما که از تار یکها
 در پهن خانه روشنای دیدم یعنی صوتی که زبان فصاحت
 ارباب حاجت او عاجز ماند چنانکه در شب تار یک صبح بر آید

تاریخات

تا آجبات از طلمات بد باید قدح برف آب بردست و شکر
 در آن ریخته و لعون اینچه ندانم بجلدش نکرده بجم و باطره
 چند ار کل روشش در آن چکیده فی الحقیقه شربت از دست نکار نشین
 بر گرفتیم و بخوروم و عمارت سر گرفتیم و بید بهر کفتم **شعر** ظمنا
 بقلبه لا یکنایه **شعر** شرف الزلال ولو شربت مجوس
قطعه حرم آن فرخنده طالع کل ششم **افند** بروی توهر
 با بداد **مست** می میدار کردیم شب **مستی**
 روز خوش افتاب **حکایت** سلطان محمود حواری شاه
 امار اللد بر آنه **س** با خطای برای صحنی صلیح اختیار
 که جمیع کا شغز بسیدم بسری دیدم خوبی لعابت اعدال
 و نهایت حال چنانکه گفته اند **قطعه** معلت هم شوخی و دلبری

انوخت **جفا و نماز دعا و ستمگري انوخت مراد مي**
 بچنين خوي و شك و قد و روش **مديده ام مكر اين شيوه**
 از پري انوخت **و كز نه عزم سباحت كند مخرم سفر**
 كسر كه بر سر كويت مجاوري انوخت **مقدمه مخور مخزني**
 در دست درشت و همچو اند كه ضرب بيد عمر و ادا كان رند
 سغد يا لغتم اي لبر خوار زم **و حقا صلح كردند و بچنان آمد و عمرا**
 خصوصت مشيت بچند و موكودم **ميرسيد لغتم از خاك ناك**
 شير از لغتم از كفار سعدي **چير ياد داري لغتم ملي شغري**
بليت بخوي بصول معاضا **علي كزني في مقابلته**
العمرا **و علي حر ديت ليس يرفع راسه** **و هل**
ليسقيم الرقع من عامل الجرس **و كوت غالب اشعار او**
 انانيت زلف از غلبه

در بيان جواني
 نغمه زيبه
 در بيان جواني
 نغمه زيبه

در بيان

در بيان با بر سر است اگر كوي لغتم مستدي نرديك نرند
 قال النبي عليه السلام **تكلموا الناس على قدر عقولهم**
 اين لغتم كند و چون بر اندازه عقل است
 بنيدشديم و لغتم **مشغولي** طبع ملا تا هوس نحو كه صورت
 عقل ادل ما نحو كه **اي دل عشاق بدام تو صيد ما بتو عمل**
 تو ما عمر و زيبه **با بد ادا ان كه رخت سفر رسيه بودم** **كس از**
 كار و ايمان كوشش **كه بلان سعدي است** **دوان آمد بود و اع**
 و نطف كرد و آسف خورد كه جدين روز خرا بكفجه كه سعدي
 منم ناستر كردم **بزرگامرا بخدست بيان** **لبيتمني لغتم مصحح**
با وجهت زو آواز نبايد كه منم **كوت چه شود اگر درين نغمه خنده زيبه**
 بر سار ما بخدست **تفني كردم لغتم توانم حكيم اين حكايه كفتند**
قطع **بر ركي ديدم اندر كوه ساري** **فناعت كرده اند**

دنیا باری **در** کفتم بشهر اندر نیایی **که** بار برینده از
 دل بر کشایی **که** بگفت انجا بری رویاں لغزنده **جو** کل سپاسند
 ببلان بلوغت **این** بگفتم و توبه بر سر روی او دادم و وداع
 کردم **قطعه** توبه دادن بروی بار حسود **همدرا**ن لحظه گردش
 بدو **سب** کو وداع با یران کرده **روز** اری سو سرخ
 و نون سوزند **شعر** آن **ام** است **توم** الوداع **تا** سفا **که**
 لا تحسبونی فی الموت منصفاً **حرفه** کویز در کاروان
 مشارب در دود **الضائف** دیده
 محاربه راه مال بود بی از امراء عرب صد دینار بخشید تا
 نفقه فرزندان کند تا گاه دروان بر کاروان زدند و
 باک بر دید بازرگانان کوبه وزاری کردن گرفتند و فریاد
 مپاژده می بر آوردند **سب** که تفرغ کنی و گرفتاری **در** روز

بار پس

بار پس نخواهد داد مگر آن درویش که بر در خویش مانده بود در
 وی تعزیری پیدا نشد کفتم مگر آن معلوم ترا نبوده اند کفتم برده اند
 و لیکر ملائک الفیقه نبود که وقت مفارقت حسرت در دل باشم **که** نماید
 استن اندر چیز و کس **دل** که دل بر پیشی کار است شکل **که** کفتم
 این حکایت که کفتمی موافق حال است که را در عهد جوانی اتقان
 محالطت بود و صدق نمودت بنیابانی که قبله چشم جمال او بودی
 و سر مایه عمر وصال او **قطعه** مگر ملائکه بر آسمان اگر نه بشیر **که**
 بحسن صورت او بر زمین نخواهد بود **بدوستی** که حراست بعد از او
 صحبت که هیچ نطفه جو بودی نخواهد بود **ما** همان بار و جوش
 بکل اجل فرود رفت و بعد فراق از دو دماش بر آید روزگار بر سر
 خاک مجاورت میکردم **که** کفتم **قطعه** کاش آن روز که در بار تو شد

بجواب

خار اجل دست کشته بر روی تیغ بلاکم بر سر **ما جهان** ستودن
 روز بدیدی چشم **این** هم بر سر خاک تو که خاکم بر سر **قطعه** **آنگه**
 قرارش کوفتی بخواب **ناکل** نترس نقتاندر حرکت کردش
 کینه کل رویش برکت **خار** زبان بر سر خاش بر است **ک**
 بعد از هارقت او عزم خرم کردم که بقیه عمر فرشت موس در نوزم
 و گو محال کسی نکردم **قطعه** سودر یا نمک بودی که نمودی
 بیم سوخ **صحبت** کل خوش بود که نسبتی نشویش خار **ک**
 دوستش هر طایس نازیدم اندر باغ وصل **و** دگر امروز از
 فراق باری بیچم جو مار **حکایت** بی ارطو عرب بی حدت
 لیلی و مجنون گفتند و شورش حال مجنون که ما وجود حال
 فضل و بلاغت سر در میان نهاده است در تمام اختیار از

از دست

از دست رفت لبه نو ما حاضر آوردند دلاست کردند که در
 شرفش **ان** چه چهل دیدی که خوی با حیوان کوفتی محزون
 بنالید و گفت **شعر** **و** زنت صدیق کاصنی بی و دما
با دوست بود که علامت میکند بر او در رخ آن
دهاء **الم** برهائو ما فنی و علی عذری **کاش**
دیباچه بود که در آن ان مجرب است به این عذرم
 امان که عیب **حسبت** **ر** ویت ایدل سنان بدیدیدی **ک**
 تا بجای ترنج در نظرت **لغیر** جز دستها بر دیدیدی **و**
 حقیقت معجز بر صدق کوهی دادندی که **فذلک** **کبت**
این ان زبان
الذی **لمنتنی** **فته** **ملك** **را** **بدل** **اند** **که** **جمال** **لبی** **مطالع**
ک یا اند که علامت میکند بر او
 کند ناچه صورت است که توجیب چندین فتنه است تو بود
 نا طلب کیند در احبار عرب بگردیدند بدت آوردند **ش**
 ملک بر دد ملک در هیبت او نظر کردست خفی دید **سپاه**

قام وضعیف اذام و در نظرش حضرت ابی حکیم امیر کسری بن محمد حرم
 او بحال اردو پیش بود و بر بنیت پیش همچون لغز است در
 باو دقت ای ملک از در چه چشم همچون نظر در حال لبلی
 باید کرد تا سرش بده بر تو بخلی کرد **سعر** یا مضمون ذکر
اللحمی منبغی **لو سمعت** **وق** **الحی صاب**
مردار و کوشش اگر شنید بر زبان دهان او بر غنچه او از گفته
صعی **یا معشر الخلدن** **قولوا للمع** **قلت**
از کرده در میان بگویند از معاصرا ارکات
 ندیری ما نقلت **موجعی** **قطر** **مدرستارا**
در بگویند که بگردن محل در دوما
 نباشد در دریش **حرم** **در دوی** **نکوم** **در درویش** **کون**
 از نور به حاصل بود **با یکی** **در عمر خود** **ما خورد** **بیش**
 تا از حالی نباشد همچو ما **حال** **ما باشد** **ترا اف** **نه** **بیش**
 سوزنا ما بگذر نسبت **مکن** **اونک** **بدرست** **ما بر حضورش**

حکایت

حکایت قاضی همدان **حکایت** کند که نعلبند سبزی
 سری خوش داشتند و نعل دلش در آتش میگذشت
 روز طاری در طلبش بویان و ترصد و جوانان در حرب حال
 واقعه این بیت گوین **قطر** **در چشم** **آدمان** **بهری** **سرو** **منند**
 بر بودم ز دست و در پای فلکند **این** **بیده** **شوخ** **میکنند** **دل**
میکنند **خوار** **که** **بکس** **دل** **نبری** **دیده** **ببند** **شنیدم** **که** **در**
 گذری پیش فایحه **امد** **قرری** **از** **بن** **معامله** **لسمعش** **رسیده** **بجو**
در **اب** **الوصف** **رنجیده** **و** **شام** **بچ** **تاشی** **داد** **و** **سنگ**
 داشت **و** **سبح** **از** **چو** **منی** **نگذشت** **قاضی** **با یکی** **از** **علماء**
مبزرک **که** **هم** **فغان** **او** **بجو** **بگفت** **میب** **ان** **بهر** **چشم**
گرفت **بمیش** **دان** **عقد** **بر** **بروی** **تیش** **بیش** **در** **بلاد**

عرب که نزد ضرب الجیب **دیب** **نو** از دست
 نوشت بردمان خوردن **حوشتر** که از دست خویش
 مان خوردن **ه** همانا که از وفاحت ادوی سماحت می آید
 که با دشمنان سخن صلابت گویند و باشت که نهان صلح
 جویند **ه** انکو نو آورده ترش طعم **ه** روزی دو
 سه هرگز که شیرین گردد **ه** این گفت و بسند فضا باز
 آمدنی جدا از بزرگان عدول و فرکیان که ملازم او بودند
 زمین خدمت بوسیدند که با جازت سخن بگویم اگر چه ترک
 ادب است که بزرگان گفته اند **بیت** نه در هر سخن گفت
 کردن رواست **ه** خطای بزرگان شنیدن خطاست **ه**
 اما حکیم آنکه سوابق انعام خداوندی که ملازم روزگار

مذکات

مذکات مصلحتی که می بیند و اعلام کنند نوعی از
 خیانت باشد طریق صواب است که پیرا و این طبع
 نکردی و درش ولع و زور روی که منصب فضا با یکا منبع
 است تا کجا به منبع ملوث کردی و حره نیست که
 دیدی و حدیث اینکه شنیدی **مشو** یکی کرده به ادوی
س چه عم دالوار روی کسی **ه** لبانام بگویند سال **ه**
 که یک نام رشتن کند با مال **ه** قاضی رضیت باران بسند به
 آمد و حسن درای و حوط و فای ایشان افزین کرد و گفت بطر
 عزیزان در صحتی حال مرعین صوابست و سله بچوار و لیک
 چه کنم که دل سوزان جانان آرام نداد و ملک حیات **سفر**
 لوان **حبا** باللام **نزد** **ه** **سبعت** **انکا** **نفتی** **عذول**
 اگر چه روی ملامت کردن را با کتب **ه** بر این نیز روز در روز که از خداوندان دروغ را اعلام کنند

این کفایت و کسان را به نفع حال او برکت و نعمت پیران
 برینت و گفته اند که هرگز از در تر از دست زور در بار
 و اندر دنیا دست رس ندارد در همه عالم کس نداند
مبت هر که زرد پسر فرود آورد و در راز و این دوی
ست فی الجمله شش حلوتی میرسد و هم در آن شب شش
 حرکت و شش شراب در سر و شش در مغز خفتی
 و نیزم که **قطعه** است مکرر بگویند این خردس
 عشاق بر خورده هور از کنار کوس **باید** که با خوب
 گفتند در کنار **بیدار** باش تا زود عمر فرسوس
 تا نشوی رسیده آینه بانگ صبح **باز** در سرائی اناک
 جولو کوس **لب** ای چشم خردس ای لبی بود **بر**

ملکتی

بگفتن مهوده خردس **تقاضی** در آن حالت بود که یکی
 از متعلقانش از در در آمد و گفت چه نشسته بر خیر تا پای
 داری بگریز که حسودان بر تو رفتی گرفته اند بلکه حق گرفته اند
 تا ملکش فتنه که هور اندکست **باب** تیر و پیر و شاهیم بسیار
 که چون بالا کرد و عالی فریاد فاضلی متبسم کرد و گفت
قطعه بچه در صید مرد ضعیفم **چه** تفاوت اگر شغال
اید روی در روی دوست **کندار** تا عدو پشت
 دست میخاید **ملک** در آن شب الهی دادند که در ملک تو
 چنین منکر حادث شده است چه فرمای ملک گفت **من**
 ویر از جمله فضلاء عصر و لجان **دیر** رسیدم باشد که معاندان
 در حق او بغض غرض کرده باشند این سخن در سمع **مقبول**

نمی اید بلکه که معاینه کرد که چنان گفته اند **بیت** به
 تندی رک دست بدون به تیغ **۴** بدان کرد نشیت
 دست دروغ شنیدم که در سحرگاه با تپتی چند از برکان
 ببالن قاضی آمد شمع را دید آینه و دست بد نشسته و
 می ریخته و قند شکسته و قاضی در خواب رفته دست
 و خراب خفته بتلفش مدار کرد که بر خیز که آفتاب آمد
 قاضی در یافت که حال چیست گفت آفتاب از کدام جانب
 بر آمده گفت از قبل مشرق گفت الحمد لله که هنوز در نوبه نماند
 است حکم الله لا یغلق باب التوبة علی العباد
بیت نمود در روز نوبه زود کار
 و حتی تطلع الشمس من مغربها استغفرک
الله بر آنچه آفتاب از جانب مغرب طلعتش میبیند
 اللهم والوقت ملک توبه عند ظلم الامم
از بر خدا و بارگش معززه مارکن برده ظلم که مالک

النفیس

النفس نفعا ولا ضارا الا لله اجعین **قطع**
سوی از دست و زهر موهنا مالک سینه همرا
 این دو چیزم بر کنماه انگنند **۴** تحت با فرجام و عقل تا تمام
 که گرفتارم کنی مستوجب **۴** در بخشش عفو بهر کانتقام **۴** ملک گفت
 نوبه در بر حال میکنی که گرفتاری و بر بلاک خود مطلع این چه بود
 کند قوله تعالی **فلا یأیک یتفعهم ایمانهم لما سراق**
ساق قطع میکند آن نمل از جان اشک آن بر ماه خواهند دید
 تا سنا چه سود در زدی ای که نوبه کردن خود توانی کنند
عذر است
 انداخت بر کاخ **۴** بلند از سویه کو کوناه که دست **۴** که کوبه
 خود ندانود دست بر شاخ **۴** ترا باد و جبه چنین شکری که ظاهر
 شده است سبیل خلص صورت به بند این گفت و
 مو طمان عفت برود را و بخند **قطع** باستین مایه
 که در افشانی **۴** طمع مدار که از دامنست مدارم دست **۴**

اگر خلاص محالست زین گنه که مراست **۴** بدافا کرم که تو
داری امید و آری هست **۴** ملک گفت این لطیفه بر بیع
آوردی و نکته غریب کفیه ولیک محال عقلت و خلاص
شرح که ترا امروز از خاک عقوبت بر فضل و بلاغت آگاهی
باشد صحت آن **۴** میم که را از قلع بر اندازم تا دیگران
عبرت گیرند گفت از خداوند جهان برورده نعمت این
خاندانم نه تنها امیر گنه کرده ام دیگر از امید از نام
عزت کرم ملک سلخنده گرفت و لغو از خطا
او در گذشت و متعلقان که اشارت بکشتن او
میکردند لسان گفت **۴** ای که حال عیب خویشین آید
طعنه بر عیب دیگران چه ازند **۴** حکایت منظره جوانی

باز

باز با زویاک رویو **۴** که با پاکیزه روی در کرد رویو **۴** چند خواندم
که در رویای عظم **۴** بگردید در افانند ما هم **۴** جو طراح اندیش تا
دست کرد **۴** سباده کاخندان حالت ببرد **۴** همگفت از زبان
اموج تشویر **۴** و انکار دست باز کرد **۴** جو را بنیم بنامند با جانی
چکار آید ملائ زندگانی **۴** در بی گفتن جهان برورده شفت **۴**
شنیدش که جان میداد و سکفت **۴** حدیثش از ان اطلال
میوش **۴** که در سخن کند باز فراموش **۴** چنین کردند باران
زندگانی **۴** ز کار افاده نشو تا بدانی **۴** که سعید را رسم عشق با نبرد
جهان دادند که در بغداد تازی **۴** دلارامی که داری دل درو بند
و در چشم از همه عالم فرو بند **۴** اگر لیلی و محسن زنده **۴** حدیثش
ازین ذکر روشنی **۴** با ششم در صغیر حکایت ما با طبع

داشندان در جامع دمشق بخشی میبردند که جوانی از در در آمد
و گفت درین میان کس نیست که زبان با بریدند گفتند آری
و اشارت می کردند گفتیم خبر نیست گفت پیری صد و بیجاه
در حالت نزع است و زبان با بر چیزی میگوید که مفهوم ما
نبرد و اگر بگویم قدم ریخته فرمائی فردیابی چون با شش
رسیدم این سینه گفت **قطع** دمی خند گفتیم برارم بگام که
بگرفت ناگاه نفس در تپاک بر جوان الوان عمر
در خورده بعیم و گفتند و بس معاین سخن لعوبه بانسان
میگفتم و تعجب میکردند از عمر دراز و ماسف او رجعت گشته
گفتش چگونه در این حالت گشت **قطع** بگویم ندیده که چه سخنی
از زبان کسیر که از دهانش می رسکتند دندانهای **فجاس** کز که

چه حالت بعد از آن ساعت که از جوف غریزش در روه
حانی **کفتم** تصور رک از خیال بد کردیم آزار را طبع
مسئولی کرد آن که فیلسوفان یونان گفتند مزاج اگر مستقیم
است افعال انبیا انشا بد و مرض اگر چه دلیل دلالت بطلان
نکند اگر زمانی طبع خودم نامعالمی گشت دیده بر کردید
و بخندید گفت **مشغولی** حواجر در نقش الوان است **حانه**
از پای است و برانست **دست** بر من زند طبع طلب
چون حرف سپید او فاده حریف **ببر** روی به نزع نیاید
پس از حدش همباید **چون** محط شد اعتدال مزاج **مانه**
عنایت از کند نعلنج **حکایت** ببر روی لوحا گشتند که خنجر
خواستند بعد و حجره بکل راسته و خلوت با دلشسته و دیده

و دل در پوسه شههای دراز تخفتی و ندلهاد لطیفها کفتی تا باشد
 که حوائست کرد و وحشت نه ز بردن الجله شیر سبکفت که
 بخت بلندت باریو و چشم سعادت سدار که نصبت سر افادی
 چرخه پرورده و جهان ندیده دار میدیه و گرم و سرد روزگار خشنده
 و نمک و دار نوده که حق صحبت بداند و شرط مودت بجا آرد
 مستحق و مهربان طویش طبع و شیرین زبان **مشغول** تا تو ام دلت
 بدست آرم **در بازارم** نیاز آرم **در چو طوطی** شو شکر
 خورشید **جان شیرین** فدا پرورش **نه گرفتار آمدی**
 بدست جوای نه خورخوره رای نمرود و سبک بار که بروم
 جوانی بر دور خط رای زند و پر نش **چرخید** و هر روز باری
 کرد **قطعه** جوانان خردمند و خوب خسار **و دیگر** در وفا کس

بنامه

بنامید و فادار مدار از بلبلان چشم که بروم بر کلی دیگر سر بنید
 اما طایفه پیران لعقل و ادب زنده گانی کنند نه بمقتضای چهل
 جوانی که آخرتشان لیشمان باشد **بیت** ز غم بهتر جوی و منت
 شمار **که با چون** مخوی کم گزیند کار **چندین** سخن بر لب کفتم طمان
 بروم که دلش در فیدز آید و صید و کشت ناگاه **نغمی** سر و از فل
 برورد بر آرد و کفت چندین سخن که کفتی در روز و عقل و دران
 یک سخن ندارد که دفترش بنیده ام ار قابله که سبکفت زان جوان
 اگر نیری در پهلوش بنیده که مبری **شعر** ما سر است
 بین بدای **تعلیم** **بیت** **شما** **کافر** **رضی** **شفتند** **الضار** **یم**
نقول **هذا** **مع** **صفت** **و** **اما** **بقی** **من** **رقت** **لنا** **م**
قطعه زن که در بر رضا بر خیزد **بس** **فته** **و** **جنگ**

در بیان دوستی و محبت
 جز ترا و منم و بجز در در و در حدیسه برده
 گفت این که او سر داده که بخیزد
 دانسته در رخ جوانان از آن رخسار برده

از آن سرار جزو **میر** که زبانی نتواند خاست **الابصالی** کشیش
عصا بر خرد **فی الجهد** امکان موافقت نبود بمبارقت **بکامید**
چون مدت عدت سپرد عقد و نکاحش بستند با جوانی نهند
و برش نهند دست و بد خوئی جور و جفای دبدی رنج و غنا
کشیدی و شکر لغت حق گفتی که از آن عذاب الیم **رسیدم**
و درین لغت مقیم **رسیدم** **قطعه** با این همه مورد تمد خوئی
بارت کشیدم که خوردی **بالو** مرا سوختن اندر عذاب **به که شدن**
با در آن در بهشت **تو بر** سازد زنده خوردی **نیک** تراید
که کله از دست **نش** **درد** ز بیا و جامه **دبا** منزل و عمو
وزنک **تو بر** موس **این** همه کسوت زلال باشد **مرد**
کیر و ضایع از نیند بس **حکایت** همان **میر** بودم در دنیا **بیک**

که مال

مال فراوان داشت و فرزند خوب بود شیخ حکایت کرد
که مراد در عمر خویش نحیرای فرزند فرزند نبوده است درختی
ازین دادی ریاضت کماست که مردم حاجت خواستن انجا روند
و شهبانجی نالیده ام و روی در بار آن درخت مالیده ام تا
مراد از فرزند خشنیده است شنیده ام که کسب استه بار بفقان
بمبلفت چه بوی القرآن درخت را بد استمی که کماست تا
و عا کرد می که پدرم **مرد** **نکنه** **خواجسته** تادی کنان که کسبم عاقل
است و کسب طعمه زمان که پدرم **فوت** **حکایت** **روری**
بغور جوید سخت رانده نوم و شتابگاه در پای کسب
مانده **میر** **صعیف** از پس کاروان می اندکنت **خسب** **بجایی**
خفتن **لغتم** چون روم که در پام **الیه** **شد** **نه** **بایی** **رغبت**

تشنه که گفته اند رفق و ششست به که دو بدن و کشتن
قطعه ای که ششاق منزل شتاب **بند** کار بند و صبر
 آموزد **آب تازی** دو مک **بعل شتاب** **بشتر** آینه مرود
 شب در روز **حکایت** جوانی صفت و خندان و لطیف طبع
 و شیرین زبان در حلقه عزت مایه که در کوشش اریح نوع عم
 نیایدی و لب از زنده فرام نشدی روز کاری بر آمد که اتفاق
 ملاقات مغبنا و بعد آن دیدش زن خواست و فرزند برخواست
 و پنج ششاقش بریده و کل هوس بر مرده پسیدش این چه
 حالت گفت تا که دوکان بیاوردم و بگو که می خواهم کرد
بیت بدر کرده گیتی غرور از سرش **سر** تا توانی بر الو
بشش **شعر** زمان الصبا فقمم و الشب فحالی
 وقت کو در کجاست نام **بشش** **بشش** **بشش**

وصا معتبر الزمان ندر است **بشش** چون پیشدی زود کی دست
 و کشتن نگران **بشش**
 بداره ایام جوانی بچوانان بگذار **بشش** **بشش** **بشش** که
 در نماید آب **بشش** **بشش** **بشش** **بشش** **بشش** **بشش** **بشش**
 چنان که سزده **بشش** **بشش** **بشش** **بشش** **بشش** **بشش** **بشش**
 امر ماکدی در سینه روز **بشش** **بشش** **بشش** **بشش** **بشش** **بشش** **بشش**
 ان پشت **بشش** **بشش** **بشش** **بشش** **بشش** **بشش** **بشش**
 فرور **بشش** **بشش** **بشش** **بشش** **بشش** **بشش** **بشش**
قطعه همه بر اها ولدت **بشش** **بشش** **بشش** **بشش** **بشش** **بشش** **بشش**
 هم فرم تا روی **بشش** **بشش** **بشش** **بشش** **بشش** **بشش** **بشش**
حکایت وقتی در جهل و جوانی مایه **بشش** **بشش** **بشش** **بشش** **بشش** **بشش** **بشش**
 بکنجرت شسته و همگفت **بشش** **بشش** **بشش** **بشش** **بشش** **بشش** **بشش**

در شش سگینی **حکایت منظومه** چه خوش گفت ز لایق بوند
 خویش **چو دیدش ملک افکند و پیل تن** کرد عهد خوردت
 باد آندی که چاره بود در اغوش **نگردی در هر روز بزم**
چنانکه نوشید و در روز پیرزان **حکایت** پیر بردی با
 گفتند چرا زن نکنی گفت **با پیر زمانم عیش نباشد گوشت**
 جوان بخواد چون مکنست داری گفت **منکه پیرم با پیر زمانم**
 الفت نباش او که جو است با پیر دوستی صورت نه بند
چیت زور باید نه ز که با نورا **گرزی سخت به نه ده**
 گوشت **حکایت منظومه** شنیده ام که در میز روزه کهن
 پیری **خبال لبست** که پیرانه سر بگرد **حکایت** **بجاست**
 دخترک خوبرو که ز نام **چو درج گوشتش از صنم مردمان** **نهفت**

چنانکه

چنانکه رسم عود بر بو تنار کرد ولی جمله اول عصا خنج **خفت**
 کمان کشید و نزد بر بدف که توان دوخت **مگر کسوزن لولاد**
 حابه نه گفت **بدوسان** کله آغاز کرد **حجت ساخت** که
 خانان مشوخ دیده پاک رفت **میان** ثور وزن **حکایت** **دفته**
 خواست چنان **که سر شجوه قاضی کشید** سعدی **گفت**
 بس این خجالت و شغف **کماه** دختر **تست** **ترا که دست**
 بزرگ هر چه داری **سفت** **باب** **مفتم** **در ادب و تربیت**
حکایت تو ایگری بخیل را **پیری** رنجور **بوند** **خندان** **گفتند** **شر**
 مصلحت آلت که ختم **زان** کنی **از بهر او** و **با بدل** **فرمان**
 نماند که برکت **زان** خدایم **او** را **شفا** **بخشد** **کجی** **درین**
 اندیش **فرود رفت** و **گفت** **مصنف** **محمد** **درین** **اولی** **تر است**

که خبر ز صاحبی بشد و گفت خشمش بعلت آن خستار
 آمد که قرآن سر ز بانست و آن در میان جان **مشغولی در بجا**
 کردن طاعت نهادن **ک** گشتن همراه بوی دست دادن **ک**
 بدنیاری جو خرد در کل ماند **ک** درش المهر خلم هر صد خواند **حکایت**
 یکی از وزرا و سپری کوزن داشت در اسپس معلوم دستاد
 که مر این فرزند را برستی که ^{کنز} عاقل شود مدنی کرد پس سودی
 بنویس بر پدرش کس فرستاد که بسز عاقل نشود و مراد لوانه
 کرد **قطعه** چون جو اصل کوهر قابل **ک** تربیت را در و اثر
 مانده **ک** صفت نگویند اند کرد **ک** آینه را که بدکهر باشد **ک** سکت بر با
 تو هفت کار نشوی **ک** چونکه ترشد پدید ز مانع **ک** خر عیبی اگر بک
 آمو **ک** چون بید بنور خورشید **ک** عاقلان استرخ نگویند **ک**

ناده

زاده فر همیشه خورشید **حکایت** حکیمی سپهر را بنامید **ک**
 که ای جان بدین شهر آموزد که ملک دولت دنیا را اعتماد
 نباشد جابه از دروازه بدر و دو سیم و وزر بر محل خطر است
 یادزد بیکبار سپرد ما خواجه بفاروق بخواند اما هر چشم را
 بنده است و دولت با بنده اگر نه سازد دولت معتقد
 علم نباشد که هر نفس خود دولت نه برند است هر جا که **ک**
 قدر بند و بر صدر نشیند و بی هر لغوه چند وختی **بید**
 سخت پس از جاده تخلم بردن **ک** خورده نیاز و جور معلوم
 بردن **ک** وقتی افتاد نشد در شام **ک** هر کس از گوشه فرا
 رفتند **ک** روستا زادگان **ک** نشیند **ک** بوزیری بیادش
 رفتند **ک** سپهران **ک** وزیر نافض عقل **ک** بکدام روستا رفتند **ک**

بیت میراث بدخواه علم بدر آموزه کین مال بدخرج
 توان کرد بده روز **حکایت** یکی از فضلا عرض تعلیم مکر کرده
 همسر خود را بسیار کردی و ضربت می چنان زدیدی باری سپهر
 از بیچارگی شکایت پیش پدر برد و حاجت ازین درمند
 برداشت و به پدر خود پدر را دل بهم برآید استاد
 بخواند و گفت لبران احاد را حفا و جور و توج نکریدی
 چنانکه فرزند ملا سبب گشت سخن با بد نشسته گوش و
 حرکت پسندیده کردن همه خلق را و احسانت خاصه با شاهزادگان
 که هر چه از دست و زبان ملوک رسد برآید با فواه افتد
 و قول و فعل عامه را چندان محسب بر نباشد **قطع** الرصد
 جرم دالو مرد درویش **رفیقش** یکی از صدقند **شد**

«البر»

و از یک مال پسند او را سلطان **زایمی** قلمی رسد
 پس مراد در تندی اخلاق خدا و بد مزاده **انگشت**
 الله سنا تا حسرت اجبا و از آن شستری باید کرد که در
منع عوام قطع هر که در خوردنش ادب نکند **در بزرگی**
 فلاح از بوجوب **جوب** تر از این آنکه خواهی هیچ
 لشکر خرد جز مالش راست **ملک** احسن تدریس معلم
 و تقریر سخن او پسندیده اند خلعت و شش بخشید و
 بلند پایه گردانند **حکایت** معلم کبابی را دیدم در دیار
 مغرب ترش روی و تلخ گفتار بدخوی و مردم از ار که ا
 طبع و بار بر سر کار که عیش مسلمانان بدین او نه گشته
 در خواندن دانش دل بردمان سپید شدی **جمع** لبران

انگشت

بیشتر از این که

بالکون

است و بیشتر از آنکه

پاکیزه و دختران دو شنبه بدست خفا و گرفتار نه زهره
خزده و بارای کفاز که عارض سیمین یکی لطیفه سیاه
کردی و گاه ساق بلورین کجبه نهادی انقضه شنیدم که
طرفی ارضایت او معلوم کردند برود و برانند و مکتب
بصالحتی دادند با رسا سلیم و دیگر وی حلیم که سخن بچشم خود
نکفته و موجب انار کس بر زبانش زنی کوه کارز ایهت
استناختین از سر رفت و معلم دوی با ملک خوبی
دیدند چون و لوصفت بیک شدن و با قضا و حکم او
نرک علم بگفتند و اغلب اوقات بیاریچه فرلا هم
نشند و لوح نادرست کرده سروروی بگد بگرددیم
شکستندی استنا معلم چو بگویم از راه **خونک**

بازند کودکان در بازار **اعداد** ده هفته بر در آن مسجی کد نبر
کردم دیدم که معلم اولین را دل خوش کرده بودند و بمقام
خوشی آورده مجرد دیدن او برنجیدم و گفتن لاجول که بار
دگر را البیس معلم ملائکه چرا کردند سپردی جهان دیده
باشند و گفت نشنیده که گفته اند **قطعه** باد شیلک سپر
مکتب داد **لوح** سیمینش در کنار نهاد **بهر** سر لوح او
نوشته بر **جور** استا به زهر **بزرگ** **حجاب** پهلایان
رلا نعمت پیقاس از ترک که عمان بدست اقبال سن و مجبور
اعا کرد و سد ری پیش گرفت **بهر** ماند از سایر معاص
وسگری که کرد و سگری که نخورد باری بخصیتش که هم انورند
و حل آب روانست و عیش اسبا کرد ان **تخریج** فرادان

کردن سلم کسی رست که دخل معین **قطع** چودت
 نیست خرج آهسته تر که **که** بسکونند ملاجان سردی
 اگر باران بگویمان **نبارد** لبالی دجه کرد و خشک
 رودی **عقل** داد پیش کبر لهود طرب بکنار که چون
 نعمت سیری شود سختی بری و **کشمیانی** خوری پس از
 لذت های دوش ای سخن در کوش نیاد در در قول
 من اغراض کرد و گفت راحت عاجل متشوش بحث
 اجل مغض کردن **حلاف** رای خردند است
 خدا و دان کام نیکویی **چرا** سخن کننداریم سختی
 بروش در کس ای یار دل او در **غم** زدانشاد خوردن
 امروز **خاصه** ملاکه در صدر مردن **شسته** ایم و عصفوت

بسته و ذکر انعام در امواه عوام **افاده** **منشوی** هر که علم
 بسجا در کم **بند** شاید که نهد بر دم **نام** نیکوی پوشد
 بیرون ز کوی **در** توانی که به بندی بروی **و** دیدم که نصحت
 و نیز **بزرگ** دم کرم در دل سردا و **بزرگ** نصحت
 گرفتن در وی از مصیبت او **بگردانیدم** و **کمی** است
 نشسم و قول حکما را **کار** استم که گفته اند **بلغ** ما علمناک
 فان لم **تقبلوا** فما علمناک **گرچه** دانی که نشوند کوی **ساز**
 هر چه دانی تو از نصیحت **دین** **رود** باشد که حره سر سینی
 بدو با **افاده** اندر **مید** دست بردست **میزند** که در لیج
 نشنیدم **حدیث** دانشمند تا بس از ندنی که نکبت **حالتش**
 آنچه می اندیشیدم **بچنان** بصورت دیدم که **جابه** باره بهم

میدرخند و لغمه لغمه همی اندوخت و لم از ضعف حالتش مهم
 برآید و مرده بنزدیم در خبان حال ریش در ریش را مکت
 خراشیدن و نکاشتن پس بادل خود کفتم **شوی حرف**
 در پایاں سینه **بند** نشد ز روزی که سینه **درخت اندز**
 بهاران بر شاخ **رسان** لاجرم بپرک ماند **حکایت**
 بادشاه سپهر لایا سی داد و گفت ای فرزند مرا نیت
 خبان کن که سپهران خود را حکیم در پی او سالها رنج برد
 و سعی کوی کجایی برسد و فرزندان ادیب در فضل و عبادت
 منتهی شدند ملک دانشمند را مواخذه کرد و گفت و عوه
 خلاف کردی و شرط وفا بجا نیاوردی گفت بر را علم
 ادراپی پوشیده ماند که تربیت یکسانست و لیک طبایع

مختلف

مختلف که چه سیم و ز زینک اندر بود **در همه سنگی**
 نماند ز رو سیم می نباید بر همه عالم سهیل **جای ایسان**
 میکند و جانی ادیم **حکایت** بر مردی را شنیدم که مردی
 را اسبگفت از سپهر خدا که نعلق خاطر آدمی زاده مروزی
 است اگر مروزی ده بودی از مقام ملائکه در گذشت **مفصله**
 فراموشت نکرد از دران حال **که** کوی لطف و مدفون و
 مدبوش **روانت** داد و طبع و عقل و ادراک **جمال**
 و نطق و ادراپی و فکر و هوش **ده** گشت مرزب کرده
 برکت **دو** بازویت و یک دشت بردوش **کنون**
 پندار ای ناچیز نیت **که** در دادن کند روز فراموش **و**
حکایت اعرابی را دیدم که بر اسبگفت یانی **اینک مسئول**
 از روز غمزه و سوال از کجاست

یوم الفیئة ما ذاک کنت فلا یقال لمن یسب
 در روز فایئت چه کس بگذرد و خواهد گفت که در روز کنت
 یعنی ترا بپسند که عقلت چیست گویند که بدرت کست
قطع جامه کعبه را که بپوشند او نه از گرم سینه نامی شد
 باغری شسته روزی چند لاجرم همچو او گری شد **حکایت**
 حکماء در تصانیف اصیبر آورده اند که گندم را اولاد معلوم
 نیست چنانکه سایر حیوانات با اصحاب حکایت چنین گویند
 که چون ولادت ایشان نزد یک کرد و ایشا مادر خویند
 و شکش بدید و راه صحرا گیرند و آن پوستها که در خانه کفم
 بینند از آنست با بر این نکته پیش بزرگی عیلقم کنت
 دلز بر صدق آسب کوهی سبید و جز چنین نتواند بود
 چون در حال خوردی ناما در خبان معامله کردند لاجرم در بزرگی

صفتی

چنین ناقبول و نامجرب آیند **قطع** لیس را بر دست
 کرد گای جوانز و یاد گیر این بند هر که با اهل خود فایئند
 استودت رود و لیتند **مثل** گندم را گفتند چرا برستان
 بدرنه ای کنت بما السلام چه جرئتست که برستان بدون
 ایم **حکایت** زن فقیری جامه بجدت حل لیس آورد و در پیش
 ملا محمد عمر فرزند ضایده لبو گفت از ضایه عزوجل مرا لیسری بد
 این خرقه که پوشیده ام همی همه اشیاء در و نشیان باشد اتفاق
 لیس آورد و در نشینش دامانی کرد و سفره ما بران کوشش
 بنهاد پس از چند سال که از سفر شام باز امد محبت آن
 دوست بگذاشتم و از خلونگی جاش خبر رسیدم گفتند بزدن
 شخه در دست کفتم سبب چیست گفتند لیسش خر خورده است

و عریبه کرده و کسی را خون رنجینه و از شهر کرجینه بدرست
 او سلسله در پای دعل در نای کفتم این بلار از خدا جفت
 خواسته است **قطعه** زبان باز دار ای مرد همو شبار
 جو در وقت ولادت باز زانند از آن بهر نزدیکی
 که فرزندان نامهور زانند **حکایت** طفل بوم زری را
 بر سبدم از چه بلوغ گفت در کتب مسطوبت که سه
 نشان دالو یکی با نروده سالکی دوم صلح و سوم بر
 آمدن سوی نهانی اما در حقیقت یکی نشان دارد اما
 در نبرد رضاحی پیش از آن باشد که در بند خط نفس و
 بر کلام صفت در وجود نیست نزدک محققان بالغ
 شمارند **قطعه** بصورت ادبی شد قطره آب

که اصل ادبی

که چهل روزش قرار اندر هم ماند اگر چل ساله را عقل و ادب
 نیست **تحقیق** نشاید ادبی خواهد **قطعه** جوان موی
 و لطف است آدست **همین** نفس بولانی سپندار **همه** باید
 که صورت متیوا کرد **باب** او آنها بر ارشکوف در نکار **چو**
 انسان را نباشد فضل و احسان **چه** فرق از ادبی با نفس
 دلوار **بدرست** آوردن دنیا نیز نیست **یکی** را که توانی دل
 بدرست آره **حکایت** سالی تراعی در میان بیادگان حجاز
 افتاده بود و داعی هم در آن سفر پیاده بود حاصل الامر فرد
 سروروی بگذر در افتادیم و داد و سنون و جدال برادیم کجاوه
 نشینیم نلادیم که ما عدل جو سکفت بوالعجب کار است که
 بیادگان حاج چون عرصه شطرنج لبر همی بر بند فرزی می شود

یعنی بهتر از آن میگردند که بودند و بیادگان حاج بادیه لیسری
 و تبر از آن شدند که بودند **و** از کبوی حاجی مردم
 که ابراهیم که پسین خلق بازار میدرد **و** حاجی نویسنده شتر
 از باران که **و** شچاره خاره بخورد و با بر **و** لطیفه مژدی
 لفظ اندازی همراهِ موخت حکیمی گوشت ترا که خانه بنین است نه
 بازی است چه جای آتش با زرب **و** بیت نایدانی که
 سخن صواب است کبوی **و** داغچه دانی که نه نمکوست حشر
 کبوی **و** حکایت مودی را چشم درد خوبت پیش مطاری
 رفت که مراد او که **و** مطار را آنچه چشم همار با پان میگرد
 در دیده او کشید که شد **و** حصولت بد او بود که گفت
 بود هیچ نادان نیست اگر این مجرب بودی پیش مطار فرستی

مراد او

که مراد او آن مضمود ازین سخن است که هر کجا از نوده را کاره نوزک
 و ناید عاقبت نداشت برود و در دیک خردندان بخت عقل
 بسوب **و** فطوح مذکور پوشند روش **و** لغو و مایه کاره
 خیر **و** بویا باد که چه یافته است **و** بر سرش نگارگاه حریر
و حکایت یکبار از بزرگان اعمه لیسری در آن وقت پرسیدند
 که در صدق تر نیست چه نویسم گفت لا اکتب محمد سل
 عزت و شرف پیش از است که بر چنین جا میاید و انما بنشین
 که بروز کاری نموده کرد و حلالین رو کند و حرمت آن
 نشاء لک خیر **و** نویسد آن مکه فایست **و** فطوح آه
 هرگاه سبزه در بوستان **و** بدبیدی چه خوش شد **و** بگذرد
 بار تا بوقت بهار **و** سبزه سینه دیده بر گل **و** بار سالی

نور

ک

نور

برکت از خداوندان نعمت گذر که مده را دست و پا بر لب
 استوار و غفوریت کرد گفت البسیر هم جو بود مخلوقی را خداوند
 عود حل بر حکم نو کرده و بر آردی بصیت نهاده شکر نعمت
 باز تو بجای آرد و خدایی جفا بر نهاده روان مدار که فردا در شرفیاست
 به از تو باشد و تو سر مساری بری **ب** بر نهاده که خشم بسیار
 جوشش بکن و دلش مبارزه **ا** او را بده دردم خریدی **ا** آخر نه بدت
 آفریدی **ا** آن حکم خود خشم تا خند **ب** هست از تو بر که خداوند
 از خواص ارسلان و اخوش **ا** و طمان ده خف بکن و زاموش **ا** در جرات
 از بن عمر علیه السلام که گفت بر که حضرت آفریاست آن باشد
 که عده صالح را به نیست **ب** نه و خدا در طمان را در دوزخ **قطع**
 بر خلد که طمان خدایت **ا** خشم هم در آن دطره مگر که نصحت

بعبور و شمار **ا** مده از او خواهد مزر **حکایت** سالی در بلخ
 با شامیان هم سفر نجوم و راه از حرامیان هر خطر خوب بد تو عملا
 با هم نیر بار و خرج اندازد و سلم نور و پیش دور که ده مرد توانا
 بجان او را بر نه کردندی و در آوران بودی زمین لشت بر
 زمین نیاید و زنی و لکن تنغم و سب به پرورده به جهان دیده و به سوز
 کرده و در عدل کوس و لا در آن کوشش از رسیده و بر شمشیر مبارزان
 مژده **ب** بقتال در دست دشمن اسیر **ا** مگر بدش مبار دیده
 باران تشر **ا** اتفاق مرد آن جوان در پی عدوان مرفتم بر آن
 دیوار قدیم که در پیش آمد بقوت بازو بپسندید و هر دست
 عظیم که دبی بر در سر بجهت بر کنیدی و تقاضا کسان سکف **ب**
 بیل کو تا گفت تا زور کردان **ب** سندی **ا** شکر کوبتالف سر بخر

مردان **مبید** تا در بر حال و دهن و ارسب سبک لغزه مراد درند
 و قد قیل ما کردند بر دست بک چوبی و در نعل دیگر طلع کوبی
 جوانر الغم چه بی ناری **پست** بیا رانچه داری مردی و
 زور که دشمن بیا بر خفا کند **کوبد** تیر و تاراد بدم اردن
 جوان مفاو دوزخه در استخوانش گرفته **ه** مهر که موی
 شکافد به تیر جوش خای **ه** بر دوزخه زور آوران بدایو
 پای **ه** چاره خزان ندیدم که رخت و سلاح و جامه را کردم
 و جان سلامت بر دیم **قطع** بکاره کران کار دیده کوبد
 که شیر شزاه در آلف بر زخم کند **ه** جوان اگر چه قوز بال سلین
 باشد **ه** بچک دشمنش از هول کبسلد بوید **ه** بخت بر
 مصاف آرنوده معلومت **ه** چنانکه سله شتر پیش نشیند **ه**

کلام

حکایت نوانگر زاده را دیدم بر سر کور بدو **لشسته** و باد و شر
 بچه سناظره در بویسه که صدوق تربت بدرم شکیب است
 و کلاه ز کین و فروش رخام کسترده و خشت فروزه در آن
 بکار برده و کور بدیت چه ماند خشتی در ده فرام آورده
 و خشتی خاک بر آنجا کرده در دیش بچه جوان سخن شنید
 گفت خاموش بدیت از زیر سگ کران نهند خنبد **ه** باشد
 که بدرم به پشت رسیده بود در حرکت که صوت **العقل** **ه**
 زبانه دروش خنبد دارند که **حسرت** **کندار** **قطع** **ه** خر که کتر
 نهند بر روی بار **ه** بره آسوده ز کند رفتار **ه** مرد دروش که بار
 ستم و فاقه کشد **ه** بدو ک همانا که سبکساراید **ه** دانده در لغت و
 اسایش و آسانی است **ه** مردش ز زیر همه شکست که دشوار است **ه**

بهمه حال اسیر که ز بندی برید خوشتر از حال اسیر که گرفتار آید
حکایت نزدیکی را بر سپیدم معمران حدیث که اعتدای
 عدو دك نفسك التي بين جناتك كنف هر
 دشمنی که با وی چنان کنز دوست نو کرد و مگر نفس را خدایه
 ملاحظت پیش کنز مخالفت زیاد کنز **نقطه** داشته
 خور شود آدمی بکم خوردن و اگر خورده چو بهایم موفقت چو
 جمار و ادهر که براری مطیع امر شود **حکایت** خلدت نفس که فریان
 و در جوانیت مراد **حکایت** جدال سعد بن ابی وقاص در میان
 نوکر و درویشی بیلی را صورت درویشان نه بر سیرت
 ایشان و بدم در محفل شسته و جلی در پوسته و در
 شکایت باز کرده دوم تو انکران آغاز نهاده و سخن بدینجا
 از سینه

رسانیده بود که درویشان را دست قدرت ستمت ستم
 تو انکران بار را دست کشته **حکایت** که جانزادیت اندر دم
 نیست **حکایت** حدادان نعمت را اگر تم نیست **حکایت** و آله پرورده
 نعمت بر کاظم این سخن نال پسندیده اند لکنم از بار بود انکران و ظل
 مسکینان اند و خیره کوزه شنبان و موصد ز ایران و کف
 ساوان و محل بار کران از بهر راحت دیگران دست
 نبادل نگاه طعام برند که مستغفان و زیر دستان بخورند
 و فضل مکارم ایشان به جوانان و پیران و اقا در و احقران
 و نیازمندان و اسیران بر **نقطه** تو انکران اوقف است
 و نذر بهایی زکوة و هدیه و عناق و فطره قربانی تو کی بدو است
 ایشان سر بر نتوانی **حکایت** جرای دور کت و انهم بعد بر نشانی

در عهدت چو دست و قوت بچو تو اگر از راه میر شو که
 ملل مری دارند و جامه پاک و عرض مصون و دل فارغ و دوت
 طاعت و در لغت لطیف است و صحت در کسوت نظیف است
 که از شکم خالی چه قوت ابد و از دست مهر چه بیرون
 و از پایش گشته چه بر واردت گرسنه چه بر **نظم** است
 بر آنکه خسته پانگه بید **بجو** وجه با بدادش **مور**
 کرد آرد و تابستان **تا** تو لغت بجزرستانش **وغت**
 با فاقه **بجو** نه بگوید و جمعیت در ننگه بی صورت
 بند و بی **بجو** عیال بته دو در نظر عتاش **نشسته**
 بر کز این بدان کی ماند **خو** خداوند لغت بچو مشعل **خو**
 چراکنده روز بر آنکه دل **بجو** عیال است این قبول **خو**

زبان

تربت که جمعند و حاضر نه بر تیان و بر آنکه خاطر سباب
 معیشت ساخته و با و را و عبادت برداخته چنانکه عرب
 گویند **اعوذ بالله من الفقر المکت و محاکمات**
بناه محمد بن محمد از مو که بر کون گشته و در میان کمر
من لا حیث و در خبر است الفقر سواد الوجه
که گویند سواد وجه
فی الدارین کفالتشده که بفر علیه السلام رسیده است
در بر و در میان
الفقر فخری کفتم خاموشی که اشارت حواطم عالم صلوات
فقر بر کس است
عده و اگر رسم لغت طایفه است که مرد میدان رضاند و بد
 نیز فضا نه ایصال که خرد لبرار گوشند و لغت او را در گوشند
 و بر کی را در بازار دروشند **نظم** ابر طبل بلند ماند در طبل
بجو بی تو شنه چه پذیر کنی دفت بسیج **رومی** از طبع خلق
بجو از مردی **بجو** بی تو شنه بر او نه بر دست بسیج **دوستان**

به معرفت نیار آید فقرش بکفر انجا بد کاد الفقران
 بچگون گفرا و نشاید جز بوجو لغت بر بنه راوشیدن
 اما حبس بار مرتبه ایشان کی بر که هذا العلیا خیر
 صن مید السفلی نه بی که حق تعالی در محله منزل از
 نعیم اهل بهشت چه مر سیده اولئك لهم من ذوق
 معلوم ما بوانی که مشغول کفایت از دولت عفاف
 محروست و ملک فراغت زیرین رزق معلوم
 لشکان را نماید خواب همه عالم چشم خسته آب
 هر کجا سختی دیده و تلخی چشمه منبی خود را پشیره در
 کار اندازد و از عقب آن بر نیز دوار عفویت نرسد
 و حلال از حرام نشناسد قطعه سلی را چون طوفی بر سر آید

القدر

و نشاید بر جهد کین استخوانست و اگر لغشی دوس بر دوش
 دارند لیسیم الطبع نداده که خواست اما صاحب دنیا بعین غنا
 غایت بلخ طست و جلال از حرام محظوظ همانا که تقریر این
 محکم کردم و دلیل ما بوم کفتم الاضاف از تو تو قدرم
 هر کردید زواجران را دست بر کتف بسته و ما چون بنویس
 در زندان شسته با پرده معصومی در برده یا کفر از نعم بریده
 الاغلب و در شیر که شیر مردان را در لعنها گرفته اند و لعنها سفینه
 و محتمل است که یکی را از درویشان نفس نمانده مراد می
 کند چون فوت احصا نش نباشد بعضیان سبک کرد که بنظر
 و مرج تو مانند لغتی دو فرزند از یک شکم بر که که ابرج بجا بر است
 و آن دگر بر باست شنیدیم که در ویشی را با جنتی گرفتند

تا آنکه ترساری بر دخت ابرسمانان فوت ندادم که زن کنم
 و طاقت ندادم که خبر کنم ^{بیت تمامه در دور کلام} **لا اله الا الله**
 و از جمله مواجب کون و جمعیت درون که تو اکران راست
 بکانت که هر شب صغی در بر گیرند و هر روز جوانی با سر
 گیرند که صبح تا بان را دست اوصاحت او بر دل و سرو
 خرامان ^{بیت} **باز** بخالت در ملک **مخونی** عمران فرودیده
 خک ^{بیت} سرگشتهها کرده غناب **بیت** محالست که با
 چنین حسن طلعت او کرد شمار کرده و قصد نماهر کنند
 دل حذر هشته بود بجا کرد ^{بیت} کی التفات کند بر
 نمان بجای ^{بیت} **مهر** من کان من بدایه بر ط ^{بیت} **ما** شسته
^{که که با هم در دست او خرامان}
بیت ذال عن مرجم العنافة ^{بیت} اغلب نه رستان
 آرزو در نامور که آن المود در میان خرامان

لا اله الا الله
 لا اله الا الله
 لا اله الا الله
 لا اله الا الله
 لا اله الا الله

د

و از جهت معصیت الالبند و ار که سنگان مان را بنده ^{بیت}
 چون رگ درنده گوشت پخت نیر شد ^{بیت} **بیت** صراحت
 با خرد جال ^{بیت} **بیت** با چه عرض درو در عین فساد افزاده
 و عرض کرامی بجا درشت نامی بر باد داده ^{بیت} **بیت** با کرسنگ
 فوت بر نیر نماید ^{بیت} **بیت** افلاس غسان ار کف نفوی لبنا ^{بیت}
 حاتم نامی که سپایان نشین بود اگر در شهر لودی از خوش کرد بان
 پیچاره شدی و جابه بر دپاره کشته گفت که رجال اشان
 رحمت بر م کتم رجال اشان حسرت بخوری مادر کفایت
 هر دو هم گرفتار هر بندی که بر اندر بدفع ان بگو شد بر و هر
 شمار که بخواندی بخورن بند بر پیشیدی تا نقد کسبه همه در
 باخت و تبرع به بنداحت ^{بیت} **قطعه** ^{بیت} **بیت** تا سپر بنگینی از جمله

فصیح کورا خراسان سالغه دستغار نیست وین ورز و
 معرفت که سخن دان سجع کوئی بردر سلاح دار و کس
 در حصار نیست عاقبت الامر و لعلش نماید و لعلش
 کردم دست تقدی در ار کرد و پهبوده گفتن آغار نهاد
 و سنت جا بلان است که چون بدلیل از خصم رود مانند
 سلسله خصومت و دشمنی بخباند چون آذرت تراش
 بخت بالسر بر نیاید چیک بر خوات فوله تعالی این کلمه
 تبت این جنتم و شامم دار سقطش کفتم کر بامم
 گرفت ز خدای ش کفتم **قطعه** او درم و مر و در وفاده
 خلق از پی ما دو ان و خندان انگشت بعب جباری
 ار گفت دشمنو ما بدندان **الوصه** مرا فدا میبخش **قطعه** فی بدم

و حکومت او لاضی ندیم نا حاکم مسلمانان مصلحت بخود میان تو انگر
 در درش فرقی نکوبد قاضی چون سخن ما شنید بر حسب تفکر دو
 برد و گفت ای که تو انکران را تا کفنی و برد درش این خفاء
 رو دادش بر باد که هر جا که کل است خار است و هر جا که کل است
 خار است و بر سر کنج مار است آنجا که در شاهوار است هتک
 موم خوار است لذت حیات لاله اجل در پست
 و کفتم هتک و با دو بکاره در پیش **قطعه** جور دشمن چه کند
 که کشد طالب هتک کنج و مار و کل و خارا و غم شادی
 بهم اند **قطعه** کفنی درستان که میشکست و چوب
 خشک همچین در زمره تو انکران شاگرد و کفور و در حلقه
 درویشان میزند و صورت **قطعه** جو خمره بازار از او بر شدی

و حکومت

اگر زاله هر قطره در شندی **مقربان** جل و علا تو نگران اند
 در پیش سیرت و در روشن اند تو اگر سیرت و مهین تو اگر ان
 آشت که هم در روشن خورد و همین در روشن انکه کم
 تو اگر ان کرد قوله تعالی **وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَسَوْفَ**
کیه بر طر که بر خدا است و کما است او
 پس روی غاب از بر در پیش کرد و گفت ای تو کفنی
 که تو اگر ان شتغل ای تباپی و مست **اللهم طالع جنی** باشد
 که کفر قاصرت و کافر نعمت اند که بر بند و بنه بند و خوردند
 و نه بند و اگر شیل باران بار و و با طوفان چهار بر در او با
 حکمت خویش از محنت در پیش بر پسند و گویند
 کرار شینی و بگری شرا ملک **ملاک** لطیف و طوفان چه بک
 و دمان و حکیم خویش بیرون کردند **گویند** چه کنم که بر عالم زدند

قوی

قوی بدین صفت که میان کردم استند و طالب بود و بر جوان نعمت
 نهاده و صلاهی بکرم در داده و میان بخیرت است و او بر تو واضح
 کشاده و طالب نامند و معرفت صاحب و دنیا آخرت چون
 بنده ان حضرت **سک** سلام عالم عادل بود مظهر مضمور و ارش
ملاک سلیمان عدل ملوک الزمان مظهر الدنیا و الدین امر بر سعادت ادم
 الله انابه و القه اعلا **بدر** بجایی سپهر که زبان کرم نکند
 که دست جو تو با خاندان ادم کرده **خدا** تر خواست که بر عالی
 بخت **بدر** بخصل خویش ترا باک **عالم** کرده **قاضی** چون این
 حجه بدیاریا نند **مفقه** قضا و رضاد ادم از ماضی در گذرتم
 در تقدیم بکند که نهادیم و کوسه بر سر روی **بدر** که ختم سخن بدین
شد **مظهر** مکر ز روش کینه شکایت اندر خویش **ما** که نیرد

و ادم

بخنی اگر هم برین نسق مردی تو اگر چو دل و دست
 کاملت هست بخور و بخش که دنیا و آخرت مردی
بایشتم در ادا بصحت و حکمت حکمت مال از مهر امین
 عمر است نه عمر از مهر کرد و درون مال عاقلی را بر سپند که
 نمکین است و در بخش کسب گفت نمکین است که حوله
 و کسب و بد بخش که مرد است **مبت** مگر ناز بران
 به چاک که به بخش که عمر در سر خصل مال کرد و تحفت
 موسر صفوات الله فاروق الضمیت که در که حسن جان
 الله الیک تشید عایشش تشید که چه دید **قطعه**
 آنکس که بد نیاز و درم خیر بنده و حفت **سر عاقبت اندر**
 سر دنیا و درم کرد **خام** که متمتع شود از نعمت دنیا

باختی

باختی کرم که خدا با تو کرم که **عزیز** خود دلالت
 فان الفائدة الباقی عایدة لعجبتش دست **مبت**
 نفع آن تو ناز کرد **قطعه** در حفت کرم هر کجا بنج کرد که است
 از فلک شاخ مالای او که امید و اراد کرد و بخوری **مبت** من
 اره بر پای او **قطعه** شکر خدا که موفی شدی بخیر که انعام
 و فضل او نه معطل که است **مبت** که خدمت سلطان
 همکینی **مبت** شناس از او که خدمت بد است **حکمت**
 دو کس برین هموده بودند سعی بفایده کردند یکی الله داشت
 و خور و دیگری الله داشت **قطعه** علم خدای که بیشتر
 خلاق **مبت** جان عمل در تو نیست **مبت** که بخنی بوند **مبت**
 چهار پای بر دو کمانی خند **مبت** که هر مغز را چه علم و خبر که بود

نیرست باد **دوره نکت** علم از بهرین برود دست نه از بهر
 دنیا خوردن **نظم** هر که بر پیروز زهد و علم فروخت **خزمر کرد**
 کرد و پاک سوسخت **علم** ناپسند کار کور مشتعله دار است
 بهاده هر که عمر در باخت **خزمر بخرد** و ز سینه خشت ملک
 از خود مندان **جمال** کرد و دین از نیر کاران **جمال** باید بار **شاهان**
 نصیحت خرد مندان **محتاج** زند که خرد مندان **تفریق** ایشان
قطعه نیند اگر لشبوی از پشاه **در همه عالم** به ازین **منیت**
خزمر و مندی لغوای **عمل** **کر چه عمل** کار خرد مندی
سه چیز باید از مانند مال **بجارت** و **علم** **برجست** و **ملک**
سیاست **رحم** آوردن **بجودان** **ستم** است **بر بیگان** **عفو کردن**
از ظالمان **جوهرت** **بر مظلومان** **حسب** **لا حول** **و قوه** **کبری** و

نوازی **بر دولت** **تواند** **سکیند** **با بسیار** **نکت** **مرد** **دوست** **بها**
اعتیاد **سنت** **و بر آوار** **خوش** **کودکان** **که آنچنان** **مبدل** **شود**
بجوانی **متغیر** **کرد** **معشوق** **بزار** **دوست** **را** **دل** **نزدی**
و رسیدی **اندل** **بجایی** **نهی** **حکمت** **هر** **کس** **که** **داری** **ما** **دوست**
در میان **منه** **چه** **دین** **که** **دینی** **دشمن** **کرد** **و** **هر** **یدی** **که** **توانی** **بشد** **بین**
مرسان **باز** **که** **روزی** **دوست** **کرد** **حکمت** **بر** **راز** **که** **نهان**
حکمت **دانش** **بایس** **دو** **میان** **منه** **اگر** **چه** **مخلص** **باز** **که** **مرا** **حکمت**
لا **غیر** **دوست** **مخلص** **باشد** **قطعه** **خاموش** **به** **که** **ضمیر** **دل** **خوش**
با **کس** **گفتن** **و** **گفتن** **که** **کوی** **ار** **بیر** **از** **بهر** **حتمه** **به** **مبند**
که **جو** **پیش** **نموان** **لسنی** **عربی** **سخنی** **در** **نهان** **نباید** **گفت** **که**
بهر **اخر** **نشان** **بگفت** **حکمت** **دشمن** **ضعیف** **که** **در** **طاعت** **آید**

دو دستت نماید مضمودش جبران میند که دشمن موی کرد و
 گفته اند بر دوس دوستان اعتماد منیب خاصه از خلق
 دشمنان چه بر **منیب** دوستانم ز دشمنان مترند **دشمنان**
 خوف عداست در کند هر که دشمن کوچک را خوار دارد **خان**
 ماند که آتش اندک را مهمل فرو گذارد **قطعه** امروز بکش
 که میتوان کشت **آتش** جو بلند جهان سوخت **مکذ**
 که زه کند طمان **دشمن** جو بر نیز میتوان **حکمت**
 سحر در میان دو دشمن **خان** که اگر دوست کرد بدشمن
 زده **شیر** میان دوش جنگ چون آتش است **سخن**
 جایی بد بخت نیز کم کش **میان** دشمن آتش افروختن
 نه عقلست **خوف** در میان **خوفی** کند از دان خوش در کنار

دل وی اندر میان کور بخت **مخل** دشمن نادوستان
 آینه باشد **مباد** از دشمن نخواه کوس **بیش** دیوار
 آنچه کوی پوشش دارد **مانند** در پس دیوار کوش **حکمت**
 هر که با دشمنان **حسب** صلح میکند بر اصل حق سر از اردوستان
داوود تنویر خود مژگان همت **دشمنان** که با دشمنان
 تو هم **کشت** **حکمت** بر دشمنان **حسب** یکم از کف در شو
 بر نور **حسب** نگردد **دشمن** جو چینی ناتوان لاف از بروت **خوف**
مزل مغرور است در بر استخوان مرد است در بر **سخن**
حکمت هر که بدی را بکشد تمام خلق را را بلا براند و او را از عذاب
 خدا بخواهد **مانند** **قطعه** پسندیده است بخشش و بیک **دشمن**
 بر ریش خلق آزار **مهم** **ندانت** اهل **حسب** کرد بر ما **که آن**

ظلمت بر فرزند آدم **نکته** چون در انضامی کاری نترسد
 با آنکه انظروا اختیار کنی که بجز از راه بند **بیت** با قوم
 بهیله کور دشوار مگو **بیت** با آنکه در صبح زنده حکم مجوی تا کار
 بزور بر آید جان در خطر افکندن نشاید **بیت** جو دست
 از هر جلیتی در کست **بیت** حلالست مردن شمشیرت
حکمت صحیح کسی را مسلم باشد که نه امید زرد دارد و نه
 بیم **بیت** تو خد خود را بای بر روی ریش **بیت** در کتب نهی
 نهی بر ریش **بیت** امید و پریشش نباشد ز کس **بیت** همان است
 بنیال تو خد و پس **حکمت** تصحیح ارد شمع مذرفی حکمت
 و لیکر شنیدن رویت تا جلد ف آن کار کنی که عین است
قطعه حد کرد را خد شمر گوید آن که **بیت** که بر آن نور دست

نعمان

نعمان **بیت** کرت هر نماید دست چمن نبرد آرد بر کرد راه دست
 چپ **بیت** نکته **بیت** با آنکه برای دفع ستم کار است دشمنه
 بر ارفع خویشواران **بیت** قاضی مصلحت جو بر طراران هر دو شخص که
 بجز راضی باشند چه حاجت که پیش قاضی روند **قطعه**
 جو می معاینه پیش عدل مبادد **بیت** بلطف به کم بجک اوری
 و دل سیکه **بیت** خراج اگر بگذار و بطیب کسیر بقیه از او بماند
 موهرا **بیت** حکمت **بیت** همه میرا با بجاری چه کند که توبه نکند
 شعله مغرول از مردم آزادی **بیت** جوان کوشه نشین شرم و
 ملا خد است **بیت** که بر حق تواند ز کوشه بر جویت **بیت** حوائج
 مر باید که از شهوت به پر میرد که پرست شهوت حوائج است
 نیز **بیت** نکته **بیت** خشم پیش از حد است آله و لطف بودت

برود بخندان در شبنم که از تو سر شود و چندان ز می که بر
 دلیر گردند **نظم** در شبنم مگر خرد سندی پیش **و** نه سیست
 که ناقص کند در خویش **و** فرخوشی را فروید **و** در پیکار
 تن در زبونی **و** در **مشوئی** شبانی باید گرفت **و** برسد
و را لعین کمر برانه یک بسند **و** بقصا نگر دی که بخندان
 که در دوزخه گریزند **و** در **حکمت** دو کس دشمن
 ملک و دین اندکی با هم **و** حکیم **و** دویم زاهد **و** معجز **و** بر سر
 ملک **و** سوادان ملک زمان **و** که خدایا بخوبی دیده زمان
 بدار **و** نادیده را باید که خشم بردشمان **و** حد را بد که در
 بعضا نماید **و** اش خشم لعل بر صبا خشم افشا که زبان
 بر خصم **و** با **و** **نظم** تا بدنی آدم و خاک شود **و** که بر سر کند

بر

که رفتی باد **و** ترا بچین گری **و** کشتی **و** نه نهدارم از خاک
 یا آتش **و** **نظم** در خاک سلفان بر سیدم بجای **و** لغتم
 ملا تیرت از صیل پاک **و** گفتار **و** چو خاک تحمل کرای
 حکیم **و** در هر چه خوانده همه در زیر خاک **و** **حکمت** بخوی در دست
 دشمن خود گرفتار است **و** چرا که رعد از خاک غنیمت او خلاص
 نیاید **و** اگر دست بلا برنگ **و** رعد **و** بخوی **و** در دست بخوی
 بد خویش در بد **و** **حکمت** جوینی که در سپاه دشمن تو رفت
 افتاد تو جمع باش **و** اگر جمع کردن از تو فرود اند **و** **نظم** بود
 بود **و** سال **و** آسوده **و** نشینی **و** جوینی در میان دشمنان **و** **حکمت**
و اگر دانی که با هم یک نمانند **و** نماز **و** زاده **و** که **و** بر باره **و** **حکمت**
و دشمن **و** جو **و** بر **و** حیل **و** فرود **و** مانده **و** سلسله **و** دو **و** سنگ **و** چنانند

آنکه بدوستی کار کند که هیچ دشمن نتواند سر مار بدست
 دشمن بکوبد که آن ار اصرار الحسنین خالی بنام اگر این غالب
 آمد مار کشنی و اگر نه از دست دشمن رست **نظم** بروز
 موکه این شتر خضم ضعیف که مغز شیر بر آرد چو دل
 ز جان برداشت **بصفت** چرخیکه دل با سپارارد
 تو خاشاکش تا دیگر بیالو **ه** بطلان فزده مهر
 ببار **ه** خرد میوم باز کردار **بصفت** باد شاه سل
 بر جانیکه در آنف کردان مگر آنکه بر قول خود واقف
 شتر و اگر نه در هلاک خود میکوشی **ه** بسیج سخن گفتن
 آنکه کس **ه** چو دانید که در کار کرد سخن **حکمت** بر که بصفت
 خود را نمیکند بصفت دیگر با محتاج است فریب دشمن بخورد

و هر در علاج مخور که این دام رزق نهاده است و آن کلام طبع
 احق در سنانش غمشن می آید و بر تیز را از ایشان بنکو **نظم** آلا
 ناشنوی مدح سخن بکوی **ه** که اندک باید نفع از تو داند که اگر روزی
 ولادتش بر نیارز **ه** هر صد فدان عیوبت بر سخاو **حکمت** متکلم
 و تا کسی عیب نگردد سخنش صلاح نپذیرد **ه** مستوعره بر
 حسن گفتار خویش **ه** به خیس نادان و پندار خویش **ه** همه
 کس و عقل خوف بر کمال نماید و فرزند خو بجای **نظم** علی چو بود
 و سلمان خلاف **حکمت** چنانکه خنده گرفت از زراع **ه** شایم
 بطرف گفت سلمان که این چنانکه تو **ه** دروغ نیست خدا چو
 کردام **ه** چو گفت تو بگفت مجورم و کند **ه** و اگر خلاف
 کنم مجورم **ه** که از زمین بسط عقل منهدم کرد **ه**

و زود

نخوردن مبرده بچکس که نادانم **حکمت** ده آدمی بر سفره
بان نخوردند و در سک نام برداری بسز بر حریص با
جهانی گرسنه است و قانع بنانی بسز حکما گفته اند نواگری
بقناع است نه به رعیت **قطعه** بدر حوض دور عرض
منفیع گشت **مرا** بر یک و صیب کرد و بگذشت **که**
شهرت آتش است از وی بی پر سر **نخورد** آتش دفع
مگر بنیز **در** آن آتش بنابر طافت سوز **بصبر** آید
بر نیز آتش زن امروز **نصیحت** هر که در حالت نوانای
نیکوی نکند در وقت نالوار **سخن** بپند **بدا** ختر تر
از نعم از آن نیست **که** روز بصیبت گشتش با نیست **حکمت**
بر چه زود بر آید در نیاید **نظم** خاک شرفی بدم

که کند

که کند **در** چهل سال کاسه چینی **صد** روزی گشتند
در بغداد **لاجرم** تمبشش همی سپی **قطعه** مرغ از ریشه بر لب
آمد روزی طلبد **آدمی** زاده ندارد و خبر از عقل و بنیز **دانه**
ناگاه کسی گشت و چیزی بر نرسید **وین** تکلیف و فضیلت
بگذشت از همه چیز **آنگونه** همه جا هست از آن قدرش نیست
لعل دشوار بدست آید از آنست عزیز **حکمت** کار با بصیر آید
و سبعل بر آید **قطعه** بچشم خویش دیدم در سپاهان **که** مرد
آهسته بگذشت از شاهان **آهسته** باد با از یک **و** ماند شتران
بمجان آهسته بر اند **حکمت** نادان را بهتر از عالمو بر آید
اگر این مصلحت بوانست نادان نبوی **قطعه** چون نزاری
کمال فضل و ادب **قطعه** که زبان در دهان نکلد از **آدمی** بد

زبان فصاحت کرد **جوزیه مغز** سبکساری **قطعه** حریفی
 بلیغ تعلیم میداد **بر در صرف** کرده سعی **دایم** حکیم گفت
 از یادان چه کوشی **در** **سودا** بر نس از **لوم** **لایم** **بوم**
 نیاورد بهایم از نو کفزار **تو** **خاموش** **بیا** **موز** **از** **بها** **یم**
شوری هر که نامل ننگد در جواب **پس** **تر** **اند** **مخمش** **نا**
صواب **با** **سخ** **ارای** **چو** **موم** **پوشش** **با** **شش** **باز**
چو **جوان** **موش** **هر** **که** **با** **بدان** **نشند** **نیکی** **نه** **بند**
را **نشند** **ز** **شده** **با** **دیو** **و** **حشت** **اموز** **و** **خیزد** **در** **لوه**
از **بدان** **نیکوی** **نیا** **موزی** **نگند** **گر** **ک** **پست** **دوزی**
هر **که** **با** **دانا** **مراز** **خود** **مجاد** **که** **کنند** **تا** **چند** **ار** **تند** **که** **دانا** **تر** **است**
باز **پس** **ی** **که** **نا** **دان** **است** **مت** **چون** **در** **آید** **به** **از** **توی** **سبوح**

احوال

که **به** **دانی** **اعراض** **مگر** **حکمت** **مردان** **عجب** **بها** **بد** **کن**
که **در** **ش** **بزار** **سوا** **کنی** **و** **محو** **را** **په** **اعتماد** **هر** **که** **علم** **حوادث** **و** **عمل**
نگرد **بدان** **که** **کار** **و** **رانند** **و** **مخ** **میفتند** **نگند** **از** **تن** **مید** **عانت**
نماید **و** **پوست** **به** **مغز** **دماغت** **را** **نشاید** **که** **هر** **که** **در** **مجاد** **است**
در **معالجه** **در** **س** **نظم** **تقیات** **مخمش** **که** **زیر** **چادر** **باشد**
چو **باز** **کی** **مادر** **مادر** **باشد** **حکمت** **هر** **که** **بصورت** **نکوست** **میرت**
ز **بیا** **در** **وست** **توان** **شناخت** **بیک** **روز** **در** **فضایل** **مرد**
که **تا** **کجا** **ش** **رسیدت** **پایگاه** **علوم** **دنی** **ز** **طهرش** **از** **ساست**
غره **مشو** **که** **حسب** **نی** **مرد** **دسا** **المعلوم** **تا** **نعمت** **هر** **که** **باز** **رکان**
سینه **رخ** **مخو** **بزرگ** **نظم** **تو** **تین** **بزرگ** **بپنی** **را** **کنند**
بگو **بند** **و** **ز** **فوق** **سکته** **شاید** **و** **که** **باز** **بینه** **بسر** **بافوح**

حکمت بچه کردن با شیردشت زدن شمشیر کار خرد شدن
 نسبت **بیت** بچه زور آوری بکس است **بیت** پیش سر بچه در
 نعل نه دست **بیت** ضعیف با قور دلاور کند بار دشمن خویش است
 و در هلاکت خوف میگوشت **قطعه** است باز و بچل نیفتد
 بچه با هم از چنگال **بیت** چه بر درده راجه طاقت آن **بیت**
 که رو با سبارزان تقابل **بیت** هر که نصیب نشود سرنگ
 شنیدن دالو **بیت** چون نباید نصیحت در گوش **بیت** اگر
 سزایش کنم خاموش **حکمت** بی بران هرندان را تو نمند
 دید چنانکه مکان بازاری مکان شکاری را که همه سفید است
 کس بر نیاید بخت پوست افند **و الجاهلون لا یفقهون**
العلم اعداؤکم کند بر آینه غیبت حسرت **بیت**
 علم در شرا

که در مقابل

که در مقابل کنش بعد از آن **حکمت** اگر چه شکم نموی بسج
 در خوردام نینفادی ملک صایه خودام نه نوازی **حکمت** در بر
 در خوردن و عابدان نیم سرور از بهانی ناسد من و سپهر این عرق گفت
 و جوانان باطنی بر گیرند اما قلند الان چند کلمه در معده جان بخش
 نماند و نه در معده روزی **قطعه** اسیرند بکلمه را در وقت نگیرد
 خلاب **بیت** شیشه زنگی معده شیشه زنگی **بیت** شورت
 بازان تباهاست و سخاوت با نندان گناه هر که از شمنی در پیش
 است اگر کشد دشمن خویش **قطعه** نکتده هم سار در زنگ
 شکم نیست دمار بر سر سنگ **حکمت** از وی بعکس بصوت
 دیده اند که در کشتن ندیان نامل او ترست حکم آنکه اختیار ما
 نوال گشت و توان بخشید و اگر به نامل گشته نخواست **حکمت** که

مصححت فوت کرده و تدارک آن **فقط** بیکسپلست
 زنده بجان کوه **کشته** را باز زنده نتوان کوه **شرط**
 عقلت هر چه بر اندازد که جوهرت از طاقن بسیار باز
ضحت حکیم که با جاهلی در فتنه با به عزت توقع نداند
 و هر جاهلی که بزبان آوری بر حکیمی غالب آید شکست
 که جوهر لومی شکند **فقط** مردار از دگر اسفند چهار میند
 مادل خویش نباید در دردم نشود **بدگر** سنگ اگر کاسه
 ز بی شکست **میر** سنگ نپزاید و زر کم نشود **کا**
نکته جوهر اگر در خلاب افتد همچنان نفس است و چهار اگر
 بر فلک رود همچنان خسب استعداد بر زمین است در پنج است
 و ترتیب به سفند ضایع **کاستر** نسبت عادل که آتش

جوهر

جوهر علوی در دست دلبر هر چه خورشید خورشید است
 است و قیمت شکره از بی است که آن قوه صحت در است
قطعه چون فانی طبعیت به پسر بود **بهر** نلادگی قدرش
 نیفرود **بهر** نمایی کرد در بر نه کوه **کل** از غارت ابراهیم
 از آذر **حکمت** خردمندان است که در زره او پیش سخن بندد
 شکست مدار که آواز بر ط با غلبه رعد بر نیاید و بوی عسیر اند
 بوی سیر و ماده **نشوی** بلند آواز مادان کردن افروخت **کا**
 که دانا سواد به بر سر مرید **بنداخت** تمییدان که آنکس مجازی **کا**
 فروماند ز ما یک طبیب **غازی** **مثل** شکست است که بپوید
 بدانکه عطارد بگوید و اما چون طبع عطار است خاموش و هنر
 نمایی و مادان **چمن** طبل غازی **طنب** آواز و سیاه **بهر** **قطعه**

عالم اندر میان جهان است **منشی** گفته اند صدیقان
 شاد بر در میان کور است **مصحف** در میان زند تقابل
نصحت دوستی که بهر عمر حکم آرد نشاید که مکدم بگذارد
نوف منگی بخند سال شود عمل باده **زهار** تا پاک لعل سر نشکین
سنگ حکمت عقل بدست نفس همچنان گرفتار است که بود
 عاجز در دست زن که تری پای **نظم** در خور بر سر ای بر بند
 که با یک زن از وی بر آید **حکمت** را این بخت مکر
 فزونیست و قوت بر لای جهل و خون **س** نیز باید و
 و نه یک و بار دیگر ملک **که** ملک و دولت نادان سلاح
 حکم خداست **نکته** جو از روی که بخوبی و بد به از روی
 که روزه دالو و بند هر که ترک شهوت از مهر قبول خلی گفته

است از شهوت جلال در شهوت حرام افاده **سبت** عابد
 که نه از بهر خدا کوشش کنید **بجایزه** در آینه ناریک هم بند
حکمت اندک آنک خلیه گردد و قطره قطره بسیار گردد
 یغی آنکه دست قدرت نداند شک خورده را نگاه میدارند
 تا وقت فرصت دمار از روزگار ظالم بر آید **شعر** و مفضل
 علی قطره قطره انفق نهر **و** نهر علی نهر اذا
 جمع نشود در باغ **س** اندک آنک بهم شود بسیار **س**
 دانه دانه است غله در انبار **عالم** انشا که سفاهت
 از عا می در گذارد که هر دو طرف سلا زبان دالو است آن
 کم بشود و جهل است **نصحت** جو با سفد گوهر بلطف و
 خوشتر **فزون** کردهوش که در کوشش **معصیت** از هر که

صادر نمود تا پسندیده ابد و از علما ما خومبر که علم سلاح جنگ
 شیطانت و حد اوند سلاح را چون با شیر بر بر شکاری
 بود **ع** عامی نادان پریشان روزگار **ب** زرداشتمند
 نابر نیز کار **ک** ان بنا پنا از ره افسانه و این دوش
 بود در چاه اوقال **حکمت** شيطان با مفسدان برگر آید
 و سلطان با مفسلسان **مشغولی** در منش مده آنکه بی
 نماز است **ک** چه پیش ز فاقه بار است **ک** کو فرض خدا
 نمیکند او **ک** ارض تو نیز غم ترا **ن** سپید هر که از در درگاه
 با لش نخوردن چون ببرد نامش بزند لذت انکوز
 بپوه زن داند نه حد او نه سبوه یوسف صدیق علیه السلام
 در خشت **ک** هر سر سر نخوردی مال سنگان را او اموش

نکند

نکند **ع** آنکه در راحت تنغم زین **ع** او چه داند که حال
 گرفته چیست **ع** حال در ماندگان کسیر داند **ع** که با جمال خوشتر
 در ماند **ع** **نکته** دو چیز مجال عقلست خوردن منش از زرق مستوم
 و نهان پیش از وقت معلوم **قطعه** قضا در پیش تو هزار
 ماله آه **ع** نیکر با لب شکایت بر آید از سببی **ع** و لب که کویل
 است بر خرابی **ع** **ع** چه غم خند که ببرد چرخ بپوه زین **نصیحت**
 ار طالب روزی پیش که بخوری و از مطلوب از اجل مکرز که
 جان خبری **قطعه** چه دزدی ار کنی و کز کنی **ع** برساند
 خدای عوجل **ع** در روی دهان از درو شیر **ع** محزون
 مکر بود از اجل **نکته** تو اگر فاسق کلوخ ز را بد و دست و
 درویش صاع است باد خاک آلود این دلق موسبت مرفع

و آن ریش و خون مرصع شده بجان رود و در **حسب**
 دالو و دولت بدان سردر شیب **قطعه** هر گاه در **دو**
 بدان **خاطر خسته** در خوابه یافت **خوش** ده که هیچ
 دولت **جابه** لبرائی در خوابه یافت **حکمت** حصولت
 حق محروست و مرد بیکناه را دشمن دالو **قطعه** مردک
 خشک مغز لا دیدیم **رقعه** در پوستین **جابه** **لقم**
 خواهد که تو بد بختی **مردم** نهایت **راجه** **کنانه** **شاید** **تلمبه**
 به ارادت عاشق به زاریت **درون** به معرفت مرغ پی بر
 و عالم معجل در **جبه** به پرواز به **عالم** **خانه** به در **مراد** **لرز**
 نزل قرآن تحصیل سیرت **خولیت** نه **تزل** **سوره** **مکتوب**
 عالم **منعبد** **بیاده** **رونده** **ت** **عالم** **متهاون** **سوار** **خفته**

عاصی که دست برد الو به آرزو **عجب** در **دالو** **سب**
 سزنا لطف **خورد** **دلدار** **بهر** **رقعه** **مردم** **آزار** **نکنه** **هر**
 لاد **که** **هر** **کینه** **مرد** **معلوم** **مطلبه** **بود** **به** **پرسیدن** **ان** **بجمل** **مگر** **قطعه**
 چو **لقمان** **دید** **کادر** **دست** **داده** **همی** **آب** **بجز** **مرد** **کرد** **به**
 نه **پرسیدن** **چه** **سیاری** **که** **دست** **که** **بهر** **پرسیدن** **معلوم**
 کرده **بصفت** **دروغ** **گفتن** **بضرب** **اسهام** **مانند** **که** **اگر** **چه**
جراحت **مرد** **دست** **نمود** **دستانه** **ان** **مانند** **چون** **برادر** **ان**
یوسف **علیه** **السلام** **که** **موسوم** **شدند** **دروغ** **بس** **بر**
گفتن **ایشان** **نیز** **اقما** **مانند** **قال** **بل** **سولت** **کم** **انفسکم**
لغز **بجی** **را** **الوجو** **عادت** **را** **سینه** **خطای** **رود**
در **کد** **ارنداز** **اگر** **بامور** **تقول** **دروغ** **سخن** **بوت**

عالم

باورند از روز **حکمت** اجل کائنات از روز طراد می آید
 و اول موجودات **سکوت** و اتفاق خردمند **سکوت** است
 به از آدمی با سپاس **سکوت** را الفقه هرگز در او نشنود
 که زنده شود **سکوت** و اگر عمر روزی **سکوت**
 بکنز خرابد مانو در **سکوت** حد او نه نامی بیند
 و می پوشد و **سکوت** نمی بیند و می خورد **سکوت** نمود
 باشد از خلق **سکوت** دل **سکوت** بحال خویش کس از
 دست کس نیاسود **سکوت** در از معدن **سکوت** بجان کشدن
 براید و از دست **سکوت** بجان کشدن **سکوت** و توان خوردند
 نوشته دارند **سکوت** گویند امید به که خورده **سکوت** و داسنی **سکوت**
 ز زمانه و **سکوت** مرده **سکوت** هر که بر زردستان **سکوت**

بوران

بجز ایشان گرفتار **سکوت** نه بر مانده که در وی قوی است
 بر وی عاجزان **سکوت** دست **سکوت** ضعیفان را نه بر دل
 کردی **سکوت** که در مانی بزور زور **سکوت** حکمت حکمی را پس بیند
 این همه درخت نامور که خدا بجا آورده است و بر دست
 کرده هیچ یکی را از آن خوانده مگر سرور که شکر خدا و درین چه
 حکمت **سکوت** هر یکی را داخل **سکوت** بوقتی معلوم که می
 بوجوان تازه و کامر **سکوت** ان **سکوت** سرور **سکوت** از پنج
 نیست **سکوت** وقت **سکوت** و این صفت ازادگان است
سکوت برین که بیکر و دل نه که **سکوت** پس **سکوت**
 گذشت در **سکوت** **سکوت** بر آید **سکوت** **سکوت**
 درت **سکوت** **سکوت** **سکوت** **سکوت**

برودن بجای آنکه در وقت و بخورد و دیگر آنکه دست و عمل کرد
قطعه کس نه بند خیل فاضل نظر **که در عیب**
 کفشتش گو شده در کبیری و صد کند و او گرفتار عیبها
 فرود است **حکمت** بادشاه از برابر دفع ستمکار است
 دشمنه برابر فتح خونخواران و قاضی مصلحت جوی
 طراران هر کرد و حضم راضی نرود پیش قاضی **قطعه**
 چون معاینه دانی که می باید دلو **بد بطق به که**
 بخت آوری و نینک **خراج اگر کند او طبیب نفس**
کس بقرارد بسازد مرد سرنیکی **که** خجسته بر آید با کار
 چه کند که نوبه نکند دشمنه مغز دل از مردم از ادبی **بیت**
 جوان گوشت نشین شیر مرد راه خدمت **که** بر چو خوانند

زکوت

زکوت بر دولت **بیت** کتاب کلان در هر چه جلا بخیزد رسم
 مولفان است از شعر منفذین بطریق استعارت تلفیق فرست
بیت که خادع خویش بر این **به** از خادع عاربت خواستن
 غالب گفتار سعدی طبیب است و طرف انبیر گوته
 نظران را بدین علت زبان دراز کرده که مغز دماغ پیورده
 برون و درود چراغ سفانده خوردن کار هر دو سندان شب
 لیک برای روشنی صاحب دلان که روز سخن در نشان است
 پوشیده مانند که موغظهای شافی در سنگ عمارت کشیده
 است و در آبی غم نشیند ظرافت بر آنجمله ناطع ملوک نشان
 اردولت قبول محرم مانند **الحمد لله رب العالمین و الصلوة علی خیر**
خلفه محمد و آله الطیبین **قطعه** ماصحبت بحار خوف کردم **که** کار

زکوة بر جوت است کتاب کلان در هر چه جابجاء رسم
مولفان است از شعر منقذین بطریق استعارت تلفیق فرشت
از کلام خرد در سینه از خانه عمارت خواستن

They of state
مغامر
Rewarding
تغویب
Rights of
مسار
Disputing costs
مجادلت
Properties or Estate

حلقه مهر و اله و معینی **ص** حاجت بر مردم

بروند بی انکه درشت و بخورد و دیگر بر اندک دست و عمل کرد
و طبع کس نه بند خیل فاضل نسل **که در عیب**
گفتش گو شده **و در کبی** و صد کند و الو **گوش** عیبا
فرود است **حکمت** بادشاه از برای دفع ستم **است**
و سخنة بر این قلع خو خوردان **و قاضی** مصلحت جوی
طراران هر کرد در خصم راضی **زود** پیش **فاضلی** **قطع**
چون معاینه دانی که می بیاید **دلو** **بیطبق** به که
بخاک آوری **دلتنگی** **خارج** اگر کند او لطیف نفس
کس **بغیر** او **سنان** مرد **سنگی** **کنند** **خجسته** **پیر** **انبار**
چه کند که **توبه** **کنند** **سخنه** **مغزول** **از** **مردم** **از** **ارادی** **بست**
خوان **کوت** **نشان** **شیر** **مرد** **راه** **خداست** **که** **سیر** **خو** **خواند**

زکوة

برودن می انداخت و خورد و دیگر باید دانست و عمل کرد
قطعه کس نه سینه خیل فاضل نسله که نه در غیب
 کفشتش گوشتد و در کبی و صد کنه دانو کوششها
 فرودت شد **حکمت** با دستانه از برابر دفع ستمها راست
 دشمنه برابر قلع خو خوردان و قاضی مصلحت جوی
 طراران هر کرد و حضم راضی نرودت پیش قاضی **قطعه**
 چون معاینه دانی که می باید دلو **قطعه** به که
 بچاک آوری دلتنگی **قطعه** خراج اگر کند او طبیب نفس
قطعه بقهر آرد لبانند مرد سرنیکی **قطعه** فخر میرزا انبار
 چه کند که توبه نکند دشمنه مغرول از مردم از ادای **سین**
 حوان گوشه نشین شرم در راه خدمت که سر جو نتواند

ذکر

ز کوشه ز جوت **قطعه** منت کتاب کلان در میر حله جابجای رسم
 مولفان است از شعر نقدین بطریق سفارت تلفیق فرست
سین که عاده خویش بر سرین **قطعه** از خانه عاریت خواستن

[A large piece of paper is pasted over the text on the left page, containing faint handwritten notes and a grid-like structure.]

ارد دولت مول محمود مادی اخبر سعدت **قطعه** در صلوات
 خلقه محمد و آل **قطعه** ماضی بکار عفو کردم **قطعه** روزگار

در هر سردی که بیاید بگوشت زرد سر **بر رویان**

بلاغ با نوج و بس **ط**

تند نه کتاب و قنیف **مضج الدین** سفید سر از **فردس**

کاسه **نور** در **نار** **من** **سوم** **نور** **دور** **شنبه**

بجز **مغز** **دو** **دور** **در** **مده** **محل** **بالا** **خیز** **راف** **کتاب** **الذنب** **فقر**

حفر **سرد** **سب** **الحجر** **الدین** **عول** **الدین** **دنبه** **بر** **که** **خواند**

و عارض **طبع** **دارم** **را** **که** **مده** **که** **کارم** **چند** **ت** **از**

بزرگان **از** **سب** **الخطاب** **در** **کوشش** **شد** **بجز** **فلم** **اصلاح** **کار** **در** **بچه**

و این **عالم** **را** **باید** **عاید** **و** **مده**
ان **السر** **الارض** **البحر** **السموات**
و این **فصل** **از** **طبیعیات** **و** **طبیعیات** **ان**
و این **فصل** **از** **طبیعیات** **و** **طبیعیات** **ان**

و این **فصل** **از** **طبیعیات** **و** **طبیعیات** **ان**

REVAI
ONYIKER
BUDAP

22.0 22791

1658

The Gift of my worthy
& regretted Friend
Mr. J. Underwood

RÉVAL LEO
KÖNYVKERESKEDESE
BUDAPESTEN

Perzsa 0.82.

Persa

0.82.